

A MANUAL OF PAHLAVI

by

HENRIK SAMUEL NYBERG

I

**Texts, Alphabets, Index, Paradigms,
Notes and an Introduction**

Asatir-Tehran

2003

2nd edition of the Hilfsbuch des Pehlevi

© Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1964

Alle Rechte vorbehalten

**Photographische und photomechanische Wiedergabe
nur mit ausdrücklicher Genehmigung des Verlages**

Gesamtherstellung: Wiesbadener Graphische Betriebe GmbH, Wiesbaden

Printed in Germany

PREFACE

More than thirty years ago, the present writer published in Uppsala a *Hilfsbuch des Pehlevi* (I: *Texte und Indizes*, 1928; II: *Glossar*, 1931). It was an experiment, of whose riskiness I was fully aware, and which I only undertook in order to give Book Pahlavi a fair chance, even at my own disadvantage, in the new epoch Iranian studies were entering after the discoveries in East Turkestan. It was, and could only be, a preliminary book, liable to be soon superseded owing to researches which were imminent or had already begun. For this reason it was only printed in 350 copies, so that it might rapidly be sold out and replaced by an improved edition, or by another and better book by another and better author. In spite of its shortcomings, which were duly criticized, and perhaps over-criticized, it proved to supply a want, and in fact the copies rapidly disappeared from the desks of the booksellers; in the last twenty years it has been impossible to procure a single copy in the open market.

No scholar having undertaken the task to give us a new *Manual of Pahlavi*, I have thought it not only my right, but perhaps also my duty, to revive my own idea carried out in the *Hilfsbuch*. In the thirty years which have elapsed since its publication Iranian studies have made enormous progress and gone through something of a revolution. The *Hilfsbuch* is long since antiquated—so far my expectation came true—and must be replaced by quite a new book. This *Manual* is the substitute I offer for it; and it is my hope that it will give some evidence of the new insight we have acquired into West Iranian, and Iranian matters in general.

The *Hilfsbuch* contained 89 pages of Book Pahlavi text with about 10,000 words. The present *Manual* contains 128 pages of Pahlavi texts, of which 6 are reserved for specimens of inscriptions and of the Turfan Psalter, which I hope will prove useful even to the beginner, as giving an idea of what original, careful Pahlavi script was like. Thus 121 pages with about 33,000 words are devoted to Book Pahlavi proper. That is to say, the text volume has been trebled, though the number of pages has only increased by 35 p. c. This has been made possible through the modern technique of reproducing a handwritten text. For the *Hilfsbuch* I had to recur to the old-fashioned lithographical procedure, writing the text with a clumsy and inappropriate pen with oily ink on glassy paper for the lithographer, who took impressions of it on his stones. This time I have written the texts with an ordinary text-hand pen with Indian ink on very good writing-paper, and the written pages have been photographed. This method greatly facilitates the task of the editor, laborious in itself, and permits a considerable reduction of the size of the letters—I hope, without diminishing their legibility.

The first chapter of the *Great Bundahišn*, concluding the *Hilfsbuch*, is omitted in this *Manual*. We are still waiting for the complete edition of this work, based on new material, by Professor K. Barr, Copenhagen, in cooperation with Professor H. W. Bailey, Cambridge. This *Manual* is not the proper place for discussing the problems which have arisen out of the study of this text in the last decades of years. The cosmogonical and cosmological portions of the *Mēnōyē xrat* and of the *Pahlavi Rivāyat* (pp. ١٨—١٦) are intended to be a substitute for it. For the rest, I hope the choice of new texts will recommend itself.

This *Manual* is arranged on the same lines as the *Hilfsbuch*. The first part, published here, contains the texts, a survey of the alphabets and the orthography, an index of the Book Pahlavi words (excluding the inscriptions and the Psalter), and critical notes; as a novelty I have inserted a series of verb paradigms after the index. The second part, for which all materials are collected, will contain the glossary, throughout in transliteration, and a skeleton grammar.

If I send forth this new edition of the *Hilfsbuch* in English it is solely in order to facilitate the use of it to our Zoroastrian friends in India, who, as a rule, do not understand any other European language. I apologize to British readers for a foreigner's English.

As to the transliteration of Book Pahlavi I follow the same principles as in the *Hilfsbuch*. I give 1) a letter-by-letter rendering of the consonant skeleton of every word, quite mechanically attributing to every letter the value it has in the underlying Aramaic alphabet; 2) an interpretation of the consonant skeleton of the *Iranian* (not of the Aramaic) words in order to make them pronounceable. A specimen of this method applied to a coherent text is inserted after the table of contents opposite the first page of the *Kār-nāmak*. For further details I refer the reader to the Introduction to the Glossary in Part II.

In spite of much new material our knowledge of Middle Iranian is still full of lacunae. Owing to the ambiguity of the script Book Pahlavi never ceases troubling the student. The lexicographer is always harassed by doubts about such and such reading, such and such phonetic detail, such and such phonetic or semantic interpretation. To him his work seems never to reach a conclusive end. Here a few last minute corrections.

P. ١٤٣, left col., l. 6: *zrē(i)*, read: *zrāi*.

P. ١٤٤, left col., l. 40: the note referred to has unfortunately fallen out in the *Critical notes*. Markwart's hypothetical (but impossible) reading *Amiōs will be used in the Glossary.

P. ١٦٣, left col., l. 13: *mswl: *mas-var*, read: *myhwl*: *Mēx-var*.

Several question-marks remain of course. Omniscient authorities in this field will have ample opportunity to display their learning.

Finally it is a great pleasure for me to address my hearty thanks to the publishing firm Otto Harrassowitz, Wiesbaden, and particularly to its *Verlagsleiter*, Dr. L. Reichert, for having taken over the charge of this new *Hilfsbuch*, and for having furthered its publishing in every way.

Uppsala, December 1963

H. S. Nyberg

P.S. At the very moment when this Preface was going to the press, I received two books which, had they been published earlier, would have claimed my closest attention when this *Manual* was prepared. One is the chrestomathy of O. HANSEN, *Mittelpersisches Lesebuch*, Berlin, Walter de Gruyter, 1963, containing a collection of Book Pahlavi texts (also specimens of the Psalter and of the papyri) in photographic reproductions of the original manuscripts. It has a letter-by-letter transliteration opposite every text page, but no phonetic interpretation, and no glossary. I can only hope that my *Manual* will maintain its place at the side of this book. It is a matter of regret that my system of letter-by-letter transliteration, widely adopted by the Iranists, has not quite found favour with the editor. We will from now have to trouble ourselves with two systems, closely akin, it is true, but apt to cause confusion. — The other book is the posthumous *magnum opus* of the deeply regretted MARJAN MOLÉ: *Culte, mythe et cosmologie dans l'Iran ancien*, Paris, Presses Universitaires, 1963, in which the *Zartuxšt-nāmak* of Dēnkart VII occupies a central place and translations of several passages of it, taken up in this *Manual*, are given. It is well known that Molé intended to give, as his next work, a complete critical edition of Dēnkart VII with translation. I sincerely hope that it will be possible to publish this work from his left papers. At all events I shall be able to utilise what he has published for my glossary.

January 1964

H. S. N.

INTRODUCTION

PRINCIPLES OF TEXT REDACTION

The orthography has been normalized irrespective of the varying usages of the MSS and the printed editions, for the purpose of establishing a standard Pahlavi orthography satisfying philological needs; the inscriptions and the Turfan Psalter serving as a model and a corrective.

1. The silent final stroke (v. p. 131) is always put after Iranian nouns ending in the letters *b*, *c*, *k*, *n* (= *w* and *r*), *p*, *t*, but not after some adverbs ('*p'c*, *cygun*, *pr'c*), and not after *-k* in the endings *'k* = *-āk* and *-yk* = *-ik*, nor after final *-b* (in reality a *d*, v. p. 131) in the ending *-yb* for *-yḏ* = *-ē*.

2. In Iranian words the letters *g*, *d*, *y*, *j*-, which had become identical in shape, are throughout distinguished by diacritical signs (v. p. 130). Only the diacritical sign of *y* has been omitted in some easily recognizable cases, as in the abstract ending *-yh* = *-ēh*, the verbal ending *-yt'* = *-ēt*, *-ūt*, and in a few very common words.

3. The letter denoting intervocalic *-y-* (as in *-āyi-*, *-āye-*, *-iyā-*, etc.) is always marked as a *d*, as it is clearly attested by the inscriptions and the Psalter that *-d-* was the normal writing of etymological *-y-* in such cases. A marked *d* is also written instead of *-y-* after a vowel before a consonant or at the end of the word in many cases where this usage is attested by inscriptions or MSS: *nkdl* = *nikēr* (thus the Frahang) and analogously *'lthḥdl* = *Artaxšēr*; *kd* = *kai*, *myrwḏ* = *mēnōi* (the Frahang even *mḏrwḏ*). (As to *ywdt'*, *ywd' n'*, v. p. 130.)

4. Etymological *d* is regularly marked as a *d* even where it had passed to *-y-* in the SW pronunciation. Full consistency has not been attained in this respect; some concessions are made to the actual pronunciation, in order not to complicate the matter unnecessarily. Similarly, an etymological *-g-* is marked as such even where it had passed to *-y-* in the SW dialects. The inscriptions and the Psalter show that this etymological *-g-* was maintained in the orthography.

5. Final *'y* and *'d* have not been distinguished. The SW pronunciation was throughout *-āi*, but in transliteration I put *-ād* where *-d* is etymologically justified.

6. The conjunction *w* 'and' is always written separately.

7. In the Aramaic ideograms the silent final stroke is never put: thus 'DYN, 'MT, HT, LK, LNH. The letters *g*, *d*, *y* are left without diacritical signs, except in a few cases where a hint at the original form seems useful. Thus *d* is marked in šDRWN-, LSD-r, KHDE, 'D (always in the MSS) and in some other words, especially in the first texts. The letter *g* is marked in some isolated cases where it represents a dwarfed *k*: PLG° = PLK° (p. 10: 16); HGYN = HKYN

(p. 47: 7); MRG²-²n' = MRK²-²n' (p. 101: 8; for MLK²-). The two ideograms YDH 'hand' and GDH 'glory', whose graphical coincidence is a perpetual source of annoyance, have always their consonants marked.

8. In the ideograms derived from the *verba tertiae infirmae* the ending -YTN, always found in the inscriptions and the Psalter, and very often in the MSS, has throughout been preferred to -YTWN, which is a recent innovation of the scribes, and then taught as normal in the Frahang.

9. The miswritten ideogram šTWN = *frēstītan* 'to send' is throughout replaced by the correct form šDRWN.

10. The miswritten ideogram LST = the preposition *tar* is throughout replaced by the correct form LSD-R, found in the inscriptions, and not seldom also occurring in the MSS.

11. A primitive punctuation has been introduced, a novelty which I hope will greatly facilitate the reading. A circlet (◦) is used for point; a point (·) for comma and semicolon; (?) for interrogation. Vocatives are separated from the preceding and the following context by the point (·). Direct speech is marked by the signs «...»; when occurring in the interior of another direct speech, by "...".

12. Words and letters inserted by conjecture are enclosed in brackets of this form: <...>; glosses, written in smaller script, are enclosed in parentheses: (...). The ordinary square brackets: [...], very seldom used, indicate the exclusion of a word or passage found in the original text.

An emendation is marked by (+).

In all MSS and editions there is great uncertainty and confusion as to the putting or omitting of the conjunction *w* 'and' and the *Izāfat*. It may well be that Book Pahlavi followed other rules in this respect than would seem natural in New Persian or to our linguistic sense, but it is impossible to deduce such rules from the written Pahlavi tradition, as it is all too manifest that the scribes handled these small elements with great negligence. Given this capriciousness, the present editor has thought himself free to follow his own course, putting the particles wherever it seemed necessary for the sake of clearness, without paying too much attention to the MSS and the editions. Strict consistency has neither been attained nor aimed at. The *Izāfat* has of course always been written when it functions as a relative pronoun.

THE TEXTS

1. Pp. 1-17: *The Kārnamak* (abbreviation: Kn.): the frame story, ch. I-III, IX-XIII according to SANJANA's numbering. Editions:

The Kārnamē ī Artakshšīr ī Pāpakān... The Original Pahlavi Text edited for the first time with a Transliteration in Roman Characters, Translations

into the English and Gujarati Languages, with Explanatory and Philological Notes, an Introduction, and Appendices. By DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA. New edition, revised and enlarged, Bombay, 1896. — Quoted KnS; its text, S.

Kārnamak-i Artakhshîr Pâpakân. The original Pahlavi text, with transliteration in Avesta characters, translations into English and Gujarati, and selections from the *Shâhmâmeh*. By EDALJI KERSÂSPJI ÂNTIÂ. Bombay, 1900. — Quoted KnA; its text, A.

There exist two other editions: by NOSHEEVAN, Bombay, 1896, and by IRANI, *ibid.*, 1899; they have not been accessible. The Kn. was translated for the first time—into Gujarati—in 1853 by DASTURJI SAHIB PESHOTANJI BEHRAMJI SANJANA, the father of the editor mentioned above. As early as 1878, THEODOR NÖLDEKE translated the Kn., with a linguistic skill quite remarkable for his time, into German in *Bezzenbergers Beiträge*, IV, 1878, pp. 22—69, with historical and philological notes.

The MSS utilized by S. and A.—all in India and not accessible to the present editor—are the following:

1. M, called J by S., MK by A. and Jamasp-Asana, the old codex which contains the treatises published by Jamasp-Asana in the *Pahlavi Texts*, 1913, v. below, p. XII sq. This codex is written, according to its colophons, by a very famous copyist, the Iranian Mobad *Mihrapân son of Kai-Xōsrōi*, during his stay in India, in the year 691 A. Y. = 1322 A. D., and is, as far as we know, the oldest Book Pahlavi manuscript extant¹. The most minute and exhaustive description of it is given by Behramgore Tahmuras Anklesaria in his introduction to Jamasp-Asana's *Pahlavi Texts*, pp. 1—8. In this edition the Kn., which forms the 23d treatise of the collection, was left out because it was already published.—Utilized both by S. and by A.

2. J, called JJ by A. and Jamasp-Asana, a copy of M, written in the year 1136 A. Y. = 1767 A. D. Utilized by A. only.

S. found two recent MSS in his father's library:

3. D, not dated, "seems to be descended from a MS about 300 years old", thus written at the end of the 16th century.

4. P, "less correct than D", has a colophon bearing the date 1054 A. Y. = 1685 A. D. In all probability this is the date of the original from which P was transcribed.

A. utilized two MSS of his own:

5. N, called by him EN, a modern copy, written 1247 A. Y. = 1878 A. D.; it has the same colophon as P and must derive from the same original or from a copy of this.

¹ Unfortunately, nobody could tell me in Bombay where is it to be found now.

6. K, called by him EK, his own copy of "the copy in the library of the late Dastur Peshotanji Behramji Sanjana, High Priest of Bombay", the father of the editor Sanjana. The latter tells us (*Introduction*, p. XXIX) that his father possessed four copies of the Kn; as far as can be judged from the critical apparatuses, K is not identical with D nor with P but may represent one of the two others.

From internal evidence it is clear that M alone represents the basic text and that D, P, N, and K, no less than J, go back directly to, or to copies from, M and have no independent value as textual witnesses. Codd. N and K insert at the end of ch. IV (p. 25 of S.'s text, p. ۲۲, l. 8 of A.'s) a passage of about 20 lines, which is reproduced by A. as an Appendix, but passed over in silence by S. According to A. this passage existed in earlier MSS preceding M, but had been lost in the copy which Mihrāpān transcribed. This is far from probable. The inserted passage, quite out of place as to style and contents where it now stands, is in fact an independent little text with its own colophon, and has certainly been taken over from another MS. Thus we do not possess any other basic text tradition of the Kn. than that preserved in M.

Apart from the end colophon, where Mihrāpān gives the date when he finished his whole transcript, M contains several other colophons which Mihrāpān copied out from the older MSS he utilized. After the text of the Kn. he reproduces a colophon referring his original to one of his ancestors, *Rōstahm son of Mihrāpān*, who according to S. wrote about 1250 A. D. The text itself goes back to Sasanian time. Its Pahlavi is classical, pure and simple; recent features are mostly due to later copyists or to the editors.

Having no access to the MSS, the present writer had to confine himself to a critical examination of the two printed editions and the various readings registered there, his only aim being to establish a legible and reasonable, if eclectic, text.

S. often inserts a word by conjecture, marking it with an asterisk (*) or, in the case of the *Izāfat*, with a point below. In the present apparatus the expression "S. adds" or "added by S." is used in such cases, in order to distinguish them from those in which a word found in the editions has been excluded by the present editor (then it is put thus: "S. + . . .", "A. + . . .").

The division into chapters is that of S.

2. Pp. ۱۸—۳۰: THE AYYĀTKĀR I ZARĒRĀN (abbreviation: AZ).

Edited in

The Pahlavi Texts Contained in the Codex MK copied in 1322 A. C. by the scribe Mehr-Āwān Kāi-Khūsrū edited by the late DASTUR JAMASPJI MINO-CHEHERJI JAMASP-ASANA. (I. Bombay, 1897.) II. With an introduction by

BEHRAMGORE TAHMURAS ANKLESARIA, Bombay, 1913. AZ occupies pp. 1—17. Quoted PT; its text, J.-A.

The text is based on the same MSS M and J which contain the Kn., v. above, and also in this case Mihrāpān has copied a MS written by his ancestor Rōstahm son of Mihrāpān, as shown by the colophon at the end of the text.

The first philological treatment of the AZ on modern lines was made by ANTONIO PAGLIARO, *Il testo pahlavico Ayātkār-i-Zarērān*, in *Rendiconti della Reale Accademia Nazionale dei Lincei, Classe di scienze morali, storiche e filologiche, Ser. VI, Vol. I*, Roma, 1925, pp. 530—604: introduction with bibliography, transliterated text, translation, and philological notes (quoted P. here).

This text has been much discussed, as it includes the remnants of an epic cycle certainly of Parthian origin. Attempts have been made to restore the old epic verses hidden behind the present prose version, first and most penetratingly by Professor E. BENVENISTE: *Le mémorial de Zarēr, poème pehlevi mazdéen*, JA, t. CC, 1932, pp. 245—293. The present editor, giving the text in prose as it is found in the MSS, has not regarded it his task to contribute to this work of reconstruction. Only the elegy, p. 27, 22—24, and the battle songs, p. 27, 18—23, have been arranged as verses, irrespective of all metrical questions, and of course quite hypothetically.

3. Pp. 21—20: THE LEGEND OF KERESĀSPA (abbreviation: Krs.).

Edited in

The Pahlavi Rivāyat Accompanying The Dādīstān-i Dīnīk, ed. by ERVAD BAMANJI NASARVANJI DHABHAR, Bombay, 1913 (in *Pahlavi Text Series Published by the Trustees of the Parsee Panchayat Funds and Properties, No. 2*). Krs. is found there pp. 65—74. — Quoted PR; the editor's text, Dh.

The MSS utilized—all in India and not accessible to the present editor—are:

1. B (Dh.: BK), written in 941 A. Y. = 1572 A. D. by *Marzpan Frētōn Vahrām Rōstahm Bundār Šāh-martān Dēndār* in the district Dahēgān of Kirmān; contains the *Dādīstān i denīk* and the complete PR. After Dh. utilized it it disappeared, as stated by P. K. Anklesaria in his *Critical edition of the unedited portions of the Dādīstān-i Dīnīk* (dissertation, London, 1958; not yet printed), but it is now recovered according to a letter from him (Nov. 1963). It was a copy of K₃₅, of which only the end is preserved, v. below. p. XX. It was the working copy of Dh., and was used by West for his edition (v. *infra*).

2. C (Dh.: J) written in 1188 A. Y. = 1819 A. D., a later portion in 1210 A. Y. = 1841 A. D.

3. D (Dh.: MR₁), a modern copy of an undated MS of Ervad Minocherji Jamaspji Vachha.

This text was translated by E. W. West in *Pahlavi Texts I* (= *Sacred Books of the East*, Vol. XVIII), 1882, together with other Pahlavi texts relating to the same subject; and, with a transliteration of the Pahlavi text and a philological commentary, by the present writer in *Oriental Studies In honour of Cursetji Erachji Pavry*, London, 1933, pp. 336—352 (to be rectified on some points). A New Persian version of the legend is found in *Dārāb Hormazyār's Rivāyat*, ed. by ERVAD MANOCKJI RUSTAMJI UNVĀLĀ, Bombay, 1922, Vol. I, pp. 61—67.

4. Pp. ۳۶—۶۱: EXTRACTS FROM THE DĒNKART, BOOK VII: THE ZARTUXŠT-NĀMAK (abbreviation: Dk. VII).

There exist two complete editions of the Dēnkart:

1. *The Complete Text of the Pahlavi Dinkard*. Published by "The Society for the promotion of researches into the Zoroastrian religion" under the supervision of DHANJISHAH MEHERJIBHAI MADAN. Two volumes, Bombay, 1911.—Quoted DkM; its text, M.

2. *The Dinkard. The original Pahlavi text . . . the same transliterated in Roman characters, translations into the English and Gujerati languages, with full annotations and a glossary of select words*. By DASTUR PESHOTAN BAHRAM SANJANA; after his death by his son DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA. Bombay. Vol. I appeared in 1874; vol. XIX, the last, in 1928. Book VII is found in vols. XIII—XIV, 1912—1915.—Quoted DkS; its text, S.

Book VII has also been edited separately:

The Pahlavi Dinkard, Book VII. Lithographed by MANOCKJI RUSTAMJI UNVALA. Bombay, 1904.

The complete text of the Dēnkart, as far as preserved, is contained in one single MS:

FB, called B by West and Madan, but DM by Sanjana, originally in the Mulla Firoz Library, now in the Cama Oriental Institute of Bombay. It was written by *Māhvindāt son of Vahrām Artasēr* in Turkābād, of Kirmān, in the year 1009 after the 20th year of King Yazdagird (= 651 A. D.) = 1660 A. D., as stated in the *third* and last colophon at the end of the MS. The *second* colophon is copied from the original used by *Māhvindāt*; this MS was written by *Šahriyār Artasēr son of Ērēc* (a descendant of the Sasanian King Kaikobād) in the year 865 reckoned from 651 A. D. = 1516 A. D. The *first* colophon was copied by *Šahriyār* from *his* original, which was written by *Māhvindāt son of Narmāhān son of Vahrām Mihrāpān*¹ in Bagdad

¹ To this *Māhvindāt* also the oldest MS tradition of the *Mēnōyē xrat* goes back, v. below, p. XIX.

in the year 369 reckoned from 651 A. D. = 1020. From this earliest colophon we catch a glimpse of the origin of the whole work. Māhvindāt son of Narmāhān says that it was due to the pious efforts of the religious leaders belonging to the family of *Āturpāt i Mahraspandān*¹ five or six generations² ago; and he gives us the names of the two members of the family who collected and wrote down the materials: *Ātur-farrōbag i Farrax³zātān* and *Āturpāt i Ēmētān*. Of the first we know that he was involved in a theological discussion with a heretic, Abālis by name³, in the presence of the Caliph al-Ma'mūn, who reigned in 813—833. If a human generation is computed at 33 years six generations would cover, roughly speaking, 200 years, which would take us back from 1020 A. D. to 820 A. D., viz. to the epoch of al-Ma'mūn. It was the second, *Āturpāt i Ēmētān*, who made the last and definitive redaction of the Dk., as is apparent from the last chapter of book III (reproduced here pp. 111—112). This *Āturpāt* must have lived considerably later than *Ātur-farrōbag*, for there is inserted between these two an intermediate leader of the Zoroastrian community, Zartuxšt the son of *Ātur-farrōbag*. In all probability *Āturpāt i Ēmētān* worked at the very beginning of the 10th century⁴. This was thus the approximate date of the final redaction. Considering the great size of the work, which must have deterred copyists from reproducing it, we may safely assume that it was this very original that Māhvindāt i Narmāhān copied out in 1020. At this time the MS was already defective, as Māhvindāt

¹ A late Mobad of this name is mentioned in BdA, pp. 237—238. Perhaps this family ultimately goes back to the well-known religious authority of King Shapur II (310—379), the Mobadan Mobad *Āturpāt i Mahraspandān* who authorized through an ordeal the Sasanian Avesta; cfr. the texts here, pp. 108—112.

² 'wb'tk': the correct reading is now found in the Psalter: 'wb't rendering Syr. *dārā* 'generation', Ps. 134:13. The Pazand reading is *anbādaa* (ŠGV), *anbādah*, presupposing 'nb'tk'. The interpretation of S.: *hubaxtak* 'fortunate', is wrong.

³ V. the little Pahlavi treatise edited by A. BARTHÉLÉMY: *Gujastak Abalish. Relation d'une conférence théologique présidée par le Calife Māmoun*, Paris, 1887.

⁴ His son, the Mobad Isfandiyār, was killed by the Caliph al-Rādī in the year 325 H. = 937 A. D., according to al-Mas'ūdī, *al-Tanbih*, v. *Bibl. Geogr. Ar.* VIII, p. 104—105, and the remarks of Darmesteter quoted by De Goeje *ad l.* He belonged to the Mobad family *Ašavahišt*, v. BdA, p. 238. As to further family connections, cf. MODI in *Studia Indo-Iranica, Festgabe für Wilhelm Geiger*, 1931, pp. 274—288; TARAPORE in the Foreword (p. 3) of the *Rivāyat-i Hēmēt-i Ashavahištān*, Vol. I, Bombay, 1962. It seems most probable (against Tarapore) that this Hēmēt, better read *Ēmēt*, is identical with *Ēmād ibn Ašavahišt* (thus the correct reading) who, according to al-Mas'ūdī, *l.c.*, succeeded Isfandiyār as a Mobad and was still alive in 345 H. = 956 A.D. For these problems v. J.-P. DE MENASCE, O.P., *Une encyclopédie mazdéenne: Le Dēnkart*, Paris, 1958 (Ratanbai Katrak Lectures 1946); *Revue de l'histoire des religions*, vol. 162, 1962, p. 72.

expressly states in his colophon; evidently the first two books, which are now missing, were even then lost¹.

There are also other old MSS of the Dk., comprising detached books and sections of it (*v. below*), but none of them contains book VII. For this text we are restricted to Cod. FB. Unvala's edition of book VII (*v. above*) is based on a modern transcript of this MS and has not been collated for the present edition.

The extracts published here are based on the text of Madan. As he points out, his text is not meant to be a critical edition, but solely an accurate reproduction of Cod. FB, with all its peculiarities and faults. The whole MS was, however, not accessible to him. Brought to India from Iran in 1783, Cod. FB had soon after been robbed, by some unscrupulous borrower, of not a few folios, which then went astray. Some of them were by and by restored to the owner, but several remained in private possession. About forty-three folios, covering the whole portion of book VII of which extracts are found pp. २१, 21 to ११, 25 here, had landed in the library of Dastur Peshotanji Behramji Sanjana, the first editor of the Dk., and was inherited after his death by his son and the continuator of his work, Dastur Darab S. When Madan went to work he applied to the Dastur for authorization to use the folios for his edition, but the Dastur refused. Madan was forced to fill up the gap in Cod. FB with the aid of copies which had been taken of these folios by previous scholars. In Dastur Darab's edition, vol. XIV, we can now study the text of the original folios which Madan was refused to see, and we must state that the copies taken were very careful, for the divergencies are few and as a rule insignificant. Madan told the whole story in his *Preface*, and the Dastur gave a sharp reply in his *Introduction* to vol. XIV. Strongly criticizing the way Madan had acquitted himself of this task, he substantiates his criticism by collating Madan's text with Cod. FB in the last portion of book VI and the beginning of book VII. The best gain we earn from these polemics is that S., in order to add more weight to his criticism, published in photozincographic reproduction some specimens of Cod. FB, among them fol. 299^b = pp. १०,7-११,६ here; fol. 302^b = pp. २१,8-२१,९; and fol. 303^b = pp. २१,९-२१,8 (here M. had no access to FB). It is only fair to say that the criticism of S. is somewhat exaggerated. True, his collation has revealed some serious misreadings in M.: p. ११,18,

¹ The colophons are couched in a rather awkward, prolix and muddled Pahlavi, and the old colophons have suffered from the negligence of the copyists. The translations given by West and Sanjana are inaccurate, and misleading on decisive points. However obscure and clumsy the style may be, certain it is that no colophon contains any allusion to a hidden and digged up manuscript, as these translations suggest.

M. has the very annoying fault *hcdl* = *hacadar* for *'ngl* = *anagr*; p. ११,1 *plstkyh* = *frestakēh* for *plyptkyh* = *frestakēh*; p. ०१,25, *LK* for *L* (but here M. had only copies of FB to rely on). It is also true that M. not seldom reproduces the MS in an unintelligent manner, giving both false word-divisions and false word-junctions, which may sometimes, but not always, be excused by the very compact script of the MS, but which nevertheless betray a lack of elementary understanding of the contents. But on the whole our confidence in the accuracy of M. is not seriously shaken. As long as we do not possess a photographic reproduction of Cod. FB, M. is far better to work with than S.

The text of the Dk., as we now have it, is generally regarded as being in a bad condition, and much corrupted. This is partly true, especially of the dogmatical and polemical books III—V, but the difficulties met with there are mostly due to the unfamiliar way of thinking and to the complicated, obscure and awkward style. The Zoroastrian priests, who from time immemorial had been chiefly concerned with myth and ritual, were probably no trained writers, and the compilers wrote at a time when Book Pahlavi was already a dead language which they handled with difficulty. The copyists only half understood the contents; the modern editors still less. The result of all this is a somewhat bewildering text, some of whose enigmas will perhaps remain unsolved for ever. However, the state of book VII is by no means desperate, at least not in the Zarathushtra legend, the *Zartuxšt-nāmak* in the proper sense. These texts are to a large extent Pahlavi renderings of Avestan poetry, the old form of which is still transparent behind the Pahlavi disguise. The old epical style had a predilection for repetitions as a stylistic means, which greatly facilitates textual criticism. Cf., e.g., pp. ०१,20—०१,16, where the text is very negligently handed down, but can be almost completely restored thanks to the repetitions. Not seldom the narration is obscured by glosses and later explanations which have crept into the text and must be detached.

Coherent text portions which clearly betray the old Avestan poetic form have been arranged as verses, but this arrangement is purely external, and has no reference to Pahlavi metrics. Needless to say, the dividing up of the text in such cases is purely tentative.

Book VII has been translated by E. W. West in *Pahlavi Texts*, V, 1897 (= *Sacred Books of the East*, vol. XLVII) and by Dastur Darab Sanjana in his edition. Both translations are antiquated.

5. Pp. ११—११: CĪTAK HANDARZ I PŌRYTŌKĒŠĀN OR PANDNĀMAK I ZARTUXŠT (abbreviation: Pn.).

Edited in the *PT* (v. p. XII sq.), pp. ११—००. The last section, *PT*, pp. ११,9 to ००,16, given in the *Hilfsbuch*, has been left out here. It is evidently a later

addition, as shown by its awkward language, strongly contrasting with the pure and clear language of the chief text.

Cūtak Handarž i Pōryōtkēšān. A Pahlavi Text edited, transcribed and translated into English with Introduction and a Critical Glossary and with a Foreword by Professor H. W. BAILEY, by ERVAD MANECK FARDUNJI KANGA Bombay, 1960.

The basic MSS are Cod. M and its copy J (v. p. XI). A third MS, called TD by the editor, is of no importance for this text and has been ignored.

The Pn. belonged to the treatises which Mihrāpān copied from a MS written by Dēn-panāh son of Aēthrapāi in 324 A. Y. = 956 A. D. (v. Introduction to the *PT*, p. 83).

This text has been treated by ALEXANDER FREIMAN: *Pandnāmak i Zaratuš̄t. Der Pehlevi-Text mit Übersetzung, kritischen und Erläuterungsnoten. WZKM, vol. XX, 1910, pp. 149—166, 237—280.*

6. Pp. ١٨—١١ : MĒNŌYĒ XRAT (abbreviation: Mx.).

The complete title is *Dātistān i Mēnōyē xrat* 'The decisions of the Heavenly Intelligence'¹. Editions:

The Dīnā i Mainū i Khrat, or The Religious Decisions of the Spirit of Wisdom. The Pahlavi Text ... edited with an Introduction, Critical and Philological Notes, etc., by DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA. Bombay, 1895. The text of this edition is quoted S.

The Pazand and Sanskrit versions are found in

The Book of the Mainyo-i-khard. The Pazand and Sanskrit Texts (in Roman characters, as arranged by Neriosengh Dhaval in the fifteenth century. With an English translation, a glossary of the Pazand text, containing the Sanskrit, Persian and Pahlavi equivalents, a sketch of Pazand grammar, and an introduction by E. W. WEST, Stuttgart and London, 1871. This text is here referred to as N.

The Pahlavi text together with the Pazand and Sanskrit versions has been printed once more in Bombay, but never published. According to R. C. Zaehner, *Zurvan*, p. 454, the title of this edition is *Dānāk-u mainyō-i khard, Pahlavi, Pazand, and Sanskrit texts*, ed. by ERVAD TEHMURAS DINSHAW ANKLESARIA, Bombay, 1913. As this Anklesaria, born in 1842, died in 1903 (v. Dastur Framroze A. Bode's Introduction to the translation of the *Zand-ākūsih*, Bombay, 1956 it must have been his son Behramgore Tehmuras Anklesaria (†1944) who took over the work without making it ready for publication. The clear proofs, comprising the whole of the texts with the critical apparatus, were sent to some

¹ According to some scholars, *DYN' y* = *dātistān i* is a corruption of *d'n'y* = *dāndi*, the correct title being *Dānāi <u> Mēnōyē xrat* 'The sage man and the Heavenly Intelligence'. This assumption is not necessary.

European scholars; thanks to Professor H. W. Bailey I possess a photostat copy of them. No title-page is found in this copy, and no introduction. The text of this edition is quoted A.

The Pazand text alone is found in

Pazand Texts collected and collated by ERVAD EDALJI KERSÂSPJI ANTIÂ, Bombay, 1909, pp. 273—334.

The Sanskrit version alone is found in *Collected Sanskrit writings of the Parsis, Part III: Mainyôî Khard*, by ERVAD SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA, Bombay, 1912.

The basic MS is

Cod. K₄₃, now in Copenhagen. It comprises several treatises, beginning with the Great Bundahišn, of which everything is lost except the last folio, and continuing with the Mx. This codex was acquired in Persia by Professor N. L. Westergaard and brought to Copenhagen in 1843. It is published in facsimile in *Codices Avestici et Pahlavici Bibliothecae Universitatis Hafniensis, Vol. V: The Pahlavi Codex K 43 . . . with an introduction by ARTHUR CHRISTENSEN*, Copenhagen, 1936. The part comprising the Bundahišn fragment and the whole of the Mx. had been made available earlier: *The Book of the Mainyo-i-khard. Also an old fragment of the Bundehesh, both in the original Pahlavi. Being a facsimile of a manuscript brought from Persia by the late Professor Westergaard and now preserved in the University-Library of Copenhagen. Edited by FREDERIC CHARLES ANDREAS*. Kiel, 1882. In this *Manual*, in quoting K₄₃, the pages are numbered according to the pagination of the Copenhagen facsimile.

This codex was written by *Mihrapân son of Anōšak-ruvân* at the end of the 16th century, at intervals; the text of the Mx. he transcribed in the year 938 after the 20th year of King Yazdagird = 1589 A. D. His original was a copy which through one intermediate link dated back to a copy written by Māhvindāt son of Narmāhān, whom we have found to be the chief authority for the Dēnkart text (*v. above*, p. XIV).

In the course of time several folios of K₄₃ have been lost. In the editions these gaps are filled up from modern MSS. The three MSS collated by S. are, in his opinion, nothing but re-transcriptions of the Pazand text into Pahlavi; thus they have no independent value. This is, in all probability, also true of the Cod. TD₂ which A. has used for collation, but as long as his introduction is not accessible nothing can be said about this MS.

As no text reproduced in this *Manual* is taken from portions where K₄₃ is wanting, the modern Pahlavi MSS have been disregarded altogether. The text given here is established with the aid of K₄₃ and the Pazand text, checked by the Sanskrit version. Both of these are due to an eminent Pahlavist, cer-

tainly one of the last Indian Parsi priests who still possessed the full and authentic tradition of Book Pahlavi, namely *Nerioseng Dhaval*, of whose personality nothing is known, except that he probably lived in the 15th century, but to whom we owe the best part of our knowledge of Book Pahlavi. The Pazand text is not based on K_{43} , but on a parallel, if closely akin, text tradition, and thus has an independent value as text witness. It is handed down in a great many MSS, which it would be of no use to enumerate here (the student is referred to West's introduction); the oldest one, preserved in the India Office Library, is dated in 890 A. Y. = 1520 A. D.—The text of the Mx. is exceptionally well preserved, and its language may serve as a specimen of the best classical Book Pahlavi.

Beside his translation of the Pazand text (*v. above*), West delivered a translation based directly on the Pahlavi text for the *Sacred Books of the East*, vol. XXIV (= *Pahlavi Texts*, III; 1885).

7. Pp. 92—106: COSMOLOGY AND ESCHATOLOGY (abbreviation: C. E.).

I—II (pp. 92—100) are taken from the *Pahlavi Rivāyat* as found in Dhabhar's edition, *v. above*, p. XIII, where also the MSS are mentioned. For pp. 98,17—100,3 the MS K_{35} , of Copenhagen, has been collated. This fragmentary MS, not utilized by Dhabhar, contains on fol. 72r—fol. 99r, l. 10 (= pp. 1—53 of the facsimile edition of Copenhagen: *Cod. Av. et Pahl.*, Vol. III, *First part*, 1934) the last third of the *PR* = Dhabhar's edition, p. 146, l. 3—p. 210. It has no colophons. According to E. W. West, whose letter on the MS to its first European owner N. L. Westergaard is quoted in Christensens introduction, it was most probably the original of Cod. B. Evidently it is the oldest and best of the MSS. It is quoted here with the pages of the facsimile.

III (pp. 100—106): ch. 35 of the *Dātistān i Denik* (abbreviation: Dd.), taken from *The Datistan-i Dinik. Pahlavi Text containing 92 Questions, asked by Mitr-Khurshīt [Mihr-X"aršēt] Atur-Mahan and others, to Manush-Chihar [Mānušcihr] Goshn-Jam, Leader of the Zoroastrians in Persia, about 881 A. D., and their Answers. Part I: Pursishn I—XL*. Edited by ERVAD TAHMURAS DINSHAJI [*sic*] ANKLESARIA († 1903, *v. above*, p. XVIII), Bombay, no date (published posthumously by his son, B. T. Anklesaria). Same MSS as of the extracts from *PR* given above; some modern MSS have been disregarded. K_{35} has been utilized by the first editor; a new collation has been made for the present edition.

8. Pp. 107—112: HISTORY OF THE SACRED BOOKS (abbreviation: SB.).

I: The beginning of the treatise *Arda Viraf* (a misreading of *Artāi Virūz*) according to the existent edition: *The book of Arda Viraf. The Pahlavi text*

prepared by DESTUR HOSHANGJI JAMASEFI ASA, revised and collated with further MSS., with an English translation and introduction and an appendix, containing the texts and translations of the *Gosht-i Fryano*, and *Hadokht-Nask*, by MARTIN HAUG assisted by E. W. WEST, Bombay and London, 1872, ch. I, 1–16 (pp. 3–5). Quoted HW. The chief MSS are: 1. K₂₃ and K₂₆, of the Copenhagen collection, without colophons, but old, now published in facsimile in *Cod. Av. et Pahl.*, Vol. I, Copenhagen, 1931, and Vol. II, 1932; 2. H₈, of Haug's collection, written in 1397 A. D.¹ The text given here is taken from the edition, with some small ameliorations.

II–IV: extracts from the Dēnkart, book IV, V, and III respectively. The texts are based on Madan's edition (*v. above*), but those taken from book V and III have been collated with the Copenhagen MS K_{43b}, which contains the end of book III and the whole of book V. This MS (reproduced in *Cod. Av. et Pahl.*, Vol. VI, 1936) has no colophon, but to judge from the writing it was written in the 17th century. It is not a copy of Cod. FB, but goes ultimately back to the MS of Māhvindāt son of Narmāhān (*v. above*, p. XIV).

The passage from book IV has been translated by E. W. West in the *Pahlavi Texts IV* (= *Sacred Books of the East*, vol. XXXVII, 1892), pp. 410 to 418. The problems connected with the history of the sacred books, and particularly the philological problems connected with the Dēnkart texts, have been treated at length by H. W. Bailey, *Zoroastrian problems in the ninth-century books*, Oxford, 1943, where transliterations (but no translations) are given, in Appendix VII, of text II (pp. 108,8–109,26) and text IV (pp. 111 to 112). Quoted here *Zor. Probl.*

9. Pp. 113–117: ŠAHRISTĀNIHĀ I ĒRĀN (abbreviation: ŠE.).

From the *Pahlavi Texts*; it is the second treatise of Cod. M. It belonged to the treatises which Mihrāpān son of Kai-Khōsrōi copied from the MS written by Dēn-panāh son of Aēthrapāi in 324 A. Y. = 956 A. D. (*v. p. XVIII*). The text is based on the two MS M and J.

This text has been treated by J. Markwart: *A Catalogue of the provincial capitals of Ērānshahr (Pahlavi text, version and commentary)* by J. MARKWART, edited by G. MESSINA, S. J. [after the death of the author]. In *Analecta Orientalia. Commentationes scientificae de rebus Orientis antiqui, cura Pontificii Instituti Biblici editae*, Vol. 3, Roma, 1931.

10. Pp. 118–121: VICĀRIŠN I CATRANG U NIHIŠN I NĒV-ARTAXŠĒR (abbreviation: VC.).

¹ Preserved in the Bayerische Staatsbibliothek of Munich. The Manuscript Department of the library has kindly informed me that all its MSS have escaped destruction during the last war.

From the *Pahlavi Texts*; the original from which Mihrāpān copied his text is not mentioned. The basic MSS are also here M and J; a modern MS TD utilized by the editor has been disregarded in the present edition. This text was edited as early as 1885 by PESHUTAN DASTUR BEHRAMJI SANJANA: *Ganjeshāyagan, Andarze Átrepāt Mārāspandān, Mādīgāne chatrang and Andarze Khusroe Kavātān. The original Pahlavi text; the same transliterated in Zend characters and translated into the Gujerati and English languages; a commentary and a glossary of select words*, Bombay. The VC. text is there based on three MSS, which are very incompletely described by the editor. One of them has a colophon bearing the date 627 A. Y. = 1258 A. D., but in all probability this is copied from the original and tells us nothing about the age of the MS itself. The two others are copies from the 18th century. Edition of no great value.

11. Pp. ۱۲۲—۱۲۳: THE HĀJJĪĀBĀD INSCRIPTIONS, *Arsacid (Parthian) and Sasanid (Persian) version* (quoted HajA and HajB).

Discovered by Sir Robert Ker Porter in 1818 in a cave at Hājjīābād, a village not far from the ruins of Persepolis; first published in 1835 by Sir Ephraim Stannus, then several times during the 19th century, and lastly, most exhaustively, by E. Herzfeld in his grand work *Paikuli*, Berlin, 1924. Conclusive interpretation by the present editor: *Hājjīābād-inskriften*, in the jubilee volume dedicated to Arthur Christensen: *Øst og Vest. Afhandlinger tillegnede Professor Dr. Phil. ARTHUR CHRISTENSEN . . .*, København, 1945, pp. 63—74, where also a detailed bibliography is given. The present editor also utilized a very clear separate photograph taken by Herzfeld, which he kindly sent together with a very accurate drawing of the inscriptions. A new, splendid photograph was taken in one of the last years for the *Corpus Inscriptionum Iranicarum*.—Inscription of King Shapur I (241—272). It is wonderfully preserved.

12. Pp. ۱۲۴—۱۲۵: INSCRIPTIONS IN PAHLAVĪK AND PĀRSĪK FROM THE CITY OF SHAPUR (quoted ŠA and ŠB).

Inscriptions on a pillar found in the ruins of the Sasanian town Shapur, of the province of Fārs, which was excavated by a French archeological expedition in 1935—1936. Taken from R. GHIRSHMAN, *Inscription du monument de Châpour Ier à Châpour*, with observations on the chronology by A. Christensen, in *Revue des arts asiatiques*, t. X, no. III, 1936, pp. 123—129, with plates. Date: A. D. 266.

13. P. ۱۲۵: INSCRIPTION ON A BRIDGE NEAR FĪRUZĀBĀD (quoted F).

Discovered in 1924 on the ruins of a Sasanian bridge near Fīrūzābād (of the province of Fārs, near Shiraz; originally *Gōr[-Artaxšēr-x^uarrāh]*, *v.* here,

p. 116,15) by E. Herzfeld, who published a short notice on it in ZDMG, 80, 1926, p. 253, but without giving the text. Somewhat later he sent me a photograph of it with a drawing, evidently after the photograph; as he reserved the right of publication for himself I could only use it for private study. As has later turned out, the place of the inscription is very difficult to reach and very unfavorable for photography. Nevertheless, the photograph of Herzfeld is not bad, but it is taken from too far a distance to admit of a detailed examination of weathered letters, and the middle of the first line is overshadowed by a projecting border and illegible (the inscription is applied on a smoothed surface depressed in the stone). The photograph which Dr Ghirshman published in his account on Fīrūzābād in *Bulletin de l'Institut Français d'Archéologie Orientale*, t. XLVI, Cairo, 1947, proved insufficient to clear up the obscure points of the inscription. Finally Professor W. B. Henning, who stayed in Persia in 1950, had a latex impression taken of the inscription, and by means of this was able to examine every detail and arrive at a conclusive reading and interpretation, v. his paper *The Inscription of Firuzabad*, in *Asia Major*, New Ser., Vol. IV, part I, 1954, pp. 98—102.—Inscription of Mihr-Narsahē, the chief minister of three kings: Yazdagird I (399—420), Bahrām Gōr (420 to 438) and Yazdagird II (438—457). It is much weathered; the letters have a more recent form than on the inscriptions of the 3rd century.

14. Pp. 126—127: TWO INSCRIPTIONS FROM PERSEPOLIS (quoted P1 and P2).

Found in 1811 on a pillar (a doorpost) among the ruins of Persepolis by Sir Wm. Ouseley, who published a rough copy of it in his work *Travels in Persia in 1810, 1811, 1812*, vol. II, pl. XIII (cf. also p. 238). A photograph of it was taken by Dr. F. Stolze in the early 1870's and published in the great illustrated work *Persepolis. Die achaemenidischen und sasanidischen Denkmäler und Inschriften von Persepolis, Istakhr, Shāhpūr zum erstenmal photographisch aufgenommen von F. STOLZE im Anschluss an die epigraphisch-archäologische Expedition in Persien von F. C. ANDREAS. Herausgegeben von . . . TH. NÖLDEKE*, Berlin, 1882. A modern and improved treatment of the plate afforded a much clearer photograph, which was published by E. Herzfeld in *Paikuli*, 1924, with a transliteration and a translation (cf. *ibid.*, Vol. I, p. XII). The present editor obtained from Herzfeld a small but very clear photograph and drawings of the inscriptions; both have been of the greatest use for the study of them. On many points it has been possible to correct mistakes made by Herzfeld; details excepted, the interpretation is not open to doubt now. The inscriptions are remarkably well preserved; in spite of a damage on l. 3 of P1 nothing is lost. Date: 1. the second year of King Shapur II (310—379), 2. the 48th year of the same king.

15. P. ۱۷۸: PSALM 128 OF THE PSALMS.

From the fragments of the Psalter translated into Book Pahlavi which were found by the second German expedition to Turfan (East Turkestan) 1904—1905, directed by A. VON LE COQ, in the ruins of a Christian monastery at Bulayik, to the north of Turfan, v. ALBERT VON LE COQ, *Auf Hellas Spuren in Ostturkistan*, Leipzig, 1926, p. 88. Edition: *Bruchstücke einer Pehlevi-Übersetzung der Psalmen* von F. C. ANDREAS (†). *Aus dem Nachlass herausgegeben von KAJ BARR. Sonderausgabe aus den Sitzungsberichten der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-Hist. Klasse.* 1933. I. Berlin, 1933¹.

¹ This very important text has by far not met with the interest it deserves. It has been almost forgotten for the enormous mass of epoch-making Manichean MSS found at Turfan. Characteristically enough, I have nowhere found a signature indicating its place among the MS finds of the expedition, nor do I know where, or whether, it is preserved. Professor Hansen gives some specimens of it in his *Mittelpersisches Lesebuch*, probably after the edition of Barr, and without signature. This text is of the utmost importance for the interpretation of the *Frahang i Pahlavik*, of which I intend to publish a new edition, ready since many years, soon after this *Manual*.

دستورنامهٔ پہلوی

دستورنامه پہلوی

جلد اول

گزیده متن های پہلوی

تالیف

هنریک ساموئل نیبرگ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

۳۴۳

فهرستتویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

Nyberg, Henrik Samuel	نیبرگ، هنریک ساموئل، ۱۸۸۹-۱۹۷۴ م.
A Manual of Pahlavi/ by Henrik Samuel Nyberg	(منیوال آو پهلوی).
Tehran: Asatir, م ۲۰۰۳ = ۱۳۸۱	
ISBN 964-331-131-7 (ج. ۱)	۲ ج. (انتشارات اساطیر، ۳۴۳، ۳۴۴)
ISBN 964-331-132-5 (ج. ۲)	دوره ۲ جلدی / ۱۱۲۰۰ تومان
	فهرستتویسی براساس اطلاعات فیبا.
	صفحه عنوان فارسی: دستورنامه پهلوی
	این کتاب در سال ۱۹۳۱ با عنوان «Hifsbuch des Pehlevi» به زبان آلمانی توسط مولف منتشر شده است.
	مندرجات: --
V. 1. Texts, alphabets, index, Paradigms, notes and an introduction.	
V. 2. Ideograms, glossary, abbreviations index, grammatical, Suvvey, Corrigenda to part I.	
	۱. ادبیات پهلوی -- متنها. ۲. ادبیات پهلوی -- متنها -- ترجمه شده به انگلیسی. ۳. زبان پهلوی --
	واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی. الف. عنوان: A manual of pahlavi
۸۱-۱۶۸۸۷ م	کتابخانه ملی ایران ۰/۰۶ فا ۸

بایگاری

آشادت سابر

دستورنامه پهلوی جلد اول: گزیده متن‌های پهلوی

تالیف: هنریک ساموئل نیبرگ

چاپ اول: ۱۳۸۱

لیتوگرافی: طیف‌نگار

چاپ: دیبا

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

شابک: ۷-۱۳۱-۱۳۱-۹۶۴

حق چاپ محفوظ است.

نشانی: میدان فردوسی، اول ایرانشهر، ساختمان ۱۰

تلفن: ۸۸۲۱۴۷۳ شماره: ۸۳۰۱۹۸۵

سخن ناشر

اهمیت کتاب حاضر در پژوهش‌های زبان پهلوی، واژه‌شناسی و دستور زبان آن بر محققان و پژوهندگان آشکار است.

با اینکه مؤلف حدود هشتاد سال پیش آن را تألیف نموده و قریب چهل سال پیش متن تجدید نظر شده آنرا انتشار داده است، هنوز که هنوز است اعتبار اثر به قوت خود باقی است و از منابع اصلی و دست اول پژوهندگان زبان فارسی میانه یا پهلوی است. از انتشار کتاب نزدیک به چهل سال می‌گذرد و چندین و چند سال است که سخت نایاب است. انتشارات اساطیر با احساس نیاز پژوهندگان به کتاب حاضر تجدید چاپ آن را در دستور کار خود قرار داد و علاوه بر افسست متن اصلی کتاب:

۱. پیشگفتاری در معرفی و اهمیت کتاب به قلم سرکار خانم دکتر کتایون مزداپور در ابتدای کتاب آورده است.

۲. زندگی‌نامه مؤلف را از متن سخنرانی دختر نیبرگ که در هشتم فوریه ۱۹۹۱ در انجمن آسیایی پاریس ایراد کرده بود و توسط آقای علیرضا منافزاده به فارسی ترجمه و در مجله ایران‌نامه سال نهم شماره سوم (تابستان ۱۲۷۰) صفحات ۳۸۰-۳۹۵ درج شده است، برای مزید فایده پژوهندگان بعد از پیشگفتار آمده است.

۳. در یکی از نشست‌هایی که با جناب آقای استاد کامران فانی و جناب آقای استاد جمشید کیان‌فر درباره این کتاب داشتیم، به مناسبت صحبت از کلمه *massore* و برابر فارسی آن شد و استاد فانی نکته‌ای بدیع فرمودند که به جهت اهمیت آن با اجازه ایشان آن نظر را در داخل کادر و بصورت برجسته بعد از زندگی‌نامه مؤلف آوردیم.

۴. از آنجایی که کتاب در قطع وزیری و با حروف بسیار ریز چاپ شده بود و در نتیجه خواندن آن دشوار و چشم‌آزار بود، بعد از مشورت‌های متعدد با سرکار خانم دکتر کتایون مزداپور، جناب دکتر علی‌اشرف صادقی، جناب آقای استاد کامران فانی، جناب آقای دکتر فریدون بدره‌ای، جناب آقای دکتر هوشنگ رهنما و جناب آقای استاد جمشید کیان‌فر قطع کتاب را به رحلی تغییر دادیم که حروف متن درشت‌تر شود تا هم خواندن آن آسان‌تر شود و هم چشم‌نوازتر شود.

لازم است از سرکار خانم دکتر کتایون مزداپور که توجه ناشر را به اهمیت انتشار این کتاب معطوف داشتند و نیز پیشگفتار کتاب را بزرگوارانه به خواهش ناشر نوشتند و جناب آقای استاد محمد روشن که

توجه ناشر را به زندگی‌نامه مؤلف جلب نمودند، و جناب آقای استاد کامران فانی که در مراحل مختلف تصمیم‌گیری نشر کتاب از مشورت‌های ایشان برخوردار بوده‌ام صمیمانه سپاسگزاری شود. و نیز لازم است از سرکار خانم دکتر ژاله آموزگار، جناب آقای دکتر بهمن سرکاراتی، جناب آقای دکتر علی اشرف صادقی، جناب آقای دکتر فریدون بدره‌ای، جناب آقای دکتر هوشنگ رهنما و جناب آقای استاد جمشید کیان‌فر که ناشر را تشویق و تحریض به چاپ و انتشار کتاب نمودند صمیمانه سپاسگزاری شود.

ع - جریزه‌دار

سر آغاز

قرن‌های متمادی، احتمالاً بیش از نیم‌هزاره، رسم بوده است و هست که برای حل مشکلات نوشته‌های فارسی به منابع و مآخذ عربی دست یازیم. خوشبختانه انبوهی از کتابها و رسائل در این راستا ما را یاری می‌دهد و روزبه‌روز هم بر شمار نوشته‌هایی افزوده می‌شود که در آموختن زبان عربی و تأثیر آن بر زبان فارسی راهگشا است و ما را هدایت می‌کند.

از سوی دیگر، می‌دانیم که زبان فارسی فرزند فارسی میانه است. از این روی است که ناگزیر برای شناخت بهتر زبان فارسی دری می‌باید به ریشه و شکل کهنتر زبان خویش پردازیم. جز با آگاهی از صورت‌های قدیمی واژه‌ها و قواعد ساخت آنها و دیگر واحدهای زبانی و نحو دوران پیشین نمی‌توان بسیاری از مبهمات و دشواری‌های آثار ادبی فارسی دری و شیوه‌های رنگارنگ آنها پرده برداشت و بسا که ندانستن رموزی از این دست ما را بیهوده به نتیجه‌گیری نادرست بکشاند.

میراثی که از نیاکان خردمند و بزرگوار ما برجای مانده است، در دوران‌های متواتر تاریخی غنی و سرشار است. ما از دوران فارسی‌باستان تا فارسی میانه و فارسی دری آثار مکتوب و نوشته‌هایی در دست داریم که هویت ملی و غنای فرهنگی ایران را پشتیبانی می‌کند. از این میان، شناخت و آگاهی همگانی مردم ما از فارسی میانه و دیگر زبان‌های ایرانی میانه با سهولت و آسانی بیشتری صورت می‌گیرد و هم آموختن آن زبان‌های قدیمی و هم بهره‌گرفتن از آنها برای فارسی‌زبان سهل و شیرین و سودمند است.

نه تنها پیوستاری و ارتباط مستقیم میان فارسی و فارسی میانه گسست‌ناپذیر است و نمی‌شود آن را انکار کرد و اینک که امکان فراگیری هست، نمی‌شود آن را از دست نهاد، بلکه بسا که آثاری صریح و نمایان از بقایای ثابت مانده و تحول‌نیافته فارسی میانه در شاهکارهای ممتاز فارسی دری پدیدار می‌آید:

تو این را دروغ و فسانه‌مدان
به یکسان رَوِشَنِ زمانه‌مدان

واژه «رَوِشَن» در این بیت از شاهنامه فردوسی به همان صورت قدیمی خویش در فارسی میانه آمده است و نه به صورت تحول‌یافته خود در فارسی نو که می‌شود «رَوِش» (با حذف *n* پایانی از *rawiṣn*). شادروان استاد ماهیار نوابی فهرست بلندی از این بقایای دیگرگون نشده فارسی میانه را در فارسی دری و آثار مکتوب آن یافته بود و گمان بر این داشت که با جستجوی بیشتر می‌شود بر این فهرست افزود. نظر استاد فقید کاملاً درست است. نیز باید گفت جز در زمینه واژگان، نحو زبان هم تابع همین حکم است و مثلاً جز از راه بازگشت به پیشینه زبان فارسی دری و ساخت جمله آن در دوران میانه نمی‌توان شکل دستوری بی‌

نظیر بیت زیر را بازیابی کرد:

«که این گفت را من ز مادر شنود».

با اینهمه، آثار اندکِ بازمانده از این دست را نباید جز دلیل و گواهی فرعی و کناری بر ضرورت آموختن فارسی میانه برای سود جستن از آن در شناخت بهتر فارسی دری دانست. اگر برای شناخت آن بخش از واژه‌ها و ترکیبات دخیل از زبان عربی امروزه خوشبختانه گنجینه عظیمی از نوشته و تحقیق در دست داریم، ناگزیر برای بازیابی پیشینه بخش اصیل و ایرانی زبان و ادب و فرهنگ خویش نیز باید دست به تلاشی تازه بزنیم و راههای مشهور و معروفی را در این راستا بازبینی کنیم که امروزه بر جهانیان آشکار و روشن است. آموختن زبان فارسی میانه و سپس دیگر زبان‌های دوران میانه و نیز باستانی ایران نه تنها میراث غنی مکتوب زبان فارسی را برای ما روشتر خواهد کرد، بلکه ارزش دیگر گویش‌های زنده ایرانی، که شمار آنها را بیش از پنجاه زبان مستقل گفته‌اند، در ابعادی تازه در برابر چشم ما مطرح خواهد کرد.

زبان‌شناسی تاریخی امروزه اطلاعات بسیاری در این زمینه‌ها به دست آورده است. با معرفی کردن و در دسترس خواننده ایرانی قرار دادن آگاهی‌هایی در این حوزه از دانش نوین، نظرگاهی تازه و پویا در شناخت زبان فارسی و دیگر زبان‌های ایرانی و در پی آن، فرهنگ در ایران معاصر عمومیت خواهد یافت. این عمومیت مسائلی از این دست را برای همگان روشن خواهد کرد که مثلاً ارتباط زبان لری و کردی و بلوچی و گیلکی با فارسی چیست و صورت‌های کهنتر واژه‌هایی که در زبان‌های معاصر ایرانی کاربرد روزمره دارند، در دوران پیشین چه بوده است. با این گونه آشنایی، ابهامات بسیاری در ابعاد گوناگون زبان و ادب فارسی از میان برخواهد خاست و در زمینه‌هایی چون واژه‌یابی و واژه‌گزینی امکان عمل و ابتکار در دسترس همگان قرار خواهد گرفت.

دانشمندانی که در یکی دو قرن گذشته با زحمت و دقت فراوان عاشقانه رنج کشیده‌اند و علم و آگاهی بسیار درباره زبان و فرهنگ ایران و جایگاه آن در میان دیگر زبان‌ها و فرهنگ‌های جهان به دست آورده‌اند، طبعاً پرتوی تازه بر راه بینش و دانش بشری افکنده‌اند. اما روشن است که دستاورد پژوهش آنان درباره زبانی که به مردم این دیار تعلق دارد، در ایران بیش از هر جای دیگر جهان فروغ خواهد افشاند و به درخشش درخواهد آمد: یافته‌های پژوهشی آن بزرگان هنگامی که در اختیار عموم مردم در ایران قرار گیرد و به اصطلاح، این دانش بومی شود، به صورت ابزاری درخواهد آمد برای کاربردی عام و پرسودمندی و با بازده فراوان و آسان. البته منظور از بازدهی و سودمندی نه آن است که بی‌درنگ می‌توان حاصلی فوری از این دانش به دست آورد و مثلاً کفش و کلاه‌ی از آن دوخت، بلکه در حقیقت بنیادی پدید خواهد آورد برای برداشتن گام‌هایی مهم و جدی در پیشبرد اهداف ملی و فرهنگی.

محض دانش گرامی و ارجمند است و بویژه آگاهی از گذشته دور فرهنگی کشور خود ما. در کنار این هدف و نیز مقاصدی اصلی، چون دادن ابزاری نوین به دست ادیبان برای گشودن و آفتابی کردن پرده‌هایی

تازه از غنای ادب فارسی و افزودن بر قدرت عمومی در زمینه واژه‌گزینی و واژه‌سازی، نکته‌هایی خُرد و دلپذیر هم بر آموختن زبان‌های کهن مترتب و بسودنی است: بی‌گمان برای ما شیرین است که بدانیم واژه‌های «پور» و «ژاله» اصلاً پارتی است و دخیل در فارسی، و «آغاز» و «فرخنده» سُغدی است و «خدییو» بلخی. طبعاً چنین اطلاعی برای پژوهنده‌ای که فارسی‌زبان نیست، آن لطف را نخواهد داشت که برای فارسی‌زبانان.

از همین دست است آگاهی بر نکته‌های ظریفی از این‌گونه: شاید هنوز هم اگر از بچه‌ای که خدای نکرده، بی‌تریت باشد، پرسید «چرا؟» در جواب بگوید «محض / را!» اگر بدانیم که «/ را» بازمانده شکل قدیمی فارسی میانه «e(d) ray»، یعنی «برای این، بدین روی، از این جهت» است، ضمن ادب کردن بچه، اصطلاح قدیمی را هم دور نخواهیم انداخت و دانستنش را گرامی خواهیم داشت؛ به حکم قول الهی که گفت:

«که گوید که دانا و نادان یکی است».

دو مجلد کتابی که در دست دارید، درس‌نامه و دستورنامه آموزش زبان فارسی میانه زرتشتی یا پهلوی است. پروفیسور هنریک ساموئل نیبرگ (۱۸۸۹-۱۹۷۴) ایران‌شناس بزرگ سوئدی و یکی از متبحرترین دانشمندانی است که به پژوهش و کندوکاو در زبان پهلوی پرداخته و حاصل تجربه و کار خویش را به صورت راهنمای آموختن زبان در دسترس همگان قرار داده است. پس از انتشار این دستورنامه (۱۹۶۴ و ۱۹۷۴)، هیچ دانشجوی پژوهنده زبان پهلوی از خواندن و آموختن و بهره گرفتن از آن بی‌نیاز نیست. نکته مهم آن است که این کتاب هم به کار آموزش می‌آید و هم برای پژوهش مدرکی است کلاسیک و ضروری. مجلد نخستین کتاب مشتمل است بر گزیده‌ای از متون پهلوی (کارنامه اردشیر بابکان، یادگار زریران، بخش‌هایی از روایات پهلوی، اندرزنامه پوریوتکیشان، بخش‌هایی از دینکرد، شهرهای ایران، گزارش شطرنج) همراه با تصحیحات و نمونه‌هایی از کتیبه‌های ایرانی میانه غربی (پارتی و ساسانی) و یک نمونه از پهلوی ساسانی مسیحی و جدول‌های راهنمای خطوط و قرائت.

در صفحات ۱۳۸-۱۶۹ کتاب، راهنمای واژه‌نامه (پهلوی کتابی) آمده است که با یاری آن می‌توان در مجلد دوم، واژه را با معنای آن و بحث درباره ریشه و شکل قدیمی‌تر و همه موارد کار رفت آن را در متن همراه پیدا کرد. جز این، در مجلد دوم، طرحی از دستور زبان پهلوی نیز آمده است.

در تصحیحات و واژه‌نامه کتاب می‌توان نظر شخص پروفیسور نیبرگ را در قرائت نوشته‌های پهلوی بازیافت و این بخش از کار ارزشی ویژه دارد. وی استادی مبرز و دقیق است که جز با پژوهش و کاوش نمی‌توان به ژرفای علم و اطلاع کم‌نظیرش در زبان پهلوی پی برد. آنچه در این دو مجلد آمده است، بویژه آن که بهرکم از زمان انتشار صورت نخستین دستورنامه به نام *Hilfsbuch des Pehlevi* در اوپسالا (سال‌های ۱۹۲۸ و ۱۹۳۱)، تا نشر آن به صورت کنونی، در حدود ۲۵ سال دیگر، موضوع بررسی و تفکر استاد بوده

است و پژوهش راهگشای مهم نیبرگ درباره آنها گامی است استوار و خوانشی است ماندنی. گرچه بررسی‌های بعدی گاهی نکته‌هایی تازه را بر دانش ما درباره آنها افزوده است، اما بازهم دانستن نظر استاد درباره آنها ضروری و ناگزیر است؛ زیرا که کارهای بعدی همه براساس کارهای گذشتگان استوار است. خواه برای استفاده همگان مردم فارسی‌زبان و خواه برای استاد و دانشجوی رشته فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران، این دو مجلد دستنامه زبان پهلوی مورد نیاز است. دانشجویان و پژوهندگان فارسی‌زبان نیز مانند دیگران بخوبی خواهند توانست از آن بهره بگیرند و کتاب گرچه به زبان فارسی نیست، چون در دسترس باشد، سود و برکت آن به همگان خواهد رسید. تکثیر آن با همین شیوه و شکل، نه تنها به کار ایرانیان و فارسی‌زبانان خواهد آمد، بلکه استفاده‌کنندگان دیگر نیز از آن بهره‌مند خواهند شد.

کتایون مرزاپور

هنریک ساموئل نوبرگ، شرق‌شناس سوئدی

هنریک ساموئل نوبرگ^۱ (Henrik Samuel Nyberg) ۲۸ دسامبر ۱۸۸۹ در جنگل‌های برگش لاگن (Bergslagen) زاده شد. از میان‌نُه خواهر و برادر، دومین فرزند خانواده بود. پدرش، کشیش کمکی کلیسا، مردی حساس و با فرهنگ بود که تربیتی کلاسیک داشت و به شدت از اندیشه‌های کی‌یر که گور (Kierkegaard) و درام‌های ایبسن (Ibsen) تأثیر پذیرفته بود. او یک مسیحی مؤمن و خداشناسی سرشار از خوشبینی بود. خانواده پدری از معدنچیان فالون (Falun) و خانواده مادری از روستائیان ثروتمند وست منلند (Västmanland) بودند. پدرش از بخت بد، به سرگیجه منی‌یر^۲ (Ménière) دچار شده بود و گویا سرنوشتش این بود که هیچگاه نتواند امید پیشرفتی به دل راه دهد و، در نتیجه، ناگزیر شده بود سراسر عمر را در حاشیه جنگل و دور از زندگی شهری در قرارگاه کشیشان (Presbytère) سپری کند. این پدر نرم‌خوی و شوربخت مهم‌ترین شخصیت زندگی پدر من است؛ زیرا هموست که آموزش پسر بزرگش را تا سیزده سالگی به عهده می‌گیرد و این آموزش از سن پنج سالگی پدرم با تدریس زبان‌های آلمانی و لاتینی به او آغاز می‌شود. سه سال بعد، یعنی در هشت سالگی، پدرم خواندن کورنله‌یوس نپوس^۳ (Cornelius Nepos) را به پایان می‌رساند.

کتابخانه پدر محدود بود، ولی هنریک ساموئل با دو کتاب در آنجا آشنا شد که در زندگی آینده‌اش اثری بسزا داشت: یکی سفر به تبت نوشته هوک (Huc) و گابت (Gabet) و دیگری گذار از خراسان و ترکستان به قلم شون هدین (Sven Hedin). در هفت سالگی، هنریک خردسال در دفترش چنین می‌نویسد: «خشایارشا پادشاه بزرگی است.» به لطف یکی از دوستان پدرش که معلم زبان‌های کلاسیک در مرکز استان بود، هنریک توانست دیپلم متوسطه‌اش را از دبیرستان اومانست وستراس (Västerås)، کهن‌ترین و

۱- این مقاله متن یک سخنرانی است که خانم زیگرید کاهله (Sigrid Kahle)، دختر نوبرگ، در هشتم فوریه ۱۹۹۱ در انجمن آسیایی پاریس ایراد کرده است. یادآور می‌شویم که نام نوبرگ در فارسی بیشتر به صورت «نبرگ» آمده است که تلفظ اصلی نام او نیست.

۲- Ménière، نوعی سرگیجه که از اختلالات گوش میانی ناشی می‌شود.

۳- مورخ لاتین (۲۴-۹۹ پیش از میلاد).

ارجمندترین دبیرستان سوئد بگیرد. راه‌یابی به زبان‌شناسی عالی را نیز، همچنانکه خود همیشه می‌گفت، وامدار همین معلم است.

و اما برای رفتن به دانشگاه از کجا می‌بایست پول تهیه کند؟ ناگزیر شد در شمال سوئد معلم سرخانه دو پسر یک کشیش بشود که چهارده سال بعد نیز می‌بایست با دختر او ازدواج کند. این کشیش دانشمند و ادیب و دکتر در یزدان‌شناسی (تئولوژی)، خیلی زود به استعدادهای شگرف هنریک پی بُرد و در تربیت وی اثری بسزا داشت. در فضای آکنده از موسیقی و فرهنگ این خانه کشیشی در آنگرمنلند (Angermanland) و در کتابخانه غنی این خانه بود که هنریک ذوق ادبی‌اش را پرورش داد.

با پادرمیانی اسقف اعظم اویسالا (Upsala) در سال ۱۹۰۸ توانست فقط برای یک دوره شش ماهه در دانشگاه این شهر نام‌نویسی کند. آینده‌اش در دانشگاه ناپایدار می‌نمود، ولی در اندک مدتی چندین وام و بورس تحصیلی برایش تأمین شد و تحصیلاتش او را به نخستین امتحانات دانشگاهی رهنمون گردید. رشته‌ای که بیش از همه او را به خود فراخواند زبان‌شناسی شرقی و کلاسیک بود. سانسکریت و دستور زبان مقایسه‌ای را نزد ک. ف. یوهانسون (K.F. Johansson)، زبان لاتینی را - که آموزش آن اجباری بود - نزد پرسون (Persson) و زبان یونانی را نزد آ. آ. دانی یلسون (O.A. Danielsson) آموخت. هر سه استاد از زبان‌شناسان برجسته بودند که در بیرون از سوئد نیز نامدار بودند. آموزش زبان عربی را نیز بلافاصله پیش یک عربی‌دان بزرگ به نام ک. و. زترستیان (K.V. Zettersteen) آغاز کرد. تحصیلات عبرانی و توراتی نیز جدی بود. سپس به آموزش زبان‌های آرامی، سریانی، ترکی، فارسی، حبشی، و جز اینها پرداخت.

دلبستگی خاصی به تاریخ و تاریخ اندیشه‌ها بویژه اندیشه‌های مذهبی، فلسفی، و سیاسی پیدا کرد. هیچگاه به چاپ و نشر متون بسنده نکرد. می‌خواست محتوای آنها را بداند. پس از دیدار با تور آندره (Tor Andrae)، که پنج سال از خودش بزرگتر بود، علاقه‌اش به اسلام ژرف‌تر شد. آندره یزدان‌شناس و عرب‌شناس بود و داشت رساله دکترایش را راجع به [حضرت] محمد، پیامبر اسلام، می‌نوشت. دو دوست که تا پای مرگ دوستی‌شان را نگاه داشتند، در سخن‌رانی‌های ایگناز گلدزیهر (Ignaz Goldziher)، که در سال ۱۹۱۳ به اویسالا آمد، شرکت کردند. این سخن‌رانی‌ها مطالعات آنها را بیش از پیش به سوی پژوهش‌های اسلامی کشاند. در این میان از دلگرمی‌های ناتان سودربلوم (Nathan Söderblom)، اسقف آینده سوئد و بنیانگذار دانش ادیان سوئدی (Religionswissenschaft suédoise) نیز برخوردار شدند که رساله دکترایش را در پاریس راجع به موضوعی در زمینه آیین مزدایی به زبان فرانسه و زیر نظر آنتوان مه‌یه (Antoine Meillet) به پایان رسانده بود.

گرایش به فرهنگ آلمانی بر حیات دانشگاهی سوئد فرمانروا بود. در سایه سودربلوم، جهت‌گیری

جدیدی به سوی فرهنگ و زبان فرانسوی پدید آمد که برای پیشرفت شرق‌شناسی بسیار مهم بود. در سال ۱۹۱۷، در گیر و دار جنگ، نوبرگ همراه دوست حبشه‌شناس، ترک‌شناس و دیپلماتش به نام یوهانس کُلْمَدین (Johannes Kolmodin) برای دست‌یابی به دست‌نوشته‌های ابن عربی در کتابخانه دولتی پروس (Preussische Staatsbibliothek) به برلن سفر کرد. دوست همراهِش او را به انولیتمن (Enno Littmann)، مترجم آلمانی هزار و یک شب و متخصص زبان‌های حبشی بویژه تیگره (Tigré) (مهم‌ترین زبان زنده سامی) معرفی کرد که نوبرگ تا پایان عمرش با وی در تماس بود. دوستش او را هم چنین با اویگن میت‌وُخ (Eugen Mittwoch) آشنا کرد.

در بازگشت به سوئد از میان نوشته‌های ابن عربی جهانی سرشار از نگرش‌های نوافلاطونی فراروی نوبرگ گشوده شد که سرچشمه‌هایش به هلنیسم و عرفان دوره‌های پسین عهد باستان می‌رسید. نوبرگ زبان‌های گرجی و روسی را نیز آموخت؛ چون، همچنانکه خود می‌گفت، دانستن این زبان‌ها برای یک شرق‌شناس ضروری است. در این هنگام، به خاطر جنگ تمرکزش را از دست داد. مواد غذایی حتی در سوئد نیز کم‌یاب شده بود و نوبرگ «گریپ اسپانیولی» گرفت.

در سال ۱۹۱۹ در یک جلسه عمومی از تر خود راجع به سه رساله کوچک ابن عربی دفاع کرد. مقدمه استادانه‌اش را درباره حکمت الاهی این «شیخ اکبر» اهل اشبیلیه (Seville)، ر.آ. نیکلسون (R.A. Nicholson)، میگل آسین پالاسیوس (Miguel Acin Palacios) و سپس هانس هاینریش شِلیِر (Hans Heinrich Schaefer) ستودند. به نوشته لوئی ماسینیون در مجله دنیای مسلمان (Revue du monde musulman)، «دست‌آوردهای شرق‌شناسی سوئدی تا اینجا مربوط به حوزه‌های دیگری غیر از حوزه‌های عربی و متوجه دستگاه‌های فکری دیگری غیر از اسلام بود. کمکی که دو اثر درجه یک از سوئدی و دو دوست به اسلام‌شناسی کرد، ناگهان این دو نویسنده سوئدی را در صف نخست شرق‌شناسی ژرمنی قرار داد.»

عرب‌شناس آلمانی، هلموت ریتِر (Hellmut Ritter) به زبان ستایش‌آمیز نوشت: «فکر می‌کنم که اثر شما یکی از مهم‌ترین آثار نشر شده در قلمرو کار ما باشد.» نوبرگ، کارآزمودگی خود را در زبان‌شناسی سامی با انتشار دو مقاله درباره پیشوندهای سامی و ترکیب‌های به‌ووریهی^۱ (Bahuvrihi-Composites) نشان داد، و در سال ۱۹۲۳ با مطالعه موشکافانه چرم - نوشته‌های به دست آمده در اورامان کردستان، متنی را که تا آن زمان آرامی می‌انگاشتند، یک متن پهلوی‌شناسایی کرد که پر از ایده‌نگاری‌ها (idéogrammes) آرامی بود. این ایده‌نگاری‌ها چنان او را شیفته کردند که به کار بی‌پایانی درباره

۱- ترکیب‌هایی که در زبان سانسکریت از بهم پیوستن دو کلمه مستقل ساخته می‌شوند و مفهوم مستقل و تازه‌ای را بیان می‌کنند. این گونه ترکیب‌ها در زبان فارسی نیز وجود دارند. مانند: جنگجو، شاهنامه، شیردل و جز اینها.

فرهنگ پهلویک همت گماشت. این فهرست کهن ایده‌نگاری‌های آرامی همراه با تفسیرهایی که بر آن نوشت، در سراسر زندگی ذهن او را به خود مشغول داشت.

پس از انتشار اسناد اورمان (Documents d'Avroman) در سال ۱۹۲۳ که همیشه به آن همچون یک اثر پیشاهنگ نگریسته‌اند، زبان پهلوی وارد زندگی نویرگ شد و هرگز او را ترک نکرد. ولی برای چیره شدن به این زبان فراموش شده کمابیش هیچ وسیله‌ای در دسترس نبود. با وسایل ابتدایی دفتر راهنمایی درباره این زبان بیش و کم ناشناخته تألیف کرد (زیرا چاپخانه‌ها حروف الفبای پهلوی نداشتند). این دفتر برابرنامه‌ای (glossaire) هم در برداشت که نمره کار چندین ساله بود. نویرگ تازه شروع کرده بود ارزش و معنای ایران باستان بویژه دوره ساسانی را برای زندگی معنوی خاورمیانه به روشنی بفهمد و در کتاب دستورنامه پهلوی (Hilfsbuch des Pahlavi) (۱۹۲۸-۱۹۳۱) این نکته را تصدیق کند که نه تنها حادثترین و مهم‌ترین مسائل زبان‌شناسی تاریخی (فیلولوژی) و زبان‌شناسی ایرانی، بلکه شرق‌شناسی بطور کلی، در حوزه زبان‌های ایرانی میانه قرار دارد. او بیش از پیش به یک «سامی‌شناس ایران پژوه» (Sémitiste iranisant) تبدیل می‌شد.

دهه بیست برای نویرگ دوران پیشرفت ژرف فکری و شخصی بود. در سال ۱۹۲۰ موفق به دریافت جایزه شد و در همین سال‌ها بود که ازدواج کرد و دختر و پسر نخستین‌اش به دنیا آمدند و برای نخستین بار به لندن رفت. در آنجا به دنبال دست‌نوشته‌هایی بود برای توضیح نخستین تاریخ پیدایش ایده‌ها در اسلام. مقاله‌ای درباره حلاج نوشت؛ به ردیه‌ای برخورد به قلم قاسم ابن ابراهیم در پاسخ به ابن مقفع معروف. توجهش به رافضیان جلب شد؛ بیش از پیش به مکتب معتزله و متکلمان خردباور بصره نزدیک شد؛ گزارش‌ها و مقاله‌هایی برای نشریه جهان شرقی (Le Monde Oriental) نوشت و از یک ایده، ایده دیگری زاده شد - اینکه، برای مثال، آیا یک مانویت عربی وجود دارد یا نه؟ یک حکمت گنوسی (gnose) اسلامی؟ آیا اندیشه معتزلی، که آن را آزاداندیش (liberale) انگاشته‌اند، بعکس، یک واکنش خشک در برابر فرقه‌گرایی و عرفان گنوسی نیست؟

مسائلی که با پرداختن به اندیشه‌های مبهم ابن عربی طرح شده بود، به کمک اندیشه‌های دانشمندان دیگری افزایش یافت و او را بیش از پیش به سوی ایران هدایت کرد. به عنوان مثال، «انسان کامل» ابن عربی چه وجه مشترکی با «انسان آغازین» ایرانی دارد؟ عناصر ایرانی در مانویت کدامند؟ با مطالعه کتاب رایتزنشتاین (Reitzenstein) به نام راز ایرانی رستگاری (Le mystère iranien de la rédemption) که در آن نویسنده قطعه‌ای مانوی از تورفان (Turfan) را یک راز زرتشتی انگاشته بود، نویرگ را بر آن داشت که نقدی فراموش نشدنی بر آن کتاب بنویسد: به عقیده او، رایتزنشتاین با گرفتن رد پای همه پدیده‌های دینی خاورمیانه در ایران، زیاده‌روی کرده است و نویرگ خود در مانویت «یک عنصر

بابلی» یافته بود. این مطلب او را به «هانس هاینریش شدر» (H.H.Shaeder) جوان نزدیک کرد و باب نامه‌نگاری میان آن دو را گشود.

در آن سال‌های بی‌رونی دهه بیست، برای پاسداری از خانواده کوچکش، در عین حال که می‌کوشید از بورس‌های تحصیلی در دسترس بهره‌مند شود، تمام وقت در یک دبیرستان سوئدی زبان عبری درس می‌داد که تنها دبیرستان در سوئد برای آموزش زبان عبری بود. یک استادیار حقوق ماهانه چشمگیری نداشت، وضع آینده اقتصادی نیز ناروشن بود، بدهی‌ها باید پرداخت می‌شد. ازینرو، جدا از سمینارها و درس‌هایش، در دانشگاه نیز به یزدان‌شناسان (تئولوگ‌ها) زبان عبری تدریس می‌کرد.

اما در سال ۱۹۲۴ برای تحقیق و آموزش عربی گفتاری در قاهره یک بورس تحصیلی گرفت. در همان روز اول در کتابخانه یک دست‌نوشته قدیمی از کتاب‌الانتصار به قلم الخياط (قرن نهم) پیدا کرد که ردیه‌ای است از یک معتزلی به رفض ابن راوندی. این یک کشف هیجان‌انگیز بود، چون نوشته‌های معتزلی کمابیش از میان رفته است. متن کتاب را هنگام اقامتش در مصر با شرح و تفسیر و با یک مقدمه به زبان عربی منتشر کرد. سپس، چنان ژرف‌نگرانه در این نوع ادبیات یزدان‌شناختی (تئولوژیک) به کاوش پرداخت که چندی پس از آن توانست در دانشنامه اسلام (Encyclopédie de l'Islam) مقاله‌ای جامع درباره تمامی دیدگاه‌های اساسی مربوط به معتزله بنویسد؛ یعنی درباره گرایشی که خشک‌اندیشی نظری را وارد اسلام کرده بود.

تا زمان درازی تنها تجربه‌اش از شرق امروز همان یک سالی بود که در مصر زندگی مسلمانانه را آزموده و گویش مصری را آموخته بود. زندگی آکادمیک سخت بود. سوئد مستعمره نداشت و از جهان عرب دور بود. و همچنانکه نویرگ خود می‌گفت، «آشنایی با شرق و سفرهای شرقی در خوردن بازرگانان و دیپلمات‌ها بود.»

پس از بازگشت به سوئد می‌بایست پول فراهم کند و ناگزیر شد پیشگفتارهای بلندبالایی برای دانشنامه‌های تاریخ شرق باستان بنویسد. به کار خود روی دستورنامه (manuel) زبان پهلوی ادامه داد و واژه‌نامه‌ای تنظیم کرد تا بتواند زبان‌های ایرانی را تدریس کند. این کار را مقامات دانشگاهی در سال ۱۹۲۷ به عنوان یک کار اضافی به او تحمیل کرده بودند. کپنهاگ از قرن هیجده برای تدریس زبان‌های ایرانی یک کرسی دانشگاهی داشت. در اوپسالا تنها پس از مرگ پدرم بود که این کرسی دانشگاهی ایجاد شد. بدین سان، در عین حال که بر شهرت جهانی‌اش می‌افزود، رنج و اندوه شخصی‌اش با پیشرفت و فعالیت علمی جانفرسا درمی‌آمیخت.

در پاریس

در بهار سال ۱۹۲۸ با خانواده‌اش به پاریس رسید. برای یک اقامت یکساله به منظور انجام تحقیقاتی در زمینه ایده‌های علمی، فلسفی، و خداشناسی صدر اسلام، بویژه درباره نوشته‌های دشوارفهم پیش از اسلام، یک بورس تحصیلی گرفته بود. می‌خواست درباره ایده‌های درهم آمیخته سده‌های نخستین اسلام یک تک‌نگاری (monographie) تهیه کند. برای پیدا کردن آپارتمانی در پاریس ماجراهای شگفتی را از سر گذرانید؛ سپس در کتابخانه ملی پاریس خویشتن را غرق در مطالعه کتاب *سز الحلیقه و صناعة الطبیعه* از بالیناس (Balinas) و نوشته‌های اشعری و بغدادی و شهرستانی کرد. به کار خود روی واژه‌نامه دستورنامه پهلوی ادامه داد و در رساله پهلوی بندهشن (Bundahishn) نکته‌های شگفت‌انگیزی یافت.

در نامه‌ای به دوستش تورآندره (Tor Andrae) نوشت: «ماسینیون مرد جالبی است. در منزلش با او شام خوردم و هر دو تجربه‌ها مان را از شرق با هم در میان نهادیم. گودفروا دموم بونس (Gaufrey Demombynes) پیرمردی است که از کتاب تو به نام شخص محمد (ص) در آموزه‌ها و باورهای امت وی سخن می‌گفت و از من خواست به تو بگویم که کتابت را با لذت فراوان خوانده و همچنان می‌خواند. دعوتنامه ماسینیون به تاریخ ۱۵ مه ۱۹۲۸ هم‌اینک پیش روی من است و در آن چنین نوشته است: همکار بسیار عزیز، آیا میل دارید برای صرف شام بدون تشریفات به خانه من بیایید...؟»

نوبرگ و ماسینیون از زمان چاپ رساله دکترای نوبرگ درباره ابن عربی و از خلال کتاب‌های یکدیگر با هم آشنا بودند. ماسینیون پس از دریافت کتاب‌الانتصار در نامه‌ای به او نوشت: «برای من که به ابن راوندی علاقمندم، این رذیه بویژه جالب بود و تصمیم دارم گزارشی از آن به دست دهم.»

کنجکاوی درباره رافضیان و معتزلیان آنان را به هم پیوند می‌داد و اغلب یکدیگر را می‌دیدند. نوبرگ در شگفت بود از اینکه دانشمندان فرانسوی اندکی گوشه‌گیراند و هر یک در دفتر کار خود سر در لاک خویش دارد. در اوپسالا، اندیشمندان بیشتر وقت‌ها در سمینارها و در بحث‌های غیررسمی با یکدیگر دیدار می‌کردند. از میان عرب‌پژوهان، ژرژ مارسه (George Marcais) از همه بیشتر او را تحت تأثیر قرار داده بود.

در این هنگام، در ماه ژوئن، به عضویت «انجمن آسیایی» (Société Asiatique) برگزیده شد و در آنجا با همکاران تازه‌ای آشنا شد. در میان شرق‌شناسان پاریس متوجه شمار زیادی دانشمند روسی و لهستانی و یهودی شد و در نامه‌ای به آندره نوشت: «روس‌ها مردمان بسیار دلپذیری هستند و من مینورسکی ایران‌شناس را زیاد می‌بینم.» خانم مینورسکی هم با خانم نوبرگ آشنا شده بود. پس از یک

اقامت گروهی بهم فشرده در یک آپارتمان دواتاقه در خیابان سن پیر (Saints Pères) شماره ۴۲، آپارتمان دلگشتری در پشت پانتهئون، ساختمان شماره ۳، خیابان استراپاد Estrapade برای خانواده پیدا شد. این همان آپارتمانی بود که دیدرو در آن روی دانشنامه (Encyclopédie) خود کار کرده بود. در ماه سپتامبر دختر بچه‌ای، که من باشم، در آن آپارتمان چشم به جهان گشود.

نوبرگ از شرایط کار در کتابخانه ملی پاریس چندان راضی نبود. هر گامی که برمی داشت، متوجه وضع نارسا و نابسامان کاتالوگ دوسلان (de Slane) می‌گشت که از چند دهه پیش به این سو کامل نشده بود. در نامه‌ای به دوست سانسکریت‌شناسش در اوپسالا نوشت: «اجازه نمی‌دهند بیش از ده کتاب در روز درخواست کنم و برای روز بعد بیش از سه جلد نمی‌توانم رزرو کنم. اما از این که بگذریم، کتابخانه دارای گنجینه‌های بسیاری است که از چشم‌ها دور مانده است، زیرا توضیحات مربوط به مجموعه‌های دستنوشته‌ها سطحی‌اند و کمتر آموزنده. روشن است که برای مطالعه دستنوشته‌های عربی باید به قسطنطنیه رفت.»

در ماه اوت از طریق رنانی (Rhénanie) اشغال شده، در پی دعوتی که از وی شده بود، برای شرکت در «روز شرق‌شناسان» (Orientalistentag) به بن رفت. در آنجا با هلموت ریتر (Hellmut Ritter)، که از قسطنطنیه آمده بود، آشنا شد. ریتر دستنوشته‌ها و عکس‌هایی از کتاب سرالحلیقه، از مجموعه‌های پایان‌ناپذیر طوپقاپو سرای (Topkapu Serai) را برای او فرستاد. با پُل کاهله (Paul Kahle) نیز آشنا شد که مانند نوبرگ به متن Vertrotestamentaire^۱ معروف به masorète علاقمند بود با ارزست هرتسفلد (Ernest Herzfeld)، باستان‌شناس ایران‌شناس، نیز هم‌رای درآمد.

هرتسفلد کتیبه‌ای ساسانی به نوبرگ داد تا رمزگشایی کند. با رمزگشایی از این کتیبه بود که نخستین گام را در مقام یک کهن‌نویسه‌شناس (Paléograph) برداشت. درجه اهمیت این کار از کارهای دیگرش کمتر نبود. سرانجام با شیدر آشنا شد. این آشنایی بعدها سرنوشت ساز شد. همچنین به سخنان میکل آنجلو گوئیدی (Michelangelo Guidi) گوش فرا داد که متن «ردیه قاسم ابن ابراهیم بر ابن

۱- صورت اصلی ضبط این کلمه در دستنویس متن همینگونه است که در واژه‌نامه‌ها نیافتیم، ولی در مراجع فرانسوی به صورت Vétéro-testamentaire همان تورات عبرانی (la Bible hébraïque) است که قطعاتی هم به زبان آرامی در آن هست. حدس زده می‌شود که کهن‌ترین متن‌های گردآوری شده در این کتاب در قرن یازدهم پیش از میلاد و جدیدترین آنها در قرن دوم پیش از میلاد تنظیم شده باشند. ماسورته‌ها (massorètes) در قرن ششم میلادی بازنگری نقادانه کتاب و تعیین مصوت‌ها در متن آن را به دست گرفته و در اوایل قرن دهم میلادی به پایان رسانده‌اند. ماسور (massore) به زبان عبری یعنی «سنت» و «انتقال» و منظور از آن، مجموعه ملاحظات و تفسیرهایی است که علمای یهود به نام «ماسورته‌ها» بر تورات عبرانی نوشته‌اند. آنان وابسته به مدرسه‌های خاخامی بابل و فلسطین بودند (از قرن ششم تا قرن دوازدهم میلادی) و اساسی‌ترین کارشان اختراع علامت‌هایی برای مصوت‌های کتاب مقدس بوده است. ← نکته

مفقع را به نوبرگ تقدیم کرد؛ همان متنی که شش سال پیش از آن نوبرگ خواسته بود آن را ویراستاری کند.

گردهم آبی روشنفکران و بحث‌های پُرتب و تاب علمی در چشم‌انداز زیبای رنانی به اندازه کافی برانگیزاننده بود و بازگشت به شهر پاریس با روشنفکران پراکنده‌اش می‌توانست این فراز را به فرود تبدیل کند. هرگاه پای «انجمن آسیایی» در میان نمی‌بود اندیشمند ۳۹ ساله سوئدی ما با امیل بنونیست (Émile Benveniste)، دانشمند ۲۶ ساله‌ای که او نیز شیفته زبان‌های ایرانی میانه بود، آشنا نمی‌شد. با بنونیست می‌توانست ساعت‌ها درباره ریشه‌شناسی گفتگو کند و یا در خصوص زروان (Zervan)، خدای کهن زمان و سرنوشت، که نوبرگ گمان می‌کرد آن را در متن‌های بُندهشن یافته است.

باری، زروان، خدای سرنوشت، تصمیم داشت زندگی پدرم را زیرورو کند. یک باستان‌شناس سوئدی که قرار بود در سوربن تدریس کند، از آمدن به پاریس چشم پوشیده بود و از نوبرگ خواستند که جای او را بگیرد. در نامه‌ای به زترش ته‌ان (Zetterstéen) چنین نوشته است: «سیلون لوی (Sylvain Lévy) همین دیروز به من اطلاع داد که مقامات مدرسه پژوهش‌های عالی تصمیم گرفته‌اند به من پیشنهاد کنند که در ماه‌های ژانویه و مارس یک رشته سخن‌رانی راجع به موضوعی در زمینه تاریخ دین ایرانی ایراد کنم. من این پیشنهاد را پذیرفته‌ام، اگر چه سخن‌رانی در برابر جمعیت پرتوقعی مانند جمعیت فرانسوی برگزار شود. موضوع سخن‌رانی مسائل کیهان‌شناسی و کیهان‌آفرینی مزدایی خواهد بود، و من آمادگی چندانی ندارم.»

یک چند بعد به هلموت ریتز، که در قسطنطنیه بود، نوشت: «مجبور شدم کار روی کتاب سرالحلیقه را ناتمام بگذارم برای آنکه بتوانم چند ماهی در حوزه‌های دیگری جز الاهیات اسلامی کار کنم... برای پژوهش‌های عربی و اسلامی به پاریس آمده‌ام، با این حال، به رغم نیت نیک من، پژوهش‌های ایرانی است که در کارهای من جای مهمی را از آن خود می‌کند.»

زترش ته‌ان قرار بود سه سال بعد بازنشسته شود و پدرم میل داشت کرسی استادی او را اشغال کند. در نامه‌ای به دوست او پسالایی‌اش کارپانتیه (Charpentier) نوشت: «چه کابوسی! اگر بُرد بارقیب من مُربک (Morbeck) باشد، دیگر پیوند ایران‌شناسی با زبان‌شناسی سامی خواهد گسست.» ولی به هرتسفلد نوشت: «خدایان را گواه می‌گیرم که اگر در سوئد برای زبان‌های ایرانی یک کرسی دانشگاهی می‌بود، آرزو می‌کردم آن کرسی از آن من باشد.»

در آن هنگام زبان فرانسه بود که بزرگترین مشکل را برای او فراهم می‌ساخت. بنونیست به او دل‌داری می‌داد: «شما نسبت به دوره آموزشی کوتاهی که گذرانده‌اید، فرانسه را خوب می‌نویسید. دیری نمی‌کشد که بتوانید بدون زحمت آثار خود را به فرانسه چاپ کنید!»

باری، نوبرگ رشته سخن را در مرکز پژوهش‌های عالی راجع به موضوعی در زمینه ایران به دست گرفت، ولی با اندکی دودلی. چرا که می‌گفت: «هرچه آدم به این دانشمندان بزرگ می‌اندیشد که با استادی تمام در اینجا زبان‌های ایرانی تدریس کرده‌اند و همچنان می‌کنند، بیشتر از ناکافی بودن توانایی‌های خود بیمناک می‌شود. اگر کار من چنان ارائه شود که گوش فرانسوی را نیازارد، فقط در سایه مراقبت‌های دوستم بنویست است. اوست که مسئولیت تصحیح غلط‌های فرانسه مرا به عهده گرفته است. اگر قطعه‌ای از نوشته خوب بیان شده است، از بنویست باید قدردانی کرد؛ ولی اگر در جایی نبود ظرافت و دقت تو ذوق می‌زند، نویسنده خارجی - که من باشم - سزاوار سرزنش است.»

در نامه‌ای به کارپانتیه نوشت: «سخن‌رانی‌هایم را در سوربون تازه شروع کرده‌ام. در جلسات از جمله این افراد حضور دارند: یک فرانسوی (بنویست)، یک روس (مینورسکی)، یک مجار، یک ایرانی، یک خانم انگلیسی که با یک ایرانی ازدواج کرده و مردی با ملیتی نامعلوم. کاری است بس دشوار، زیرا که باید موضوع کم و بیش مبهمی را به زبان فرانسه توضیح بدهم و از نظر منابع با کمبود وقت باری روبه‌رو هستیم. باید متن‌های پهلوی را ترجمه کرد! ولی یک چیز خوب در همه این مشکلات هست و آن اینکه این کار ناگزیرم می‌کند که بازنگری دستورنامه پهلوی را از هم‌اکنون شروع کنم و آن را به پایان برسانم؛ کاری که همیشه قصد انجام آن را داشته‌ام و پایه پژوهش‌های من در زمینه کهن‌ترین تاریخ اسلام است.»

کارپانتیه به شوخی نوشت: «آیا تاکنون به این خطر که زیادی محقق مدقق بشوید، اندیشیده‌اید؟» نوبرگ با اندکی فروتنی پاسخ داد: «با این مسأله هرگز روبه‌رو نشده‌ام. با این حال، این خطر را بیش از پیش احساس می‌کنم که در یک زمان به زبان‌های بسیار می‌پردازم. به هر حال، یک سخن‌رانی بیشتر باقی نمانده و برای این منظور هرچه را که درباره خدای زروان می‌دانم بررسی کرده‌ام. همان خدای زمان که در این شهر، همچنانکه می‌دانیم، دستداران زیادی دارد. اینکه شنوندگان من از آگاهی تازه‌ای که در این باره به دست داده‌ام، بهره‌مند شده‌اند یا نه، مطلبی است که نمی‌توانم تصدیق کنم. ولی من به تبلیغات خودم در خدمت این خدا ادامه خواهم داد و متن سخن‌رانی‌هایم را، که بنویست قول داده آن‌ها را ویراستاری کند، منتشر خواهم کرد. خدای زروان مرا بدبخت خواهد کرد. در سه ماه گذشته یک کلمه هم عربی نخوانده‌ام!»

خوشبختانه پدرم همه نامه‌های بنویست را نگه داشته است. نامه‌های خودش به بنویست گم شده است. بهر حال، از خلال نامه‌های بنویست بود که من با مردی آن چنان با نشاط و مهربان آشنا شدم، چندانکه امروز به آسانی می‌توانم تصور کنم که خودم از نزدیک او را می‌شناختم. هنگامی که نوبرگ در آوریل ۱۹۲۹ پاریس را ترک کرد، بنویست از ورنون (Vernon) نامه‌ای سرشار از دروغ به او نوشت:

از تمام گفتگوهایی که با هم داشته‌ایم و در آنها کم و بیش همه مسائل و پیچیدگی‌های مطالعات ایرانی

مطرح شده‌اند، خاطره دلپذیری برایم باقی مانده است. چقدر در انجمن آسیایی و در طول بولوار سن میشل راجع به ریشه‌شناسی گفتگو کرده‌ایم! مطالبی که بر پایه آنها می‌باید در همه فرهنگ‌ها تجدید نظر کرد. بی‌شک، از این صحبت‌ها چیز دیگری جز خاطره به جا خواهد ماند. گویا دیگر شانس زیادی برای دیدن دوباره شما در پاریس ندارم. اما یکدیگر را خواهیم دید. چه وقت؟ خدا بهتر می‌داند. اوپسالا و پاریس بیش از پیش به هم نزدیک خواهند شد و نامه‌نگاری‌های ما چاره‌ساز فاصله خواهد بود. پس، همراه با بهترین احساسات دوستانه از شما خداحافظی می‌کنم و صمیمانه آرزو می‌کنم که در کارهایتان موفق باشید!

دریغا که نوبرگ نتوانست چنانکه باید سهم خود را ادا کند. پس از بازگشت به اوپسالا اشتغال خاطر زیادی پیدا کرد، از جمله جستجوی آپارتمان، تهیه و تنظیم جزوه برای کلاس‌های دانشگاهی، خواندن سنگ‌نوشته‌های در بند (Derbend)، تدریس و کارهای اداری. با این حال، نامه‌های بلندی راجع به مانویت و درباره «هرآنچه در میان زمین و آسمان یافت می‌شود» به شیدر می‌نوشت.

دانشجویان جوانش در پاریس از جمله آندره وایدا (André Vajda) و هانری کربن (Henry Corbin) بودند که پس از رفتن نوبرگ احساس کرده بودند که در آموزش زبان پهلوی اندکی بی‌سرپرست مانده‌اند. خانم کربن لطف کردند و نامه‌ای را که نوبرگ به تاریخ ۲ ژانویه ۱۹۳۰ به شوهرشان نوشته بود، در اختیار من گذاشتند. در این نامه نوبرگ از شنیدن اینکه سخنرانی‌های نه‌چندان مهم او در پاریس، چنان گرایش‌های فرخنده‌ای به ایران‌شناسی را برانگیخته، اظهار شادمانی کرده است:

من این را خوب می‌فهمم که بدون برابرنامه (glossaire) استفاده از دستورنامه من مشکل است و دلم خیلی می‌خواهد که بتوانم آن را هرچه زودتر برای شما بفرستم تا با تاریکی‌هایی که به اهریمن دُروند (بدکار) (Ahriman i druvand) بر نوشته‌های پهلوی گسترده است بجنگید. دردا که این برابرنامه خود نیز می‌باید با موانعی چند درگیر شود که بدون شک آنها را هم اهریمن بر سر راه آن قرار داده است. بزرگترین مانع، کندی کار چاپگر هولتسن هاوزن (Holzhausen) است.

برای کمک به دانشجویان فرانسوی‌اش پنج ورق از برابرنامه را برای آنها فرستاد و خواهش کرد که فهرستی از واژه‌هایی که به هیچ طریقی نتوانسته‌اند مفهوم آنها را روشن سازند تهیه کنند و برای او بفرستند. در ضمن حاضر شد به پرسش‌های آنان پاسخ گوید. نامه بلندی است سرشار از پیشنهاد که در آن نوشته است: «برای چیره شدن بر دست و پاگیرترین مشکلات» که تأخیر در انتشار جلد دوم دستورنامه ایجاد کرده، «من در همین جا، در اوپسالا، در ششماه گذشته یک دوره زبان پهلوی تدریس کرده‌ام که در شش ماه بعدی نیز ادامه خواهد یافت. اینجا، در اوپسالا، آموزش شفاهی جای خالی

برابرنامه را پُر می‌کند.»

دانشجویانی که از آنها سخن گفته است یکی استیگ ویکاندر (Stig Wikander) است و دیگری گنو ویدن گرن (Geo Widengren) که هر دو بهترین دانشجویان ایران پژوه نوبرگ بودند و تا هم اینک نیز در شمار بهترین‌ها باقی مانده‌اند. ژرژ دومزیل (George Dumézil)، ایران‌پژوه دیگر، در آن زمان استاد مهمان زبان فرانسه در دانشگاه اویسالا بود، ولی هیچگونه آشنایی با این سه تن نداشت و پس از جنگ جهانی دوم بود که با هر سه آنان دوست شد.

نوبرگ در نامه‌اش به کربن نوشته است: «بزودی نخستین فصل بندهشن را که رونویسی کرده‌ام، همراه با ترجمه و شرح و تفسیرهای من خواهید دید. دستنوشته آن نزد آقای بنونیست است و در آینده نزدیک در مجله آسیایی (Journal Asiatique) چاپ خواهد شد.» بنونیست در نامه‌اش به نوبرگ نوشت: «راستی زوروان (Zurvan) چه شد؟ درباره زوروان بنویسید! او را بیافرینید! از نیستی بیرونش بیاورید! تصویری سزاوار وی از او برای ما ترسیم کنید!» هر دو در نامه‌هاشان بیشتر از نمونه‌های چاپی، پیش‌نویس‌های تصحیح شده، و چاپ جداگانه فصل نخست بندهشن سخن گفته‌اند:

«خوشوقت و سپاسگزارم از اینکه به ما اجازه داده‌اید متن سخنرانی‌هاتان را طبق ضوابطی که تعیین کرده‌ایم به چاپ برسانیم. همین که دستنوشته آماده شد برای ما بفرستید. من بلافاصله شیوه نگارش آن را بازنگری می‌کنم و سریع به چاپ می‌سپارم.» ۳۱ مارس ۱۹۳۱ آن را دریافت کرد: «دستنوشته مهم شما رسید. با علاقه تمام و همراه با ستایش فراوان آن را خواندم. شما کوشش عظیمی در روشن کردن مسئله تاریک روابط میان آیین مزدایی و زروانیت به خرج داده‌اید. پیشرفت چشمگیر در این زمینه را مدیون کوشش شما هستیم!» مسائل کیهان‌شناسی و کیهان‌آفرینی مزدایی، سرانجام در دو بخش، یکی در سال ۱۹۳۰ و دیگری در سال ۱۹۳۱ در مجله آسیایی چاپ شد.

انتشار مجله اسکاندیناوی جهان شرقی (Le Mond Oriental) وقت زیادی از نوبرگ، سردبیر مجله، می‌گرفت. این کار را یک تنه انجام می‌داد. اگر جواب نامه‌هایش را دیر به دیر می‌نوشت بنونیست او را معذور می‌داشت:

«می‌دانم که مسؤلیت مجله جهان شرقی مجالی برای شما باقی نمی‌گذارد. مشکل پیدا کردن کسی که بتواند متن‌های کهن را ویرایش کند خاص سوئد نیست، این مشکل برای ما نیز در انجمن آسیایی همواره گرفتاری ایجاد می‌کند...» در مجلد سال ۱۹۲۹ مجله بیشترین گزارش‌ها را خود نوبرگ نوشته است. مقالات اساسی درباره مسیحا باوری (messianism) هند - و - ایرانی، مسائل مربوط به مانویت و آیین مزدایی، همگی ثمره این دوره از فعالیت نوبرگ‌اند.

در نامه‌ای از بنونیست به نوبرگ آمده است: «سلسله گزارش‌های درخشان شما را در جهان شرقی

خواندم. تحلیل‌های باریک‌بینانه و بحث‌های موشکافانه و بکری که در پاسخ به پرسش‌هایی چنان گوناگون کرده‌اید، ستایش مرا برانگیخت.»

شیدر نیز نوشت: «چه کسی از ما می‌توانست آن‌گونه بینش‌های شخصی درباره موضوعات گوناگونی که شما مطرح می‌کنید به دست دهد؟ گزارش‌های شما یک کتاب واقعی است!» نوشته‌های نوبرگ در زمینه بازرینی و ویرایش متن‌های کهن برای کلاس‌های دانشگاهی «زترس‌تهان» (Zetterstéen) جزوه‌های درسی کاملی بودند و نوبرگ هرچه بیش‌تر مطمئن می‌شد که جانشین وی در دانشگاه اوپسالا خواهد بود. گئورگ یاکوب (George Jacob) از وی خواست که جای او را در دانشگاه کیل (Kiel) بگیرد، ولی نوبرگ نپذیرفت.

در سال ۱۹۳۰ ایران‌شناس بزرگ، مارکوارت (Markwart) در یک تصادف در برلن جان سپرد. هنگامی که مقامات آلمانی پس از پرس‌وجوی زیاد در اوپسالا، پیشنهاد کردند که نوبرگ جانشین او در برلن بشود، زترس‌تهان پابرجا مخالفت کرد. سرانجام، شیدر جای مارکوارت را در دانشگاه برلن گرفت که دیرزمانی آن کرسی دانشگاهی را در اشغال خود داشت.

بنویست در نامه‌ای نوشت: «از صمیم قلب آرزو می‌کنم که این کرسی استادی در اولین فرصت به شما واگذار شود. به نظر می‌رسد خود نیز چندان بی‌میل نیستید. عنوان‌های علمی شما به تنهایی کافی است برای آنکه این کرسی بی‌هیچ گفتگو به شما واگذار شود. این آرزو را به خاطر دوستی با شما نمی‌کنم. شما دانش زیادی دارید که عرضه کنید و برای همین است که این امکان را به شما خواهند داد. مطمئنم که بزودی این فرصت پیش خواهد آمد که به شما تبریک بگویم» در ژوئیه ۱۹۳۱ بدون مراسم دور و دراز معمول در سوئد، نوبرگ به عنوان جانشین زترس‌تهان تعیین شد و رقیبش، مُربک (Morbeck)، به کار کشیشی پرداخت.

بنویست و شیدر، بعنوان دو متخصص، تمام وقت خود را در اختیار نوبرگ گذاشتند تا او بتواند پژوهش‌هایش را درباره ایران دنبال کند. آن دو، مانند گذشته، استاد زبان‌های ایرانی بودند و نوبرگ همچنان به تدریس زبان‌های سامی ادامه می‌داد. یک سر داشت و هزار سودا. هم به مطالعات عبرانی می‌پرداخت و هم به مطالعات آرامی و عربی. هم پژوهش‌های اسلامی‌اش را دنبال می‌کرد و هم دلبسته پهلوی بود که چندی بعد پژوهش درباره دین‌های کهن ایرانی نیز به همه آن مشغله‌ها افزوده شد. این تکه در پایان‌نامه‌اش به هانری کرین بسیار گویاست:

آنچه درباره پژوهش‌های خود درباره «سهروردی مقتول» برای من می‌فرستید، بسیار مجذوبم می‌کند. من همیشه دلبسته این مطالعات بوده‌ام و امیدوارم هرچه زودتر، پس از پیمودن این باریکه راه ایران‌شناسی که در آن پانهادم، دوباره آن مطالعات را از سر بگیرم. از

سوی دیگر، بزودی پژوهش‌های استادمان گلدزیهر درباره روابط آیین پارسیان (Parsisme) با اسلام را نیز می‌باید در مقیاس گسترده‌تری از سر گرفت. در سال ۱۹۳۱، تنظیم برابرنامه دستورنامه پهلوی را به پایان رساند. بنویست نوشت:

این یک اثر پایه‌ای است که از این پس شالوده استواری برای واژه‌شناسی پهلوی خواهد بود. از این پس هر ایران‌شناسی راهنمای مطمئنی در دست خواهد داشت که می‌تواند از این ادبیات ممنوع - که ممنوعیتش ناشی از نوشته‌های دشوارفهم آن است - استفاده کند. شما به ایران‌شناسی خدمتی ماندگار کرده‌اید. فقط متأسفم از اینکه این کتاب نیز مانند پژوهش‌های ایرانی (Iranische Beiträge) شلیر دیر به دستم رسید و نتوانستم در چاپ جدید دستور زبان فارسی باستان که بزودی از چاپ درخواهد آمد، استفاده مطلوبی از آن بکنم.

در ماه مه ۱۹۳۱ نوبرگ درباره «مزدا آیینی ساسانیان طبق منابع مسلمانان» درس - گفتارهایی (lectures) بنام کاتراک (Katrak) در پاریس داد. اما رئیس دانشگاه پاریس نتوانست تا ژوئن سال ۱۹۳۴ دستنوشته کامل آنها را دریافت کند. به گفته بنویست: «نوبرگ هدف اعتراض و بازخواست دکتر کاتراک نیز بود.»

متن این سخنرانی‌ها تازه در سال ۱۹۵۶ به زبان انگلیسی و به صورت ناقص چاپ شد. این خود نشان می‌دهد که یک شرق‌شناس در سوئد چه بار سنگینی به دوش می‌کشد! پدرم، در عین حال عربی و عبری و دیگر زبان‌های سامی نیز تدریس می‌کرد. وظایف اداری و مسئولیت‌های سنگین دانشگاهی هم داشت. در سوئد یک شرق‌شناس می‌باید نقش اجتماعی نیز بازی کند، چون تنها نماینده کل جهان شرق به شمار می‌آید؛ مشاغلی را هم، از روی اعتمادی که به او هست، باید بپذیرد؛ هم چنین مناصب افتخاری را که ناگزیر از پذیرش آنهاست. بنویست در نامه‌ای نوشت:

به خاطر در دسرهایی که مسئولیت‌هاتان فراهم می‌کند، صادقانه با شما احساس همدردی می‌کنم. ولی امیدوارم که هرچه زودتر مقام بلند این افتخارات جانفرسا را به کس دیگری واگذار کنید. ایران‌شناسی به شما نیاز دارد و هر روز مسائل تازه‌ای در این زمینه مطرح می‌شود. آن روزها، روزهای پیشاهنگ مطالعات زبان‌های ایرانی میانه بود: دوره‌ای حماسی. بنویست در سال ۱۹۳۳ نوشت: «از هر طرف خبر کشفیات جدید می‌رسد: چاپ اسناد منتشر نشده گویس سکایی در برلن، اسناد سغدی در روسیه، پاپیروس‌های (papyri) تازه در آلمان. ایران‌شناسی پیشرفت می‌کند.» در سال ۱۹۳۴، بنویست به خاطر پژوهش درخشان نوبرگ درباره تقویم مزدایی که بلافاصله آن را خوانده بود، در نامه‌ای به وی تبریک گفت. هنگامی که دومنی دوبویسون (Dumesnil du Buisson) عکس‌هایی را که تازه از روی نقاشی‌های دیواری کنیسه دورا (Doura) برداشته بود و حدس زده

می شد که به خط پهلوی باشند، در اختیار بنویست قرار داد، بنویست آنها را برای نوبرگ فرستاد، ولی نوبرگ دیگر وقتی برای پرداختن به آنها نداشت. از سال ۱۹۳۴ تا ۱۹۴۶ دیگر نوبرگ و بنویست به یکدیگر نامه ننوشتند.

در سال‌های ۳۰ نوبرگ بیش از پیش به مطالعات عبرانی و Vertrotestamentaire روی آورد. دهه ۳۰، دهه کنگره‌های شرق‌شناسی در ژن و بروکسل و ژم بود. در سال‌های ۱۹۳۴ و ۱۹۳۶ و ۱۹۳۸ «روزهای شرق‌شناسان» (Orientalistentage) به ریاست پُل کاهله و با حضور افتخاری دانشمندان برجسته‌ای از فرانسه و انگلستان برگزار شد. هدف از برگزاری این مجلس‌ها کمک به مطالعات سامی‌شناسی و شرق‌شناسی در رایش سوم بود. نوبرگ دشمنی خود را با رایش آلمان از سال ۱۹۳۳ آشکار ساخته بود، اما پیوندهایش با شرق‌شناسی آلمانی بیش از پیش محکم‌تر می‌شد. دوستی عمیقی با هانس هاینریش شدر داشت. این دوستی هنگامی که شِدر به افسارگسیختگی نازی گرفتار آمد، به فاجعه انجامید و برای همیشه گسست. کاهله را از دانشگاهش بیرون کردند و دانشمندان یهودی یکی پس از دیگری از دانشگاه‌های آلمان ناپدید شدند. در نتیجه، نوبرگ رابطه‌اش را با همه مجامع علمی آلمان برید و یکی از سرسخت‌ترین ضدنازی‌های سوئد شد.

با این حال، پژوهش‌های ایران‌شناسی نوبرگ در دهه ۳۰ با انتشار اثر استادانه‌اش زیر عنوان دین‌های کهن ایران در سال ۱۹۳۷ به اوج خود رسید. این اثر، ثمره یک رشته سخنرانی‌ها در اوپسالا به نام «سخنرانی‌های اولاوس پتری» (Conférences Olaus Petri) بود. کتاب را شِدر در سال ۱۹۳۸ به آلمانی ترجمه کرد. او برای شناساندن آثار دوستش نوبرگ در آلمان از هیچ کوششی فروگذار نکرد.

موضوع بخش بزرگی از زندگینامه‌ای که من [درباره پدرم] نوشته‌ام همین کتاب نوبرگ است که از زرتشت سیمای یکسره تازه‌ای به دست می‌دهد و همه مباحثه‌ها و جدل‌هایی را هم که در پی داشت نقد و بررسی می‌کند. در اینجا نمی‌توانم همه آن مطالب را بازگویم. کتاب را دانشوران بزرگی چون کرامرز (Kramers)، پتازونی (Pettazoni)، هارتمن (Hartmann) و دیگران به عنوان یک اثر استادانه پذیرا شدند و ستودند. درست پیش از جنگ دو ایران‌پژوه نازی دوآتسه نیز به نام‌های ووست (Wüst) و پاول (Paul) آن را محکوم کردند. پیش از جنگ هیچ‌کس در فرانسه کتاب را نمی‌شناخت.

در جنگ جهانی دوم کارهای علمی به سرنوشت دردناکی دچار شدند. بنویست به سویس رفت و کاهله به انگلستان، خیلی‌ها سربه‌نیست شدند. نامه‌نگاری و داد و ستد کتاب ممکن نبود. در کشورهای اروپای شمالی همه در «زیربخ» کار می‌کردند. مورگنشتیرن (Morgenstern)، پِدرسن (Pedersen)، کای بار (Kaj Barr)، و مووینکل (Mowinckel) می‌کوشیدند تا از طریق کارت پستال بدون پاکت پستی با یکدیگر نامه‌نگاری کنند، ولی تیغ سانسور همواره بالای سرشان بود. در اوپسالا، مطالعات عبرانی گُل

کرده بود. ویدن گرن و ویکاندر (Wikander) کتاب‌هایی درباره ایران منتشر کردند. انو لیتمن (Enno Littmann) در توبینگن (Tübingen) تنها دانشمند آلمانی بود که نوبرگ در طول جنگ با وی نامه‌نگاری داشت.

وقتی جنگ پایان گرفت نامه‌نگاری‌ها میان دانشمندان کشورهای گوناگون آهسته - آهسته از سر گرفته شد. در این میان او پس‌الا به خاطر حضور نوبرگ در آن ناگزیر نقشی کمابیش مرکزی بازی کرد. چاپ دانشنامه اسلام از سر گرفته شد؛ کنفرانس‌های بین‌المللی دوباره سازمان یافتند؛ کتاب‌ها و نشریه‌های جدید منتشر شدند.

بنویست وارد فرانسه شد و شغل پیشین خود را در کولژ دو فرانس (Collège de France) بازیافت. ماسینیون سفر دور و درازی به سراسر شرق آغاز کرد و همه بر مرگ دانشمندان در اردوگاه‌های نازی دریغ خوردند. نوبرگ پافشاری می‌کرد که آلمان نتواند در این جنبش بیداری روح [شرق‌شناسی] شرکت جوید. سال‌ها طول کشید تا دوباره با شیدر از در دوستی درآید. سرانجام، در سال‌های ۶۰ با آلمان آشتی کرد، کشوری که همیشه دانش (Wissenschaft) آن را ستوده بود و دوستان بسیاری در آنجا داشت.

طی جنگ با ایران پژوه دیگری از فرانسه بنام پردومناش (Père de Menasce) مرتب نامه‌نگاری داشت. این پژوهشگر فرانسوی در سال ۱۹۵۷ به نوبرگ نوشت: «آقای محترم و همکار بسیار عزیز، از هر سو می‌شنوم که شما فعالانه برای دومین چاپ دستورنامه‌تان کار می‌کنید. پهلوی پژوهان نسل من نیک می‌دانند که چقدر به نخستین چاپ آن وام دارند و در نتیجه، نسبت به برتری چاپ دوم و سودمندی آموزشی آن شکی به دل راه نمی‌دهند.» نوبرگ، در دو دهه‌ای که از عمرش باقی مانده بود، بیشتر وقت و توان خویش را صرف بازنگری جلد‌های یکم و دوم دستورنامه پهلوی و انتشار قطعی فرهنگ پهلویک (Farhang_e Pahlavik) و نیز تنظیم فهرست ایده‌نگاری‌های (idéogramme) آرامی کرد.

این فهرست را از سال ۱۹۲۵ به دست گرفته بود و سرتب روی آن کار می‌کرد. پس از جنگ جهانی دوم ناگزیر به زبان انگلیسی روی آورد و از آنجا که زبان انگلیسی هرگز زبان دلپسند پدرم نبوده ناگزیر برای ترجمه واژه‌های پهلوی به انگلیسی رنج بسیاری بر خود هموار کرد. به پایان بردن این اثر، در واقع، دیرپاترین ریاضت او در دوران پیری بود.

خانم‌ها، آقایان، به منظور بزرگداشت پدرم که به کشور فرانسه و زبان آن عشق می‌ورزید و همواره روش علمی و بی‌طرفانه اندیشمندان آن را می‌ستود و نیز برای قدردانی از انجمن آسیایی که پدرم از سال ۱۹۲۸ عضو آن بود، می‌خواستم کتاب خودم زیر عنوان هنریک ساموئل نوبرگ، زندگینامه یک دانشمند، از انتشارات «آکادمی سوئد» را به شما معرفی کنم. فکر می‌کنم با شرحی که درباره ارزش و مقام انجمن آسیایی، بویژه

امیل بنونیست، برای او داشتند و نیز با اعلام سپاس وی نسبت به هر دو، نظر وی را برای شما بازگو کرده باشم. چنانکه از پیش هم بیمناک بودم، کتابم هنوز از چاپ در نیامده و من امروز، با نمونه‌های چاپی آن در دست، پیش روی شما ایستاده‌ام. کتاب با پُست خواهد آمد. ولی از آنجا که نامه‌ها در این زندگینامه جای بس مهمی دارند، فتوکپی همه نامه‌های امیل بنونیست، پردومناش و پُل کراوس (Paul Kraus) را برای آرشیو انجمن آسیایی، خدمت شما تقدیم می‌کنم. متشکرم.

ترجمه علیرضا منافزاده

نکته:

کلمه *massore* در زبان عبری با واژه «مأثور» در زبان عربی (از ثلاثی مجرد اثر) هم ریشه و هم معنی است و شایسته است در زبان فارسی نیز معادل این کلمه عبری به صورت مأثور و مأثورات بیاید.
کامران فانی

TEXTS

PAHLAVI TEXTS

	pag.
I. Kār-nāmak i Artaxšēr i Pāpakān, ch. I—III and IX—XIII	1— 17
II. Ayyātkār i Zarērān	18— 30
III. Legend of Keresāspa	31— 30
IV. From the Dēnkart, Book 7	36— 61
V. The Pand-nāmak	62— 67
VI. From the Mēnōyē xrat.	68— 91
VII. Cosmology and Eschatology, from the Rivāyat	92—106
VIII. History of the Sacred Books	107—112
IX. Šahristānihā i Ērān	113—117
X. Vicārišn i catrang	118—121
XI. Inscriptions	122—127
XII. Psalm CXXVIII	128
XIII. Alphabets and Graphic System.	129—136
XIV. Pahlavi Index	137—143
XV. Paradigms	140—140
XVI. Critical Notes	141—203
XVII. Corrigenda	200

MN

hac

k'ln'mk' ZY. 'lthšdl ZY p'pk'n'.
kār-nāmak i Artaxšer i Pāpakān.

PWN šm ZY d't'l 'whrmzd ZY l'd'wmnd ZY GDH-'wmnd.
pat nām i dātār Ohurmazd i rāyōmand i x^uarrahōmand.

I.

PWN k'l šm-k' ZY 'lthšdl ZY p'pk'n' 'ytwn' npšt' YK'YMWN-'t' 'YK'HL MN mlg
pat kār-nāmak i Artaxšer i Pāpakān etōn nipišt estāt kū pas hac marg
ZY 'lksndl ZY hlwm'yk 'yl'n' štr' 200 w 40 ktk' hwt'y YHWWN-t'. sph'n' w
i Alaksandar i hrōmāyik erān šahr 200 u 40 katak-x^uatāi būt. Spāhān u
p'ls w kwstkyh' ZY 'wbš nzdyktl PWN YDH ZY 'ldw'n' srd'l bwt'. p'pk'
Pārs u kustakihā i aviš nazdiktar pat dast i Ardavān sardār būt. Pāpak
mlep'n' w štr'd'l ZY p'ls bwt' w MN gwm'ltk' ZY 'ldw'n' YHWWN-t'. 'ldw'n'
marzpān u šahridār i Pārs būt u hac gumārtak i Ardavān būt. Ardavān
PWN st'hl YTYBWN-st'. w p'pk' l'd hyc prdnd ZY šm bwt'l L' bwt'. w s's'n'
pat Staxr nišast. u Pāpak rād hēc fradand i nām-burtār nē būt. u Sāsān
šp'n' ZY p'pk' YHWWN-t' w hmw'l LWTH KYN'-n' YHWWN-t' w MN twhmk' ZY
šupān i Pāpak būt u hamvār apāk gōspandān būt u hac tōhmak i
d'l'y ZY d'l'd'n' YHWWN-t'. w BYN dwšhw't'dyh ZY 'lksndl 'L wlyk' w nyh'n'
Dārāi i Dārāyān būt. u andar dušx^uatāyēh i Alaksandar ō virek u nihān-
lwbšnyh YK'YMWN-'t' w LWTH kwlytk' n' šp'n'n' SGYTN-t'.
ravišnēh estāt u apāk kurtikān šupānān raft.
p'pk' L' YD'YTN-st' 'YK s's'n' MN twhmk' ZY d'l'y ZY d'l'd'n' YLYDWN-t'
Pāpak nē dānist kū Sāsān hac tōhmak i Dārāi i Dārāyān zāt
YK'YMWN-yt'. p'pk' LYLY'-1 PWN hwmm HZYTN-t' cygwn 'MT hwlšyt' MN L'YŠH ZY
estēt. Pāpak šap-e pat x^uamn dūt cigōn ka x^uaršēt hac sar i
s's'n' BR' t'pt' w hm'k gyh'n' lwšnyh 'BYDWN-x₁. 'HRN LYLY' 'ytwn' HZYTN-t'
Sāsān bē tāft u hamāk gēhān rōšnēh kart. an šap etōn dūt
cygwn' 'MT s's'n' PWN pyl-1 ZY 'l'stk' ZY spyt' YTYBWN-st' YK'YMWN-'t' w KR'
cigōn ka Sāsān pat pū-e i ārāstak i spēt nišast estāt u har
MNW BYN kyšwl pyl'mwn' ZY s's'n' YK'YMWN-d 'SGDH 'wbš YDLWN-d w st'dšn'
kē andar kišvar pērāmōn i Sāsān estēnd, namāc aviš barēnd u stāyišn
w 'pryn' hm'y 'BYDWN-d. 'HRN stykl LYLY' hmgwnk' 'ytwn' HZYTN-t' cygwn
u āfrin hamē kunēnd. an sitikar šap hamgōnak etōn dūt cigōn

16

וּשְׁמֵי שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם

51. שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
- שֵׁם שְׁמַיִם

1.

- 8.1 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
52. א. שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
53. שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם
 שֵׁם שָׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם וְשֵׁם שְׁמַיִם

١. ١٣٠٧ - ١٣٠٨ ١٣٠٩ ١٣١٠ ١٣١١ ١٣١٢ ١٣١٣ ١٣١٤ ١٣١٥ ١٣١٦ ١٣١٧ ١٣١٨ ١٣١٩ ١٣٢٠ ١٣٢١ ١٣٢٢ ١٣٢٣ ١٣٢٤ ١٣٢٥ ١٣٢٦ ١٣٢٧ ١٣٢٨ ١٣٢٩ ١٣٣٠ ١٣٣١ ١٣٣٢ ١٣٣٣ ١٣٣٤ ١٣٣٥ ١٣٣٦ ١٣٣٧ ١٣٣٨ ١٣٣٩ ١٣٤٠ ١٣٤١ ١٣٤٢ ١٣٤٣ ١٣٤٤ ١٣٤٥ ١٣٤٦ ١٣٤٧ ١٣٤٨ ١٣٤٩ ١٣٥٠ ١٣٥١ ١٣٥٢ ١٣٥٣ ١٣٥٤ ١٣٥٥ ١٣٥٦ ١٣٥٧ ١٣٥٨ ١٣٥٩ ١٣٦٠ ١٣٦١ ١٣٦٢ ١٣٦٣ ١٣٦٤ ١٣٦٥ ١٣٦٦ ١٣٦٧ ١٣٦٨ ١٣٦٩ ١٣٧٠ ١٣٧١ ١٣٧٢ ١٣٧٣ ١٣٧٤ ١٣٧٥ ١٣٧٦ ١٣٧٧ ١٣٧٨ ١٣٧٩ ١٣٨٠ ١٣٨١ ١٣٨٢ ١٣٨٣ ١٣٨٤ ١٣٨٥ ١٣٨٦ ١٣٨٧ ١٣٨٨ ١٣٨٩ ١٣٩٠ ١٣٩١ ١٣٩٢ ١٣٩٣ ١٣٩٤ ١٣٩٥ ١٣٩٦ ١٣٩٧ ١٣٩٨ ١٣٩٩ ١٤٠٠ ١٤٠١ ١٤٠٢ ١٤٠٣ ١٤٠٤ ١٤٠٥ ١٤٠٦ ١٤٠٧ ١٤٠٨ ١٤٠٩ ١٤١٠ ١٤١١ ١٤١٢ ١٤١٣ ١٤١٤ ١٤١٥ ١٤١٦ ١٤١٧ ١٤١٨ ١٤١٩ ١٤٢٠ ١٤٢١ ١٤٢٢ ١٤٢٣ ١٤٢٤ ١٤٢٥ ١٤٢٦ ١٤٢٧ ١٤٢٨ ١٤٢٩ ١٤٣٠ ١٤٣١ ١٤٣٢ ١٤٣٣ ١٤٣٤ ١٤٣٥ ١٤٣٦ ١٤٣٧ ١٤٣٨ ١٤٣٩ ١٤٤٠ ١٤٤١ ١٤٤٢ ١٤٤٣ ١٤٤٤ ١٤٤٥ ١٤٤٦ ١٤٤٧ ١٤٤٨ ١٤٤٩ ١٤٥٠ ١٤٥١ ١٤٥٢ ١٤٥٣ ١٤٥٤ ١٤٥٥ ١٤٥٦ ١٤٥٧ ١٤٥٨ ١٤٥٩ ١٤٦٠ ١٤٦١ ١٤٦٢ ١٤٦٣ ١٤٦٤ ١٤٦٥ ١٤٦٦ ١٤٦٧ ١٤٦٨ ١٤٦٩ ١٤٧٠ ١٤٧١ ١٤٧٢ ١٤٧٣ ١٤٧٤ ١٤٧٥ ١٤٧٦ ١٤٧٧ ١٤٧٨ ١٤٧٩ ١٤٨٠ ١٤٨١ ١٤٨٢ ١٤٨٣ ١٤٨٤ ١٤٨٥ ١٤٨٦ ١٤٨٧ ١٤٨٨ ١٤٨٩ ١٤٩٠ ١٤٩١ ١٤٩٢ ١٤٩٣ ١٤٩٤ ١٤٩٥ ١٤٩٦ ١٤٩٧ ١٤٩٨ ١٤٩٩ ١٥٠٠

۵۶.۸۶ **س** س ن ی و س ن ی و ا ط ق س ن ی و ر و س ر ی ر س ن ی و ا ط س ن ی و ی و
 س و س و ی و ا ط س ن ی و س ن ی و « ر ی و ی و س ر ی و س ن ی و » ا ط
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ا ط ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و

۵۶. **س** س ن ی و س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و

۸.۷ **س** س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 ا ط ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 ا ط ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و

۵۸. **س** س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و

۸.۸ **س** س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 س ن ی و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و
 و ی و س ن ی و ی و « ر ی و ی و س ر ی و

وسلوهوا

شاهان و کسانان . نه او اهل . کسانان ...

A 42

کسانان و کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

S 45.

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

A 43

... کسانان ...

S 46.

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

S 47.

... کسانان ...

A 44

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

... کسانان ...

۱۲. ویندیز تارکون سے « ۶ » و ۱۱ یکتا ہے۔ لہذا نواداروں کے لئے یہ
 ہے کہ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔

۸۵.

۱۳. ویندیز تارکون سے « ۶ » و ۱۱ یکتا ہے۔ لہذا نواداروں کے لئے یہ
 ہے کہ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔

۸۵۱

۱۴. ویندیز تارکون سے « ۶ » و ۱۱ یکتا ہے۔ لہذا نواداروں کے لئے یہ
 ہے کہ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔
 تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔ تارکون کے لئے یہ ہے۔

۵۵۵

۵۵

نہ لے لیا وہ کھاتا ا ویانے سہ ا اسی کھاتا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا
109 ا a
ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
ا ا ا ا ا ا ا ا ا a

xiii.

5 ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
( ) ا ا ا ا ا a
ا ا ا ا ا ا ا ا a
ا ا ا a
865 ا ا ا ا ا a
1010 ا ا ا a
ا ا ا ا a
ا ا ا a
ا ا ا ا a
15 ا ا ا a
ا ا ا a
« ا ا ا ا ا a »
866 ا ا ا a
ا ا ا a
20 ا ا ا a
ا ا ا a
ا ا ا ا a
ا ا ا a
A71 ا ا ا a
ا ا ا a
25 ا ا ا a
867 ا ا ا a

וּבְהַשְׁרִיעַת אֲבוֹתָיו • שֶׁתִּישַׁר מִלְּפָנֶיךָ יְיָ וְיִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁכָּחוּ
 מְצֻוֹתֶיךָ אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • וְיִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁכָּחוּ
 «מִלְּפָנֶיךָ יְיָ» • וְיִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •

א. מִלְּפָנֶיךָ יְיָ • (אֲבוֹתָיו) • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ

סְגוּלָתוֹ וְיִשְׂרָאֵל • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •
 אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ • אֲבוֹתָיו וְלֹא יִשְׁכָּחוּ •

568.
 א*

• שְׂמֵרוֹתָיו •

سولہویکے - کلیں •

۵ PT 1. • • •
 • • •
 • • •

_____
 5 • • •
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____

PT 2. • • •
 _____
 _____
 _____
 _____

ਸਰਬਸਤੁ

(੩੦)

ਤੰਗ (੧੧) ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ
 ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ
 ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ
 ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ
 ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ ਯੋਗਿ ਯੋਗੇਤੰਗਾ

سوره اسراء

و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله و انزلنا من السماء حديد و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله و انزلنا من السماء حديد و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله

M 602.

و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله و انزلنا من السماء حديد و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله و انزلنا من السماء حديد و انزلنا من السماء ماء فاصحوا به ثمرات من كل شجر اذ يشاء الله

M 604.

1. א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז יז יח יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט ל לא לב לג לד לה לו לז לח לט מ מא מב מג מד מה מו מז מח מט נ נא נב נג נד נה נו נז נח נט ס סא סב סג סד סה סו סז סח סט ע עא עב עג עד עה עו עז עח עט פ פא פב פג פד פה פו פז פח פט צ ца צב צג צד צה צו צז צח צט ק קא קב קג קד קה קו קז קח קט ר רא רב רג רד רה רו רז רח רט ש שא שב שג שד שה שו שז שח שט ת תא תב תג תד תה תו תז תח תט י יא יב יג יד יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט ל לא לב לג לד לה לו לז לח לט מ מא מב מג מד מה מו מז מח מט נ נא נב נג נד נה נו נז נח נט ס סא סב סג סד סה סו סז סח סט ע עא עב עג עד עה עו עז עח עט פ פא פב פג פד פה פו פז פח פט צ ца צב צג צד צה צו צז צח צט ק קא קב קג קד קה קו קז קח קט ר רא רב רג רד רה רו רז רח רט ש שא שב שג שד שה שו שז שח שט ת תא תב תג תד תה תו תז תח תט

M 605.

1. א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז יז יח יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט ל לא לב לג לד לה לו לז לח לט מ מא מב מג מד מה מו מז מח מט נ נא נב נג נד נה נו נז נח נט ס סא סב סג סד סה סו סז סח סט ע עא עב עג עד עה עו עז עח עט פ פא פב פג פד פה פו פז פח פט צ ца צב צג צד צה צו צז צח צט ק קא קב קג קד קה קו קז קח קט ר רא רב רג רד רה רו רז רח רט ש שא שב שג שד שה שו שז שח שט ת תא תב תג תד תה תו תז תח תט

١٩١٣ سے لے کر ١٩١٥ تک کے سفر | ١٩١٤ میں سوڈان کی طرف سے
 ایک سہ ماہیہ انحصار نوآبادیوں اور ان کی تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور کچھ مقبوضوں سے (١٣١٥) کے لیے لے کر ١٣١٤ تک - کھانسیوں اور
 مر سے لے کر ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 ١٣١٥ سے

M 609.

١٣١٥ سے ١٣١٦ تک کے سفر اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 ایک سہ ماہیہ انحصار نوآبادیوں اور ان کی تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 سے « سہ ماہیہ انحصار نوآبادیوں اور ان کی تعلیم کو فروغ دینے کے لیے »
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے

١٩١٣ میں سے لے کر ١٩١٥ تک کے سفر اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے
 اور ان کے تعلیم اور ان کے تعلیم کو فروغ دینے کے لیے

M 610.

١٩١١ء سرسراچ

١. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٢. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٣. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٤. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٥. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٦. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٧. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٨. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٩. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٠. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١١. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٢. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٣. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٤. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٥. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٢٥

١٦. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٧. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٨. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

١٩. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

٢٠. ٤٥ء سرسراچ ١٩١١ء سرسراچ

הוא זהו שכל המספרים הרציונליים הם מספרים טבעיים
 שונים. כלומר, כל מספר רציונלי הוא מספר טבעי.
 • כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי.

המספרים הטבעיים הם אלו שיש להם סדרה אritmetית
 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, ...
 כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי. כל מספר רציונלי אינו מספר טבעי.

המספרים הרציונליים הם אלו שניתן לכתובם בצורה של שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר רציונלי הוא מספר טבעי או שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי.

המספרים הטבעיים הם אלו שיש להם סדרה אritmetית
 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, ...
 כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי. כל מספר רציונלי אינו מספר טבעי.

המספרים הרציונליים הם אלו שניתן לכתובם בצורה של שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר רציונלי הוא מספר טבעי או שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי.

M 623. ורשימה: תורת המשפט

המספרים הטבעיים הם אלו שיש להם סדרה אritmetית
 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, ...
 כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי. כל מספר רציונלי אינו מספר טבעי.

המספרים הרציונליים הם אלו שניתן לכתובם בצורה של שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר רציונלי הוא מספר טבעי או שבר
 של מספרים טבעיים. כל מספר טבעי הוא מספר רציונלי.

25 د ٢٢ سو سوٲه اٲٲو اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

وٲٲ اٲٲ ا 25 د سوٲه اٲٲ

اٲٲ وٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

١٥ (د سوٲه سوٲه اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ)

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

ا 25 د وٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

١٥ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

٢٠ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

M 624.

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

٢٥ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ اٲٲ

سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟
سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟

سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟
سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟

سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟
سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟

سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟
سینٹیفک سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟ رہنمائی سے؟

M 635:20 —————
تیسرا حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
M 636. —————
پہلا حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
دوسرا حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
تیسرا حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
چوتھا حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
پنجمی حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
ششمی حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
ہفتمی حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
آٹھویں حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
نہاویں حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔
دسواں حصہ ہے۔ اس میں دو حصے ہیں۔ پہلا حصہ ہے اور دوسرا حصہ ہے۔

بے صبر نہ ہو کہ اس کا نتیجہ ہو۔

سر سرائے کی تاریخ ۱۳۱۶ء کا ذکر ہے۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی اور اس کا نام سرسراہ رکھا گیا۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

M 641.

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

۱۳۱۶ء میں سرسراہ کی تعمیر ہوئی۔

לפי תורת נחמה נחמה... (ד) בעשירי
 - נחמה נחמה נחמה
 - לו של נחמה נחמה
 - עשירי נחמה נחמה ונחמה - נחמה נחמה
 ונחמה נחמה נחמה - נחמה נחמה נחמה (א) לו
 א ונחמה נחמה נחמה נחמה
 א עשירי נחמה נחמה נחמה נחמה

5

... נחמה נחמה נחמה נחמה

M 643:7.

לפי תורת נחמה נחמה... (א) נחמה נחמה נחמה
 - נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 - נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 א נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 "נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה"
 - נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 (עשירי נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה)
 נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 לפי תורת נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 א נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 - נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 א נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 א נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה
 א נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה נחמה

10

15

20

25

(74)

16

1919 ମସିହା - ଆନ୍ଧ୍ର

17

1919 - ମଧ୍ୟ

18 - 1919

PT 41.

ଆନ୍ଧ୍ର - 1919 ମସିହା - 18

1919 ମସିହା - 17

1919 ମସିହା - 16

1919 ମସିହା - 15

1919 ମସିହା - 14

1919 ମସିହା - 13

1919 ମସିହା - 12

1919 ମସିହା - 11

1919 ମସିହା - 10

1919 ମସିହା - 9

1919 ମସିହା - 8

1919 ମସିହା - 7

1919 ମସିହା - 6

1919 ମସିହା - 5

1919 ମସିହା - 4

1919 ମସିହା - 3

1919 ମସିହା - 2

1919 ମସିହା - 1

1919 ମସିହା - 0

PT 42.

1919 ମସିହା - 18

1919 ମସିହା - 17

1919 ମସିହା - 16

1919 ମସିହା - 15

1919 ମସିହା - 14

1919 ମସିହା - 13

1919 ମସିହା - 12

1919 ମସିହା - 11

1919 ମସିହା - 10

1919 ମସିହା - 9

1919 ମସିହା - 8

1919 ମସିହା - 7

1919 ମସିହା - 6

1919 ମସିହା - 5

1919 ମସିହା - 4

1919 ମସିହା - 3

1919 ମସିହା - 2

1919 ମସିହା - 1

1919 ମସିହା - 0

א. ה'תשל"ו - המסכתות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ב. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ג. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.

א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ב. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ג. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.

א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ב. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ג. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ד. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ה. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ו. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ז. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ח. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ט. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 י. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.

א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ב. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ג. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ד. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.
 ה. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות. א. הלכות.

תורה ודברי חכמים

II.

שם נמצא תוספת ו' על שם

K₄₂ 8:12.
S4.

על שם נמצא ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

S5.

על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

K9. על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

K10. על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם ו' על שם

185

א. המצב האמיתי | אצלנו | שרואה | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
ב. המצב | האמיתי | שרואה | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
ג. המצב | האמיתי | שרואה | שכל | חוקר | צריך | לזהר |

שאלה 185

S 16. 5

א. חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
ב. חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
ג. חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |

הגות של | אצלנו | שרואה | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
15 | חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
K 23 | חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |

VIII.

שאלה 20

K 27:9
S 21.

20 | חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
שאלה 22
S 22. | חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |
25 | חוקר | צריך | לזהר | שכל | חוקר | צריך | לזהר |

K31. 1. 1917-18 ...
 2. 1918-19 ...
 3. 1919-20 ...
 4. 1920-21 ...
 5. 1921-22 ...

xii.

S 26.

1. 1922-23 ...
 2. 1923-24 ...
 3. 1924-25 ...

10

K32.

1. 1925-26 ...
 2. 1926-27 ...
 3. 1927-28 ...
 4. 1928-29 ...
 5. 1929-30 ...
 6. 1930-31 ...
 7. 1931-32 ...
 8. 1932-33 ...
 9. 1933-34 ...
 10. 1934-35 ...

S27.

1. 1935-36 ...
 2. 1936-37 ...
 3. 1937-38 ...
 4. 1938-39 ...
 5. 1939-40 ...
 6. 1940-41 ...
 7. 1941-42 ...
 8. 1942-43 ...
 9. 1943-44 ...
 10. 1944-45 ...

سپه سواران سے سواران تریس نہ لاکہ اے سواران اے سواران اے سواران
سواران سواران سواران

XXXI.

K 37. 11.
S 49.

سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران

K 38.
S 50.

سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران

سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران

XXXII.

K 39.

سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران
سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران سواران

xxxvi.

سوانحچه او قلمبو ای مآثرات سلفه بیع

K41:3.
S53.

اوس- وصایای قلمبو؟

مآثرات سلفه له فحسا وادوا بیع

۴ له اوس- له سوانحچه او مآثرات وادوا قلمبو.

• قلمبو له اقله او ایسیرله.

۱ فحسا- له اوس- له سوانحچه وادوا.

• قلمبو له سوانحچه او مآثرات.

۱ له اقله له فحسا له سوانحچه- وادوا.

• سوانحچه له سوانحچه- له سوانحچه.

۱۰ | سوانحچه له اقله- له سوانحچه.

• سوانحچه له سوانحچه- له سوانحچه.

• سوانحچه له اقله- له سوانحچه وادوا.

۱۱ | له اقله- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• له اقله- له سوانحچه.

۱۲ | قلمبو له اقله- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• قلمبو له اقله- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• له سوانحچه.

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه.

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه.

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه.

S54.
K42.

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه.

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• قلمبو- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

۲۵ | له اقله- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه- له سوانحچه-

• له سوانحچه.

- کراف ۱۴ و ۱۵ - سینه‌ها - زینت‌ها
- کراف ۱۴ و ۱۵ - نعل‌های - (۱۳۱۳۱۳۱۳)
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

xxxvii.

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳
- کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

k43.

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

S 55.

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

کراف ۱۴ و ۱۵ - کلاه‌های - ۱۳۱۳۱۳۱۳

لولأ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠
 لولأ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠
 ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠
 ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

XLIII.

K5٥٦٦
S 63.

١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠
 ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠
 ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠
 ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠
 ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

S 64.

K51.

١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠
 ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠
 ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠
 ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠
 ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

XLIV.

١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠
 ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠
 ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠
 ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠
 ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

مذہب کے بارے میں جاننا اور سمجھنا

۴۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

۵۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

۶۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

۷۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

۸۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

۹۔ ہر مذہب کے بارے میں اس کے پیروں کے عقائد اور عقیدوں کو جاننا اور
سمجھنا اور ان کے لئے اپنے دل سے محبت اور احترام رکھنا۔ یہ
ہر مذہب کے لئے ہے۔

1. . . . .
2. . . . .

K 69.

3. . . . .
4. . . . .

S 81.

5. . . . .
6. . . . .

• . . . . •

Cosmology and Eschatology
(The Pahlavi Rivāyat ed. by Dhathar)

I.

سپڻ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ ؟ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ ؟

مھسز لھڄا د سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ د سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ
 سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ سڀھ

PR 128

PR 129

PR 145
... ..

... ..

... ..

PR 146
... ..

... ..

... ..

6. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Eschatology

(1.5)

PR 159. —————
—————
—————
—————
—————

III.

(ה' קטנאנאן - תיאור)

K₂₅ 121. 5
A 71.

לרשרא לאונאן . כג - לאונאנאן

ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————

ה' תיאור —————

ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————

K₂₅ 122.

ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————

A 72.

לרשרא לאונאן . כג - לאונאנאן

ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————
ה' תיאור —————

ה' תיאור —————
ה' תיאור —————

אלה רק מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 תעבורה וכל - (ב) מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

25

מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

26

מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל
 מן המעשר והקדש והתרומה - לא יאכלו - וכל

עֲלֵי אֵלֶיךָ אֱלֹהֵינוּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

III.

רַבּוֹתַי אֵלֶיךָ אֲנִי מֵתָהּ .

[עַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .]

10 M 437
 K 43 & p.
 9:12

וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

K 43 & p. 10
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ . וְעַתָּה אֲנִי מֵתָהּ .

1. מתיאמר לבימיאמר סמאמר . כג לביאמר . ואנכאמר לביאמר
 סמאמר ווא לביאמר . לביאמר לביאמר . (א) לביאמר
 כג . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .

K 434 5

2. לביאמר לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .

M 407.

3. לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .
 לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר . לביאמר .

לביאמר .

מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר

Mk 21. 5
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר

PT 24.
Mk 22.
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר

Mk 23.
מאמר המאמר
מאמר המאמר
מאמר המאמר

• של של •

900

6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(1) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(2) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(3) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(4) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(5) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(6) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(7) 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Inscription of Hājjiābād.

I.

The Pahlavik Text.

- ① סכמאכנו גנה לו דוקונו ובלמא זמנתמא
- ② מלניו דלמע ערונו ו ענדכוכו דני שומא דין
- ③ וצמנו כנו דוקונו ובלמא עממאמכ דלניו דלמע
- ④ ערונו דני שומא דין וצמנו עממאמכ ככ תצנת
- ⑤ דלמע כ ערלל לן גנה מלוא שגומ דלדמא מלממכיו
- ⑥ כככומא דככא ו עממא שגומ וצנו עמנו עמנו
- ⑦ מלוא דמא כ מלוא למע למע שומא לככא כדומ כומ
- ⑧ מלוא עמ מלוא עממא למע למע עממא לכ וממא עמ
- ⑨ עמ שומא כנו עממא עמ למע עממא עממא עממא
- ⑩ עממא עממא עממא עממא עממא עממא עממא
- ⑪ כנו עממא עממא עממא עממא עממא עממא
- ⑫ עממא עממא עממא עממא עממא עממא
- ⑬ עממא עממא עממא עממא עממא עממא
- ⑭ עממא עממא עממא עממא עממא עממא

Inscription of Hajjiabad.

II

The Parsik Text.

- ① אֲדָרְפָּא מְסִיחָא לִי פְּרִיִּימָא וְהוּא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא פְּרִיִּימָא
- ② אֲדָרְפָּא מְסִיחָא מְרַבְרַבִּימָא פְּרִיִּימָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ③ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ④ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑤ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑥ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑦ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑧ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑨ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑩ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑪ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑫ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑬ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑭ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא
- ⑮ אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא אֲדָרְפָּא מְסִיחָא

II. The Fragmentary Pahlavik Text.

- ① וזמאז מדכמון צומ פפז 292 וווווע
  - ② במחז בדחמשחז צומ פפז במחז
  - ③ שמונתמז במחז חלעב צומ פועו
  - ④ זומ מחז חזקוזן בל[חפ] שמונתמז חלעזן
  - ⑤ חלעב בעזבז כב[עבזבז] [חזף] שחז חז וצמז
  - ⑥ ככו חזקוזן בלמז בדחמשחז חלעזן
  - ⑦ חלעב בעזבז חז שחז חז וצמז מ[מחזמחז]
  - ⑧ בלמז מבמז חלעב
  - ⑨ חגבז חז
  - ⑩ [חלעזן] חלעב בעזבז [בז] כב[עבזבז] חז
  - ⑪ שחז חז וב[חז] [חז]
- [The rest broken]

Inscription on a bridge near Firuzabad.

- ① זאז מנמלז פח[חז] 2222 זי [חז] לזיז טרע
- ② מלמלז לזשז זכ לממז לטז
- ③ זמז לזיז זכ לממז מלמלז רבמז
- ④ [חז] מ[חז] זאז לטמז כממז פח[חז] 2222 עמז[חז]
- ⑤ ממז מלמלז 2222 מלמלז עמז 2222
- ⑥ ממז [זאז] 2222 זכמלז זיז רבמז עמז
- ⑦ זיז [חז] 2222 מלמלז 2222 זכמלז

Two Inscriptions from Persepolis.

- 1) [B]r[is]ta c[is]
- 2) [D]r[is]ta c[is]
- 3) [D]r[is]ta c[is]
- 4) [D]r[is]ta c[is]
- 5) [D]r[is]ta c[is]
- 6) [D]r[is]ta c[is]
- 7) [D]r[is]ta c[is]
- 8) [D]r[is]ta c[is]
- 9) [D]r[is]ta c[is]
- 10) [D]r[is]ta c[is]
- 11) [D]r[is]ta c[is]
- 12) [D]r[is]ta c[is]
- 13) [D]r[is]ta c[is]
- 14) [D]r[is]ta c[is]
- 15) [D]r[is]ta c[is]
- 16) [D]r[is]ta c[is]
- 17) [D]r[is]ta c[is]
- 18) [D]r[is]ta c[is]
- 19) [D]r[is]ta c[is]
- 20) [D]r[is]ta c[is]
- 21) [D]r[is]ta c[is]
- 22) [D]r[is]ta c[is]
- 23) [D]r[is]ta c[is]
- 24) [D]r[is]ta c[is]
- 25) [D]r[is]ta c[is]
- 26) [D]r[is]ta c[is]
- 27) [D]r[is]ta c[is]
- 28) [D]r[is]ta c[is]
- 29) [D]r[is]ta c[is]
- 30) [D]r[is]ta c[is]
- 31) [D]r[is]ta c[is]
- 32) [D]r[is]ta c[is]
- 33) [D]r[is]ta c[is]
- 34) [D]r[is]ta c[is]
- 35) [D]r[is]ta c[is]
- 36) [D]r[is]ta c[is]
- 37) [D]r[is]ta c[is]
- 38) [D]r[is]ta c[is]
- 39) [D]r[is]ta c[is]
- 40) [D]r[is]ta c[is]
- 41) [D]r[is]ta c[is]
- 42) [D]r[is]ta c[is]
- 43) [D]r[is]ta c[is]
- 44) [D]r[is]ta c[is]
- 45) [D]r[is]ta c[is]
- 46) [D]r[is]ta c[is]
- 47) [D]r[is]ta c[is]
- 48) [D]r[is]ta c[is]
- 49) [D]r[is]ta c[is]
- 50) [D]r[is]ta c[is]

Alphabets.

Hebrew	Arabic	Aramaic papyri	Palmyr. inscriptions	Nabat. inscriptions Sinai	Parthian inscriptions	Persian inscriptions	Sakal	Book Pahlavi	Transliteration
א	آ	א	א	א	→	→	→	→	'
ב	ب	ב	ב	ב, ב'	→	→	→	→	b
ג	ג	ג	ג	ג, ג'	→	→	→	→ (g)	g
ד	ד	ד, ד'	ד	ד, ד'	→	→	→	→ (d) (g, d)	d
ה	ה	ה	ה	ה, ה'	→	→	→	→ (h)	-h
ו	ו	ו	ו	ו, ו'	→	→	→	→	w
ז	ז	ז	ז	ז	→	→	→	→	z
ח	ח	ח	ח	ח, ח'	→	→	→	→	h, H
ט	ט	ט	ט	ט, ט'	→	→	→	→	T
י	י	י	י	י, י'	→	→	→	→ (j, j')	y (j-)
כ	כ	כ	כ	כ, כ'	→	→	→	→	k
ל	ل	ل	ل	ل, ل'	→	→	→	→ (l)	l
מ	מ	מ	מ	מ, מ', מ''	→	→	→	→	m
נ	נ	נ	נ	נ, נ'	→	→	→	→	n
ס	ס	ס	ס	ס	→	→	→	→, -s	s
ע	ع	ع	ع	ع, ע'	→	→	→	→	c
פ	פ	פ	פ	פ, פ'	→	→	→	→	p
צ	צ	צ	צ	צ, צ'	→	→	→	→	c, s
ק	ק	ק	ק	ק, ק'	→	→	→	→	q
ר	ر	ر	ر	ר, ר', ר''	→	→	→	→	r
ש	ش	ش	ش	ش, ש', ש''	→	→	→	→	š
ת	ת	ת	ת	ת, ת'	→	→	→	→	t

The alphabet of the Avesta, and of Pāzand:

1. Vowels:

→	a	→	ā
→	ā	→	ā
→	e	→	ē
→	ē	→	ē
→	i	→	ī
→	o	→	ō
→	u	→	ū

2. Consonants:

g:k	→:g	ei:p	→:f	→:s	→:z
→:x	→:x'	→:f	→:w	→:š	→:ž
→:y	→:y'	→:m	→:n	→:š	
→:c	→:j	→:u	→:v	→:š	
→:t	→:d	→:y	→:v	→:h	→:h
→:θ	→:t, d	→:y	→:v		
→:s		→:r			

(140)

1 The letters $\text{h} = \text{z} = \text{t}$; $\text{y} = \text{z} = \text{l} = \text{i} = \text{'}$ ('ain); Parth. $\text{p} = \text{q}$ only occur in Aramaic ideograms; $\text{h} = \text{r} = \text{n} = \text{s} = \text{h}$ only at the end of ideograms. Parth. $\text{N} = \text{Pers. } \text{N} = \text{N} = \text{u}$ is transliterated H in ideograms, but h in Iranian words; Parth. $\text{N} = \text{Pers. } \text{N} = \text{Q} = \text{q}$ is transliterated S in ideograms, but c in Iranian words.

The Pers. letter z is only attested in Haj. B, ll. 12 and 14; everywhere else $\text{z} = \text{p} = \text{t}$ is substituted for it. Instead of Parth. $\text{p} = \text{q}$ in ideograms Pers. has either $\text{z} = \text{q} = \text{g} = \text{K}$, or, by a graphical confusion, $\text{D} = \text{G} = \text{M}$: to Parth. QDMTH corresponds Pers. $\text{DzD} = \text{tzt} = \text{G} = \text{MDM}$ for QDM.

Note. G° is a graphical side-form of $\text{G}^\circ = \text{H}$; cfr. $\text{G}^\circ = \text{LPNH}$, inscr. $\text{r} \text{ } \text{z}$.

2 Already in the inscriptions the Pers. letters w , r , and 'ain had coalesced into one: $\text{z} = \text{l} = \text{i}$. The Psalter has the same set of letters as the inscriptions.

3 In Book Pahlavi the coalescence of letters is still more advanced:

Ps. u and $\text{w} > \text{u}$; Ps. d , g , and $\text{s} > \text{s}$; Ps. l and $\text{i} > \text{i}$; e and q in ligatures $> \text{e}^\circ$;

the letters s and u are not only simple letters denoting s , but also ligatures of $\text{s} + \text{s}$;

final $\text{G}^\circ = \text{-H}$ coincides with the ligature of $\text{G} + \text{i}$.

4 Thus Book Pahlavi only possesses the following simple letters:

u l s i g d w (-u) e q -u p

and in ideograms final $\text{G}^\circ = \text{-H}$.

$\text{u} = \text{'}$ (N, Aleph) and h , which also stands for x ($= \text{z}$);

$\text{s} = \text{g}$, d , y (j);

$\text{l} = \text{w}$, n , r (rare), and 'ain (in ideograms only).

Note. In Indian, but not in Iranian MSS the letter $\text{-u} = \text{z}$

is written -u , thus coinciding with the ligature of

$\text{s} + \text{u} > \text{-u}$. In this Manual the distinction is strictly observed.

5 In the MSS s is occasionally differentiated by diacritical signs: $\text{s}^\circ = \text{g}$; $\text{s}^\circ = \text{d}$; $\text{s}^\circ = \text{y}$; $\text{s}^\circ =$ (secondary) initial j -. In this Manual extensive use has been of these signs.

(131)

The old form of the letter d: g , is occasionally found in BP, e.g. gew = pld = fraud (914:3); simplified to J in final position, e.g. $\text{J}\text{D}\text{e}\text{w}$ alternating with $\text{D}\text{D}\text{e}\text{w}$ = hwslwd (on coins hwslwdy) = Xōsrē = Gr. Xoσpōng ; and in the ligatures w° and y° (v. infra).

Note. This final J must not be confounded with the figure J = 1, which is suffixed to nouns to express the indefinite article -ē, e.g. $\text{J}\text{D}\text{e}\text{w}$ = $\text{pyl}+1$ = pīl-ē 'an elephant'.

⑥ J is both l and r, but mostly r, replacing the old letter r ($2=L=1$) which had become too ambiguous. If it denotes l it may receive, as a diacritical sign, a stroke: J (in Iranian MSS), or a loop: J (in Indian MSS), or be written twice: J , J . The old form h still occurs in ideograms: hw = $\text{?L} = \text{mā}$; $\text{h}\text{w}\text{HL}$ (HL) = pas ; hwG = MHL (HL) = fratāk ; hwS = ZKL (HL) = nar . Also h : hw .

Note 1. The old form of k: P . q , is preserved in the ideogram qw = $\text{?YK} = \text{kū}$.

Note 2. Instead of q , the form p (cfr. P . Q and Av . p) is sometimes met with, e.g. Spw for Sqw = cnd = cand , PR, p. 24. l. 1.

Note 3. Instances of the old form of n: z , occur now and then in the MSS. The letter which in Madan's edition of the Dēnkart is falsely printed as an Arabic z must be a $\text{z} = 2 = L = 1 = \text{w}$ or 'ain.

Note 4. In the MSS the letter w = š sometimes receives, in imitation of Arabic, three dots: w .

⑦ Final y . In the Pers. inscriptions most nouns in the sing. end in -y which originally denoted the ending -ē of the oblique case. Already in the inscriptions this ending seems to have lost its proper value, and -y to have become a purely graphical addition. In the P . it is even added to other words than nouns. In BP it is reduced to a perpendicular stroke: J (coinciding with J = w , etc.), which may be added to all words ending in J , l , g , w , q , and p , though the MSS differ greatly in the use of it. In this Manual an attempt is made to normalize the orthography in this respect. Thus, in BP the only

function of this sign is to indicate the end of the word; it is transliterated by a dash ['], e.g. 1126 = mt' = mat.

8 Ligatures. The letters ı, ı, 9, 0, 0 (0°), and ı cannot be connected with the following, but only with the preceding letter:

ı	ı	0	9	ı	ı	preceded by ↓
ıı	ıı	ı0 } ı0 }	ı9	ıı } (ıı)	ıı	ıı
ı0	ı0	ı0 } ı0 }	ı9 } ı9 }	ıı	ıı } ıı }	ıı
ı9	ı9	ı0 } ı0 }	ı9	ıı	ıı	ıı
ı0	ı0	ı0 } ı0 }	ı9	ıı	ıı	ıı
ı9	ı9	ı0 } ı0 }	ı9	ıı	ıı	ıı
ıı	ıı	ı0 } ı0 }	ı9 } ı9 }	ıı	ıı	ıı } ıı }
ııı	ııı	ı0 } ı0 }	ı9	ııı	ııı	ııı

Note 1. In final ı° and ı° the last letter mostly represents a simplified 9 = d, v. above, no. 5.

Note 2. ıı, one of the most frequent ligatures, is perplexingly polyphonic, signifying: 1. ıw. 2. ır. 3. ır. 4. hw. 5. hn. 6. hr; no diacritical signs are used to distinguish between these readings. Theoretically still more ambiguous is the ligature ıı, which may mean: 1. ıw. 2. ır. 3. ıg. 4. dw. 5. dn. 6. dr. 7. ıw. 8. ıy. 9. ıy; besides, the second letter may signify 'air in ideograms. However, the readings with r and 'air are very rare (cfr. above, no. 6), and in this Manual the ambiguity is reduced by abundant use of diacritical signs:

ıı°, ıı°, ıı°, ıı°

Note 3. ıı° = ı + 9 is the common writing of the ending -ik.

(1333)

Note 4. In the very cursive script of the papyri μ is reduced to τ , ρ . Instances of ρ for μ are also found in BP.

Note 5. $\eta\theta$ for $\kappa\theta$, and inversely $\kappa\theta$ for $\eta\theta$, are no rare corruptions in the MSS. For $\epsilon\alpha\alpha$ and $\epsilon\eta$ the scribes often misleadingly put $\epsilon\alpha\alpha$.

Note 6. On η and θ as connected with the following letter, v. infra, no. 9, D-E.

The letters μ , ν , ξ , ζ , η , θ , ι (ρ), and κ may be connected with the preceding and/or following letter:

μ	ν	ξ	ζ	η	θ	ι	followed by
μ	ν	ξ	ζ	η	θ	ι	μ
ν	ν	ξ	ζ	η	θ	ι	ν
ξ	ξ	ξ	ζ	η	θ	ι	ξ
ζ	ζ	ζ	ζ	η	θ	ι	ζ
η	η	η	ζ	η	θ	ι	η
θ	θ	θ	ζ	η	θ	ι	θ
ι	ν	ξ	ζ	η	θ	ι	ν
κ	ν	ξ	ζ	η	θ	ι	κ

Note 7. $\mu + \nu$ also $> \nu$, $\nu + \xi$ also $> \nu$, v. above, n. 1.

Examples of coherent writing:

$\mu\nu$: $\mu + \nu + 1$	$\mu\nu$: $\nu + \nu + 1$, or: $\mu + \nu + \nu + 1$
$\nu\xi$: $\nu + \nu + \xi + 9$	$\nu\xi$: $\nu + \nu + \xi + 9$
$\nu\xi$: $\nu + \xi + \xi + \nu$	$\nu\xi$: $\nu + \nu + \nu$, or: $\nu + \nu + \nu$
$\nu\zeta$: $\nu + \zeta + \nu + 9$	$\nu\xi$: $\xi + \nu + \nu + 1$, or: $\xi + \nu + \nu + \nu + 1$
$\nu\eta$: $\nu + \eta + \nu + \nu + 1$	$\nu\theta$: $\theta + \nu + \nu + \nu + 1$
$\nu\iota$: $\nu + \nu + \nu + \nu + \nu$	$\nu\kappa$: $\nu + \nu + \nu + \nu$
or: $\nu + \nu + \nu + \nu + \nu$	$\nu\kappa$: $\nu + \nu + \nu + \nu$

9 Special cases.

A. š is dwarfed to ś

a) in 𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 for 𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 (v. above, no. 8, n. 5) = 𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 = m'zdon' = māzdesn (but inscr. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 = mzdysn = mazdēsn);

b) in some ideograms: 𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮 = ZNH = Ir. ēn ; 𐭮𐭮 = ZWZN (Aram. 𐩣𐩣𐩣) = Ir. drahn; 𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮𐭮 = HZYTN = Ir. dītar.

Inversely, ś is enlarged to š (only a flourish of the pen) in some ideograms: 𐭮𐭮𐭮 for 𐭮𐭮𐭮 = YLYDWN = Ir. zātan; 𐭮𐭮𐭮 (𐭮𐭮𐭮) alternating with 𐭮𐭮𐭮 (thus always in this Manual) = YKTLWN = Ir. ōzatan; inscr. 𐭮𐭮𐭮𐭮 = YDBHWN, which is the true Aram. form, = yaštan, but BP 𐭮𐭮𐭮 , apparently = YZBHWN, but no proof of Aram. ZBH.

Note. 𐭮𐭮 alternating with 𐭮𐭮 = zmyk = zamīk, and 𐭮𐭮 alternating with 𐭮𐭮 = zm'n' = zamān do not begin with a dwarfed š : 𐭮𐭮 = dmyk = damīk and 𐭮𐭮 = jm'n' = jamān are dialectal side-forms of zamīk and zamān.

B. The ligature śš is simplified

a) to ś in the following words:

𐭮𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 = whrmzd(y) = Ohurmazd;

𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮 , 𐭮𐭮 . 𐭮𐭮𐭮 = yzdt(y) = yazēt;

𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮 = yzd'n = yazdān;

b) to ś , ś in the ideogram of the relative pronoun i: inscr. and 𐭮𐭮 . 𐭮𐭮 = ZY (but with enclitics: 𐭮𐭮 = ZY-m = i-m, 𐭮𐭮 = i-t, etc.).

C. $\text{ś} + \text{ś}$ is written ś in the interior of words before ś :

𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮 = zyd'n = ziyān;

𐭮𐭮𐭮𐭮 , inscr. 𐭮𐭮𐭮𐭮 = nyd'k'n = niyākān;

𐭮𐭮𐭮 = myd'n' = miyān,

etc. (as to the orthography, v. Grammar).

D. g is sometimes connected with the following letter, especially ś , e.g., in the plur. of words ending in ś : 𐭮𐭮𐭮 = -īkān. In this case it may receive the dots of ś : 𐭮𐭮𐭮 . In fact, in Sasanian times it was pronounced -g- (-γ-) in this position, thus -īkān as -īgān, later -īyān, written 𐭮𐭮𐭮 (v. above). It is sometimes also attached, in the form ś , to other letters: to ś : 𐭮𐭮 , 𐭮𐭮 ; to ś : 𐭮𐭮 , 𐭮𐭮 .

(130)

E. 𐬀 , dwarfed to 𐬁 , which is often marked as $\hat{\text{a}}$ in the MSS, is connected with the following letter

a) in several ideograms:

- 𐬀𐬀 = BYN = Ir. andar;
- * 𐬀𐬀𐬀 = YNSBWN = Ir. statar;
- * 𐬀𐬀𐬀 = 𐬀𐬀𐬀𐬀 = Ir. kartar;
- * 𐬀𐬀𐬀 = ZBNWN = Ir. xritar;
- * 𐬀𐬀𐬀𐬀 = MZBNWN = Ir. fravaxtar;
- * 𐬀𐬀𐬀𐬀 = MKBLWN = Ir. patigraftar;
- * 𐬀𐬀𐬀𐬀 = ŠBKWN = Ir. hištar, and others;

with 𐬁 enlarged to 𐬂 (cf. above, no. 9A):

* 𐬀𐬂𐬀 , * 𐬀𐬂𐬀 = DB(V)LWN (from *Aram.* 𐤁𐤁𐤁) = nayitan;

b) in 𐬀𐬀𐬀 = ywb'n', as shown by the Ps. writing 𐬀𐬀𐬀 = ywān'; and most probably also in 𐬀𐬀𐬀 and its derivative 𐬀𐬀𐬀𐬀 , to be interpreted as ywb't, ywb't'k = *yuvat, *yuvatāk, which are thus to be regarded as the original forms of the words yūt and yūtāk corresponding to NP 𐬀𐬀, 𐬀𐬀.

Note! As a concession to current usage the writings 𐬀𐬀𐬀 ,

𐬀𐬀𐬀 , 𐬀𐬀𐬀 have been retained in this Manual.

Note 2. 𐬀 is dwarfed to 𐬁 in the ideogram 𐬀𐬀 (in the MSS

generally 𐬀𐬀) = TB = nēv (inscr. 𐬀𐬀 = TB, v. above, no. 1)

and 𐬀𐬀 (MSS generally 𐬀𐬀), inscr. 𐬀𐬀 = TWB = Ir. dit.

F. 𐬀° as the ending of the 1st pers. sing. of verbs is sometimes written with a hook beneath: 𐬀° . This hook can only be a small w of the type found in the Ps. (L): 𐬀° = -wm = -om.

Note. In the Avestan script 𐬀 signifies -hm-, but this reading is not applicable in BP.

G. Verbal ideograms often receive as complements, instead of the phonetically written endings (as, e.g., 𐬀𐬀𐬀𐬀 = YHWWN-yt' = bavēt) the ligatures 𐬀° or 𐬀° , which have various meanings, representing both the ending -ēh, the ending -ēt, the ending -ēnd, and the past participle in -t functioning as the preterite. As the discussion of their origin and true nature cannot be taken up here they will be transliterated in this Manual by an x: 𐬀° = x₁; 𐬀° = x₂.

(137)

Examples: 𐭠𐭣𐭠𐭣 = 'BYDWN-x₁ = kunēh, or kunēt, or kart; 𐭠𐭣𐭠𐭣 = 'BYDWN-x₂ = kunēh, or kunēnd, or kart.

Note 1. If 𐭠 means -end the scribes often write 𐭠𐭠

Note 2. These endings are never, as far as known to the present writer, substituted for the endings of the first pers. sing. and plur.: 𐭠. 𐭠. In some cases they mask the ending of a verbal noun, perhaps -iōn: 𐭠𐭠𐭠𐭠 (33, 22) = ŠBKWN-x₁ and 𐭠𐭠𐭠𐭠 (34, 14) = ŠBKWN-x₂, seem both to represent, at least as regards the meaning, the verbal noun hiliōn.

Note 3. Not every verbal ideogram takes these endings.

They are, for instance, never found with 𐭠𐭠𐭠 = YHWWN = būtan, nor with ideograms ending in 𐭠 = -H, e.g. 𐭠𐭠𐭠𐭠 = 'ŠTH' = x⁴artan.

H. The ligature 𐭠𐭠𐭠 signifies ayy- or, with secondary aspiration, hayy-. This is the result of the SW development of the ancient combination ab(i)yā- (b = spirant β): aβiyā- > aīβyā- > ayīβyā- > ayīβā- (dissimilation), written 𐭠𐭠𐭠 = 'dyb' with a pseudo-historical -d- for -y-; ayivā- developed into ay(i)yā-. Cf. 𐭠𐭠𐭠𐭠 = 'dyb' = ayyāt < abyāt, v. Glossary. 𐭠𐭠𐭠 was subsequently used, irrespective of etymology, for initial ayy- or hayy- before -ā-, e.g. 𐭠𐭠𐭠𐭠 (Ps. 𐭠𐭠𐭠𐭠 = hdyb'l-) = hayyār (Man. hyy'r = hiyār; Paz. ayār) < adyāvar (the NW form).

As to the figures, v. at the end of the Pahlavi Index.

(134)

Pahlavi Index.

Alphabetical order:

1. 𐬀 2. 𐬁 3. 𐬂 4. 𐬃 5. 𐬄 6. 𐬅 7. 𐬆 8. 𐬇 9. 𐬈 10. 𐬉 11. 𐬊 12. 𐬋 13. 𐬌

To be observed:

1. 𐬀 is ranged under no. 1 even if it represents the ligature of 𐬀+𐬁 (v. p. 132, C).

2. Abnormal forms of letters are ranged according to their external shape: 𐬄 under 𐬄 even if it is a miswritten 𐬃 or 𐬂; 𐬂 under 𐬂 even if it represents a dwarfed 𐬃, or 𐬄, or 𐬅; 𐬃 under 𐬃 even if it represents 𐬅=d (v. p. 131).

3. 𐬂 is treated as one single letter irrespective of whether it represents 𐬅=𐬄, or 𐬄=𐬅, or 𐬃=𐬂, or 𐬂=𐬃, or any of the dwarfed letters mentioned above.

4. 𐬉, representing both 𐬉 and 𐬊 in ligatures, is treated as one single letter, and ranged under 𐬉.

5. Final silent 𐬃 (v. p. 131, no. 7) is treated as the consonant 𐬃.

6. Final 𐬇 = -H in ideograms is treated as 𐬇+𐬃.

7. 𐬈 and 𐬉, both = s, are regarded as the same letter. As diacritical signs are used when they represent the ligatures of 𐬀+𐬁 (𐬀𐬁, 𐬁𐬀, etc.) every unmarked 𐬈 or 𐬉 in Iranian words is to be looked for under no. 9. If they occur in ideograms, which are mostly left without diacritical signs in this Manual (being themselves merely graphical signs, and no living elements of the language), cross references are given when necessary.

8. Underlined 𐬃, 𐬅, 𐬆 render dwarfed Pahlavi letters; 𐬃 renders 𐬃=𐬅=d; 𐬃 (in ideograms only) renders a 𐬄 which is only a flourish of the pen (v. p. 132).

9. Ideograms are rendered in CAPITALS.

10. The stroke | after 𐬇 = -H in verbal ideograms, e. g. 𐬀𐬁𐬃𐬀𐬁, is rendered by a dash [']: 'STH'-tr', in spite of the fact that in the Psalter this stroke appears as a (quite abnormal) n: 𐬀𐬁𐬃𐬀𐬁 = 'STH'-n.

11. To every Pahlavi word is given a letter-by-letter transcription, followed by, and separated by a colon [:] from, the interpretation of the consonant skeleton. As to the principles of interpretation, v. Grammar. Between ideograms and their Iranian equivalents the sign of equality [=] is used.

12. The sign * denotes hypothetical reading.

13. Only those compounds whose elements are written in one word are registered in the Index; other compounds only if one element or both elements do not appear elsewhere in the Index.

14. Only words occurring in the texts of this Manual are registered in the Index. Several of the numerals given on pp. 133-134 have however been taken from the Frahang i Pahlavik.

h'mawš: hāmōš

h'sl: hāsr

h'stn': āxistan

h'č'n': hācišn

hht': haxt

hhl: axtar

h'htm'l: axtar-mār

h'tm'nsl: hāt-mānsr

h'tm'nslk: hāt-mānsrīk

HTH = x'ah

HTH-l: x'āhar

BY-H = pibar

B' (= BY) = pit

bwad: a-bōd

bwlcšnyk: a-burzišnīk

bwlt': a-burt

y: ē

HY' = jān

HY'-k'nyh: jānakānēh

HY'-k'n': jānakān

d'nyh: a-dānēh

d'n': a-dān

d'lyt'n': ayārkitan

g's: a-gāh

y'p': ayāp

y'p't': ayāft

y'p'tn': ayāftan

d'tyh': a-dāthā

hyhtn': hixtan

d'tst'nyh: a-dāstānēh

d'tst'nyh: a-dāstānihā

y'bgtyk: aibigatik

y'bg't: aibigat

dyh: *ayēh (from h-)

hdyb'l: hayyār

hdyb'lyh: hayyārēh

dyb'lytn': ayyārītan

dyb's'n': ayyāsān

dyb't': ayyāt

dyb'tkl: ayyāt-kār

dyb'stn': ayyāstan

ll

u: ā

1. h: ah. 2. H(Y) = brāt

h'htn': 1. hāxtan. 2. haxtan

h'ak: xōyak

hw: ahū

hw'dšnyh: a-x'āyīšnēh

hw'nyk: ax'ānīk

hw'n': ax'ān

hw'yh: ax'ēh

hw'šk'l: a-x'ēškār

hw': ax'

H'RN = an

h'wnd: havand

h'wndyh: havandēh

h'wnc: ahanūn-ic

hwol: ahwar

hwnsndyh: a-x'ānsandēh

*hwkyngtn': *āhōyēntan?

h'nk': xānak

hwl: āx'ar

hwlšnyh: a-x'ānīšnēh

hw'n'k: a-homānāk

hnc: āharj-

hwš: a-hōš

h'wšt': hāvišt

h'k'n': xākān

h'k': xāk

HL = pas

hl'y: ahlāi

hl'dyh: ahlāyēh

hl'm: 1. (V'q: 27) ahrām-
2. (V'q: 24) *āxrām

HL-yh = pasēh

hlyptn': *ahrīftan

hlyšwng: Ahrišwng

hlwb': ahlaw

hlwlg: Ahriwng

hlmn': Ahriman

hlmwtyh: ahrāmōgēh

hlmwk': ahrāmōg

h'mhlc': hāmharz

h'myn': hāmēn

h'mwdyn': hāmōdēn

h'mwn': hāmōn

*HBLN = anāk
 *dlw'l: *adar-uār
 *glpt'l: a-griftār
 hylpt': hērpāt
 hylptst'n': hērpātistān
 *dl't': a-dart
 hylt': Hērat (الحيرة)
 *dltn': adar-tan
 *dltn'yh: adar-tanēh

 hym: xēm
 *dmnyt'n': Ēmētān
 HYMNW(N)-stn' =
 vīrrōyisban
 *ymk': ēmak
 *YMT = kad

 *yštšn': Ēštišn

 hyc: hēc
 *ychnd: ēcand
 *yckyh: īzakēh
 hyc:k: hēcak
 *yčšnyh: 1. īzišnēh
 2. a-yazišnēh
 *yčšn': īzišn

 *YŠ = kas
 *dšm: āyjšm
 *hyšm: hēšm
 *hyšmkn': hēšmakan

 *YT-yh = hastēh
 HYYTYWN-t'n' = onūtan
 *YT' = hast
 *YT'-yk = hastik
 *ytwnyh: ētōnēh
 *ytwn': ētōn

 *w, *w': ē
 HN' = ēt, ē
 *n'hyt': Anāhit
 hw'hl: x"āhr
 hw'hlyh: x"āhrēh

 *n'ybgyk: an-aibigatik
 hw'dw'cyh: hu-ēvācēh
 hw'ywāšn': hu-āyōžišn
 *n'y'l'n': An-ērān

*dByl: *AdBil (أدبيل)
 *DYN = adak
 *HKYN = ētōn
 *DYN'-yh = a-dātistānēh
 *dyw'n': aivān
 *dyw'nk': aivānak
 *dynptn': ainaftan
 HZYTN-t'n' = ditan, vēr-

 *ywhwt'dyh: ēv-x"atāyēh
 *dw'l: ēvār
 *dw'lk': ēvārak
 *dw'c: ēvāc
 *dw'cyh': ēvācihā
 *ywhtn': āyuxtan
 *gwb'k: a-gōbāk
 *gwb'kyh: a-gōbākēh
 *ywb'l: ēv-bār
 *yny': ēnyā
 *ywd't': ēv-dāt
 *dwy'n': aivēn
 *dwy'nk': aivēnak
 *hyn': hēn
 *hywn': Xiyōn
 *ywk'nkyh: ēukānakēh
 *ywk'nk': ēukānak
 *H'D-wk = ēvak
 *ywkšwst': ayōšust
 *dwl: ēvar
 *dwlyh': ēvarihā
 *dwlc': ēvarz
 *gwm'n': a-gumān
 *YNH = cašm
 *ywmw'k: ēv-mōk
 *dwp: aivāp
 *ywašn': āyōžišn
 *ywt'k: ēv-tāk

 *YK = kū

 *dl: adar
 *yl: Ēr
 *yl'n': Ērān
 *yl'nwyc: Ērān-uēj
 *yl'nk': Ērānak
 *dlhtn': ēraxtan
 *ylyh: ērēh
 *ylyc: Ērēc

۱۰۰۰۰۰۰۰ ʔwʔmyk: āwānīk
 ۱۰۰۰۰۰۰ ʔwbynʔ: a-vin(n)
 ۱۰۰۰۰۰۰ hwōwōd: huōōd
 ۱۰۰۰۰۰۰ hwōwōdyh: huōōdēh
 ۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱ hwōwōdyh: huōōdēh
 ۱۰۰۰۰ ʔwōō: awiō

 ۱۰۰۰ ʔhwd: hōy
 ۱۰۰ ʔnd: and
 ۱۹۹۹۹۹ hwōʔhk: hudahak
 ۲۰۰۰۰۰۰ hngʔhtʔl: hangaxtār
 ۱۰۰۰۰۰۰ hwōʔhlyh: handāxtārēh
 ۱۱۱۱۱۱۱ hwōʔhlyh: handāxtān
 ۱۰۰۰۰ hngʔwōmad: hangōmand
 ۹۹۹ ʔwōdʔk: Ōdāk
 ۲۰۰۰ hwyhl: xʔihl
 ۱۹۹۹ hngʔlk: hangārak
 ۱۱۱۱ hngʔltnʔ: hangārtān
 ۱۰۰۰ hngʔm: hangām
 ۱۹۹۹ hwōʔckʔ: handācak
 ۱۱۱۱ hwōʔcānʔ: handāciān

 ۱۱۱ hwōdyrʔ: hudēn
 ۱۱۱۱۱۱ hngʔygyrnytrʔ:
 hangēcēnītan
 ۲۰۰۰۰ hwōdyrʔ: handācētār
 ۱۱۱۱ hwōdyrʔ: handēbitān
 ۱۱۱۱ hwōdyrʔ: handācēiān
 ۱۱۱ hwōdytrʔ: xanditān

 ۱۰۰ hwōwōh: handōh
 ۱۱۱ hwōwōhknʔ: handōhakan
 ۱۱۱ hwōwōhtrʔ: handōxtān
 ۱۱۱ hwōgōbōšnʔ: huōōbōiān
 ۱۱ ʔwōgōn: ōgōn
 ۱۹۹ hwōwōk: Hindāk
 ۱۱۱ hwōgōstʔ: anqust
 ۱۹۹۹ hwōgōstʔkʔ: hangōstībak
 ۱۱۱ ʔwōyānʔ: a-vinnīān

 ۱۹ hwōdkʔ: hōyāk
 ۱۹ ʔngl: anagr
 ۱۰۰ ۱. v: ۱۹ leg. ۱۰۰
 ۲. ۵۸: ۱, ۹۸: ۷ leg. ۱۰۰
 ۱۰۰ ʔwōglʔy: ʔōgrāi
 ۱۰۰ ʔwōdlʔy: ud(a)rāi
 ۱۰ ʔndlg: andarg
 ۱۰ ʔndlōʔy: andarōāi

۱۰۰۰۰ ʔnʔdlng: an-ērang
 ۱۰۰۰۰ hwōʔdōnyh: xʔāyīānēh
 ۱۱۱ hwōʔdēnʔ: xʔāyīān

 ۱۱۱ hwōʔwōwōnʔ: huōōwōn
 ۱۰۰ ʔwōhrmzd: Ohurmazd
 ۱۱۱ ʔwōhrmzdʔnʔ: Ohurmazdān
 ۱۱۱ hwōkōomykʔnʔ: hukōmīkān
 ۲۰۰ ʔnʔwōmʔl: an-ōmār

 ۹ ʔnʔk: anāk
 ۱۰۰ ʔnʔkyh: anākēh

 ۲ hwōʔl: xʔār
 ۱۰ hwōʔlyh: xʔārēh
 ۱۰ hwōʔlyh: xʔārīhā
 ۱۱۱ hwōʔlyrnytrʔ: xʔārēnītan
 ۱۱۱ hwōʔlytrʔ: xʔārītan
 ۱۱ hwōʔlcnʔ: Xʔārizm
 ۱۰ hwōʔlcn: Xʔārizm
 ۲۰۰ hwōʔlkyāʔlʔ: hu-ārtēstār

 ۱۰ hrʔm: hannām
 ۱۱۱ ʔnʔmōlcēnʔ: an-āmurziān

 ۱۱۱ hwōʔsēnʔ: xʔāhīān
 ۲۰ hwōʔstʔl: xʔāstār
 ۱۰ hwōʔstʔlyh: xʔāstārēh
 ۱۱ ʔnʔstʔ: an-ast
 ۱۱ hwōʔstnʔ: xʔāstān
 ۱۹ hwōʔstkʔ: xʔāstāk

 ۲ hwōʔpl: xʔāpar
 ۱۰ hwōʔplyh: xʔāparēh
 ۱۰ ʔnʔclmyk: an-āzarmēh
 ۱۰ ʔnʔclmykʔ: an-āzarmīhā
 ۱۰ ʔnʔclmyk: an-āzarmīk

 ۱۰ ʔnʔstkyh: an-āstēh

 ۹: ۳۴ ۱۰ HNʔ-t = ēt-it, or ēt
 ۱۱ hwōʔhʔ: hūxt
 ۱۱۱ HNHTWN-šnʔ = nihīān
 ۱۱۱ HNHTWN-trʔ = nihātan
 ۱۹۱ HNHTWN-tkʔ = nihābak

 ۱۰ hwōʔlkʔ: hanbārak
 ۱۱ hwōʔlānʔ: hanbārīān
 ۱۰ ʔwōʔm: āwām

1+J

111000000 ʔwzaw'n': uzvān
 1100000000 ʔwzmibwlt': uzmiuburt
 1110000000 ʔwzmwtn': ōzmūtan

 1100000000 hukwōnšnyh:
                     hukunišnēh
 1100000000 hukwōnšn': hukunīšn

1100000000 ʔwlt' = fratom
 1100000000 hwl'm: hurām
 1100000000 hwl's'n': X^aarāsān
 1100000000 hwlhšyt': X^aaršēt
 1100000000 hwr't': hurāt
 1100000000 hwlbt'n': X^aar-barān
 1100000000 hwlq: X^aarag
 1100000000 ʔwly': *Ōriyā (أرياء)
 1100000000 hwlldwš': xūrd-rūs
 1100000000 ʔwlcwʔhnyh: urvāxmēh
 1100000000 ʔwlcw: urvar
 1100000000 hwlwasp': horuosp
 1100000000 hwl'm: 1. hurām. & X^aarm
 1100000000 hwlmyh: huramēh
 1100000000 hwlmtk: huramak
 1100000000 hwlcs'm: X^aar-cašm
 1100000000 hwlšyt': X^aaršēt
 1100000000 hwlšnyh: X^aarīšnēh
 1100000000 hwlš'n': X^aarīšn
 1100000000 X^awlt'k: X^aavartāk
 1100000000 hwl't'lyh: X^aartārēh
 1100000000 hwltn': X^aartan
 1100000000 hwltk': X^aartak

1100000000 hwm: hōm
 1100000000 hwm'y: Humāi
 1100000000 hwm'n'k: homānāk
 1100000000 hwm'n'kyh: homānākēh
 1100000000 hwm'nyh: humānēh
 1100000000 hwmnyšn': humānišn
 1100000000 hwmnyk'n': hōmekān
 1100000000 ʔwmyt': ōmēt
 1100000000 hwmn: X^aamn
 1100000000 ʔNH = an
 1100000000 HWH = h-
 1100000000 HWH-yt' = ēt (pron.)
 1100000000 HWH-m = ham (adj. & adv.)
 1100000000 HWH-t': hat
 1100000000 hwmūbwm: hūmarbōm
 1100000000 hwmī': hūmat
 1100000000 hwmīl: hōm-tar

1+J

1100000000 ʔwylwōšn': a-virrōyišn
 1100000000 ʔndlw'n': andar(r)ōn
 1100000000 hndlwtk: handrūtak
 1100000000 hndlcynyt'n': handarzenītan
 1100000000 hndlc': handarz
 1100000000 hngltynytn': hangartēnīban
 1100000000 hngltykyh: hangartīkēh

1100000000 hwyš: X^aēš
 1100000000 hwyš'wnd: X^aēšāvand
 1100000000 hwyšy'h: X^aēšēh
 1100000000 hwyšk'lyh: X^aēškārēh

 1100000000 hwy't': X^aēt
 1100000000 hwytwkd't': X^aētōdāt
 1100000000 hngtyh: hangatēh
 1100000000 ʔD^aYN-t'n' = dānistān

1100000000 hww'hm: X^ahūwaxm
 1100000000 ʔwn's: a-vinās
 1100000000 hwn'syn': X^aan-ōsēn
 1100000000 ʔnwd: ānōd (ānōi)
 1100000000 hwny'h: X^ahūnēh
 1100000000 X^ahwncl'y: X^aandrāi?
 1100000000 hwnyls: X^aanīras
 1100000000 hwdt': Harvadat
 1100000000 hwn': xūn
 1100000000 hwnōšk': hūnūšak
 1100000000 hwnk': hūnak
 1100000000 hwnl: hūnar
 1100000000 hwnlycsnyh: xūn-rēcīšnēh
 1100000000 (= 8ōi) ʔʔ9:15: a wrong trans-
                     position of ʔʔy = ʔw'nd: avand
 1100000000 hwslyk'h': hūvarzihā
 1100000000 hwalšt': hūvaršt
 1100000000 ʔwolt'n': āvurtan
 1100000000 hwnrsnd: X^aansand
 1100000000 hwnrsndyh: X^aansandēh
 1100000000 ʔwnst: a-vīnast
 1100000000 ʔnwšyc't'n': Anōšēzātān
 1100000000 ʔnwšk': amōšak
 1100000000 ʔwrtwhšt': ʔrtwhišt

1100000000 ʔwzdys: uzdēs
 1100000000 ʔwzdysc'l: uzdēs-cār
 1100000000 ʔwzwhyk: uzvahik
 1100000000 ʔwzwhstn': uzvahistan
 1100000000 ʔwzwn'ʔwmnd:
                     uzvānōmand

199w ?wc': ož
 199w99w ?wca?nyh: uzvānēh
 199w99w hncmnyh: hanjamañēh
 1109w99w hncmnyhnytr':
     hanjamañēñitan
 99w99w hncmnyk: hanjamañik
 199w hncmn': hanjamañ
 99w99w hwcōm: huccōm
 199w99w hwcsmyh: huccāsmēh
 1109w ?wctn': ožaban

 199w ?wš: ož
 199w hws': hāž
 2109w99w ?wšyd'l: ožidār
 199w99w hws'ng: Hōšang
 1109w ?wš'n': Ōžān
 199w99w hws'wmnd: hāžōmand
 99w99w ?wšb'm: uš-bām
 199w99w ?wšyh: ožēh
 199w99w99w hws'yt'lm'h:
     Hušēt-armāh
 1109w99w hws'yt'n': hōšitan
 2109w99w hws'yt: Hušētār
 1109w99w hws'yt'n': Hušētārān
 199w99w99w hws'yt'lm'h:
     Hušētarmāh
 199w99w99w hws'wlt': hušnūtak
 199w99w ?NŠWT' = martōm
 199w99w99w ?NŠWT'yh = martōmēh
 199w hws'k': hušk
 1109w99w *?wškn': ožkan(n)
 1109w99w ?wšmwš'n': ožmurišn
 1109w99w ?wšmwš'n': ožmurtan
 199w99w99w ?wšt'pl': ožtāp
 1109w99w99w ?wšt'ptr': ožtāptan

 199w99w hwt'y: x'atāi
 199w99w99w hwt'dyh: x'atāyēh
 2109w99w99w hwt'yw'l: x'atāi-wār
 2109w99w99w ?rthš'tl: Artaxšahr
 1109w99w99w ?rthš'tl'n': Artaxšahrān
 199w99w99w hwt'wšyh: x'at-dōšēh
 1109w hwt': x'at
 199w99w99w hwt'whmyh: hwtōhmēh
 199w99w99w hwt'whš: hwtōš
 199w99w99w hwt'whšyh: hwtōšēh
 1109w99w99w ?rthwš'tl': Artwāhš't
 199w99w hwt'ws: Hutōš
 1109w99w99w hwt'wt': hwtārist

2109w99w ?wsk'l: uskār
 1109w99w99w ?wsk'lēn': uskārēn
 199w99w99w hws'wbyh: hustravēh
 1109w99w hws'wō': hustraw
 1109w99w hws'wō' } Xōšrōi
 199w99w hws'wd }
 199w99w ?nsp's: an-ispās
 199w99w99w ?nsp'syh: an-ispāsēh
 199w99w99w ?nsp'syh': an-ispāsihā
 99w99w99w ?wšp'wlyk: uspurrik
 2109w99w hwt'l: x'astār
 1109w99w99w ?wšt'hr': oštātān
 1109w99w99w ?wštyk'n': oštikān
 199w99w99w ?wštykyh': oštikihā
 2109w99w99w ?wšt'wō'l: oštawār
 199w99w99w ?wšt'wō'lyh: oštawārēh
 1109w99w hwt'n': x'astān
 199w99w99w *?wšt'k': oštak

 199w99w hwp'h: hupāh
 2109w99w ?wp'l: ošpār
 199w99w hwp'yh: xūpēh
 199w99w hwp'yh': xūpihā
 99w99w hwp'y'm: hupēm
 1109w99w99w ?wp'dštr': audšōtan
 199w99w hwp': xūp
 1109w99w99w hwp'lyw'n': huparyōn
 1109w99w99w hwp'wlt': huprawant
 199w99w99w hwp'lm'nyh: hupramāñēh
 199w99w99w hwp'sndkyh: hupassandakēh
 1109w99w99w ?wps't'n': ošpastān
 1109w99w99w ?wps't'n': ošpastān
 1109w99w99w hwp'tn': x'astān

 99w hnc-: hanj-
 199w99w99w ?wca'wmnd: ožōmand
 99w99w hnc'm: hanjām
 17:1-9 99w ?wcy: o-ci
 199w99w ?wcyh: ožēh
 199w99w99w ?wcd'hykyh: uzdahikēh
 2109w99w99w99w ?wcd'yštc'l: uzdaēs-tacār
 2109w99w99w hwc'yh'l: hucihir
 199w99w99w hwc'yh'lyh: hucihirēh
 1109w99w99w99w ?wcd'hykyhnytr':
     uzdahikēñitan
 199w99w99w ?wcd'ys: uzdaēs
 2109w99w99w99w ?wcd'ysc'l: uzdaēs-cār
 1109w99w99w ?wcy'n': uzēn
 1109w99w99w ?wcy'tn': uzitan

- اړاستاک 2'astk': arāstak
- د لاس 2'LB = cahār
- د اړاستاک 2'LBwlc': Harburz
- د اړاستاک 2'lg: arg
- د اړاستاک 2'ldw'n': Ardavān
- د اړاستاک 2'LYK=dēr
- د اړاستاک 2'lyst'n': Aryastān
- د اړاستاک 2'lyšyt'lyh': a-āšyārihā
- د اړاستاک 2'lyškyh: ariškyh
- د اړاستاک 2'lyšk': arišk
- د اړاستاک 2'luh: āluh
- د اړاستاک 2'luyn': haruēn
- د اړاستاک 2'luys: aruēs
- د اړاستاک 2'lwdšnyk: a-rōdišnuk
- د اړاستاک 2'lwnd: aruand
- د اړاستاک 2'lwndšp': Aruandšp
- د اړاستاک 2'lwndyh: aruandēh
- د اړاستاک 2'lwk: ārāk
- د اړاستاک hlum: Hrōm
- د اړاستاک 2'hlwm'(d)yk: Hrōmāyšk
- د اړاستاک 2'hlws: xrōs
- د اړاستاک 2'hlysp': haruisp
- د اړاستاک 2'hlystyn': haruistēn
- د اړاستاک 2'hlyst': haruist
- د اړاستاک 2'hlystn': xirōstan
- د اړاستاک 2'lyzh } Arzak
- د اړاستاک 2'lyzh' }
- د اړاستاک 2'lykyh: ārakēh
- د اړاستاک 2'lk': ārak
- د اړاستاک 2'lyk': halak
- د اړاستاک 2'lykwn-šn': Baxšīšn
- د اړاستاک 2'lykwn-t'n': Baxtan
- د اړاستاک 2'lyksgdl: Alaksagdar
- د اړاستاک 2'lyksndL: Alaksandar
- د اړاستاک 2'lyllwn-t'n': šustan
- د اړاستاک 2'lym: a-ram
- د اړاستاک 2'lym'yL: Armāil
- د اړاستاک 2'lym'st': almāst
- د اړاستاک 2'lymyšt': armēšt
- د اړاستاک 2'lylmwvn-t'n': xuftan
- د اړاستاک 2'lys: xirs
- د اړاستاک 2'lyz: ars
- د اړاستاک 2'lysh: a-rasēh
- د اړاستاک 2'lyshyk: ārasanēh
- د اړاستاک 2'lyc'nyk: aržānīk
- د اړاستاک 2'lyc'n': aržān
- د اړاستاک 2'lyc'wmd: aržōmand
- د اړاستاک 2'lyc'sp': Arjāsp

- د اړاستاک 2'lyhwtōwšnyh: x'at-sōcišnēh
- د اړاستاک 2'lyrtšdl'n': Artāšērān
- د اړاستاک 2'lyhwštik': hubāštak
- د اړاستاک 2'lyhz'p'n': *Hazārān
- د اړاستاک 2'lyz't': a-zāt
- د اړاستاک 2'lyz'tk': āzātak
- د اړاستاک 2'lyz'b'dšn': abzāyīšn
- د اړاستاک 2'lyzd: azd
- د اړاستاک 2'lyzyn': a-zēn
- د اړاستاک 2'lyhznglwka(y)m: hazangrōzim
- د اړاستاک 2'ly-ZKL = a-nar
- د اړاستاک 2'ly-ylwdwn-tk': āzātak
- د اړاستاک 2'lyzm'n': a-zarmān
- د اړاستاک 2'lyzm'dšn': āzmāyīšn
- د اړاستاک 2'lyk'wmndyh': akōmandihā
- د اړاستاک 2'lyk'l: a-kār
- د اړاستاک 2'lyk'lyhstn': akārīhistān
- د اړاستاک 2'lyk'lynyhtn': akārēnītān
- د اړاستاک 2'lyk's: i. ākāk .x. a-kāk
- د اړاستاک 2'lyk'syh: ākākēh
- د اړاستاک 2'lyk'syh': ākākīhā
- د اړاستاک 2'lyk'syhtn': ākākēnītān
- د اړاستاک 2'lykdynyh: ak-dēnēh
- د اړاستاک 2'lykynyh': a-kēnīhā
- د اړاستاک 2'lykn'lkyh: a-kanārakēh
- د اړاستاک 2'lykn'lk': a-kanārak
- د اړاستاک 2'lyhknyn': hakanēn
- د اړاستاک 2'lyhkwlc: hakurc
- د اړاستاک 2'lykwstn': ākustān
- د اړاستاک 2'lykwc: a-kūc
- د اړاستاک 2'lykrt'lyh: a-kartārēh
- د اړاستاک 2'lykrt': a-kart
- د اړاستاک 2'lyhkl: Hagar
- د اړاستاک 2'lyklyhlt': *Agrā(h)rat ?
- د اړاستاک 2'lyhklc: hakarc
- د اړاستاک 2'lyL = mā
- د اړاستاک 2'lyhl: har
- د اړاستاک 2'lyh'd: Harāi (هراي)
- د اړاستاک 2'lyy: alāi
- د اړاستاک 2'lyy: ārāi
- د اړاستاک 2'lyl'dšn': ārāyīšn
- د اړاستاک 2'lyk: Harā(k) (= هراي)
- د اړاستاک 2'lyhyst': *Arhest
- د اړاستاک 2'lyst'l: ārēstār
- د اړاستاک 2'lyst'lyh: ārēstārēh
- د اړاستاک 2'lystn': ārēstān

- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮 hmyst'lyh': hamēstārīhā
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmyst'k'n': hamēstakān
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?m'yč'n': amēcič'n
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmyčk': hamēčak
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 *MY-tl = mābar
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 HMR? = xar
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmw'ł: ham-uār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwh't'lyh: amōxtārēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮 ?mwh'tn: amōxtan
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 *?mrd: *Amard (𐭮𐭮)
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmwyn'snyh: ham-uēnišnēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwrd't: Amurdāt
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwčk': amōčk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmwł: ham-uār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwłcy'n': amurāzītan
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwoc'n': amōcič'n
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mwš't': amuš't
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmk'l: ham-kār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmk'yč': ham-kāč
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmkw'n'snyh:
- ham-kunišnēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmk'rp'k: ham-kirpāk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmkrt'lyh: ham-kartārēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmk'lp'yh: ham-karpēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?ml: a-mar
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 HML? = mad
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mlg: a-marg
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mlgyh: a-margēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmcym: ham-cim
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmpw'r'sy'n':
- ham-pursītan
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmpw'r'skyh:
- ham-pursakēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmpw'r'skyk:
- ham-pursakik
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmcygw'n: ham-cigōn
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?MT = ka
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmk'k: ham-tāk
- 17: 110 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmbwhmk: ham-tōhmak
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 v. Critical Notes ad l.
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hmtwyk: ham-tōžik
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?s'dyt': āsāyēt
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?s'dk': āsāyāk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?s'dš'n': āsāyič'n
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?s'nyh: āsānēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?s'n': āsān
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?sy'nyn': āsānēn
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?syn': āsān

- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lc': arž
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lcw'k: aržok
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lcl'p': Arjarāsp
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hłps'tl: xrafst
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lš'n': arišn
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lš'nkpt': *arišn-kajt
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?l't'y: artāi
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?l't'k: artāk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lthš'dl: Artaxšēr
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lthš'dl'n': Artaxšēran
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lbyk: artik
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?llyč't'l: artāštār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?ltyč't'lyh: artāštārēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 hll': xrat
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lš'dl: Artaxšēr
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?lš'dl'n': Artaxšēran
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm: ham
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?M(Y) = māt
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?m = am (pron.)
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm'hkyh: hamāhakēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm'h'l: *ham-hāl
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm'y: hamē
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm'dwynk': ham-aivēnak
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?m'wand: amāvand
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?m'wndyh: amāvandēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mhwł'snyh: ham-x'arišnēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?mhrspnd: Amahraspand
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm'k: hamāk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?m'l: 1. amār. 2. a-mār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mhlc': ham-harz
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mb'y: ham-bāi
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mb'l: ham-bār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mbwnc: ham-Buiri-ic
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mbw'n': ham-būtan
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'myh: hamēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'md'n': Hamadān (𐭮𐭮𐭮)
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm-YHWWN-šnyh:
- ham-Davišnēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'md'tbl'n' } : ham-dālistān
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'm-DYN? = }
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mgwłh: ham-gōhr
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mgwłš'nyh: ham-gōbišnēh
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mgw'n': ham-gōn
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mgw'nk': ham-gōnak
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 ?myk': amēk
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'mym'l: hamēmāl
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'myst'l: hamēstār
- 𐭨𐭮𐭥𐭬𐭮𐭥 h'myst'lyh: hamēstārēh

— 1000 ʔpłtóm: apartóm
 1000 ʔpłł: apartar
 — 1000 ʔpłłyh: apartarēh
 600 ʔpm: api-m
 1000 ʔpm'n': api-mān
 1000 ʔpshynyh'n': apasihēnitan
 1000 ʔpshynšn': apasihēnišn
 1000 ʔps'l'n': āp-sārān
 1000 ʔps'ltn': apasārban
 1000 ʔpshstn': apasihistan
 1000 ʔpsyhynyh'n': apasihēnitan
 — 1000 ʔpsws: apasōs
 1000 ʔpswsbl: apasōs-bar
 1000 ʔpswskl: apasōs-kar
 1000 ʔpswtk': apasūtak
 1000 ʔpsp'l: apispār
 1000 ʔpsp'lšnyk: apispārīšnīk
 1000 ʔpsp'ltn': apispārtan
 1000 ʔpst'k': Apastāk
 1000 ʔpst'm: apastām
 1000 hcpł: hac-apar
 1000 ʔpc'l: apacār
 1000 ʔpcylšnyk: apacārīšnīk
 1000 ʔpcnd: apacānd
 — 1000 ʔpš: api-š
 — 1000 ʔhcš: hacīš
 1000 ʔpš'n': api-šān
 1000 ʔhcš'n': hac-īšān
 1000 ʔpš'lt'n': apacārban
 — 1000 ʔhcšks: hacīš-kas
 — 1000 ʔhcšms: hacīš-mas
 100 ʔpt: apit
 1000 ʔptyd'lk': a-patīyārak
 1000 ʔpt'n': apitān
 1000 ʔhpt'n': haftān
 — 1000 ʔhptdhwom: haftdahom
 1000 ʔhpt': haft
 1000 ʔhptaylmg: Haftāyīring
 — 1000 ʔpłwndyk? *apahundihā
 — 1000 ʔhptwm: haftóm
 — 1000 ʔpłwm: *āp-tóm
 1000 ʔhptkyšwl: haft-kīšvar

 — 100 ʔš: aš
 1000 ʔš'n': ašān
 1000 ʔšyhtn': *ašāhīban
 — 1000 ʔšyhtnyk: ašāhībānēh
 3: 1. 1000 ʔšn': ašān (= 1000)
 1000 ʔšn'k: ašānāk

1000 ʔpycl: apē-cār
 1000 ʔpypwhl: apē-puhr
 — 1000 ʔpyckyh: apēcakēh
 — 1000 ʔpyckyh²: apēcakihā
 1000 ʔpyck': apēcak
 1000 ʔpytyd'lk': a-paitīyārak
 1000 ʔpyt'k': a-paitāk
 1000 ʔp'l: āp
 1000 ʔc': 1. āz. 2. āž
 1000 ʔpr'c: a-frāc
 1000 ʔpwhš'dšn': apoxšāyīšn
 1000 ʔpwhšn': a-pōhīšn
 1000 ʔpryn': āfrīn
 1000 ʔpwdšn': a-pōyīšn
 1000 ʔcwl: āz-var
 — 1000 ʔpwl'n'y: a-purnāi
 1000 ʔpwlšn': āfurīšn
 1000 ʔpwhstn': āpustan
 1000 ʔpz'dyhtn': apazāyītan
 1000 ʔpz'dšn': apazāyīšn
 1000 ʔpz'l: apazār
 1000 ʔpz'l'wmnd: apazārōmand
 1000 ʔpzwnyk: apazōnīk
 — 1000 ʔpzwnykyh: apazōnīkēh
 1000 ʔpzwn': apazōn
 1000 ʔpzwt'n': apazūtān
 1000 ʔpl: 1. apar. 2. appar. 3. avr
 — 1000 ʔPl': xāk
 — 1000 ʔpl'hym: Aurāhīm
 — 1000 ʔpl's: āfrās
 — 1000 ʔpl'shnyk: apar-āshēnēh
 — 1000 ʔpl'bl'snyk: apar-barīšnēh
 1000 ʔplgwmyht': apar-gumēxt
 1000 ʔplgl: apar-gar
 1000 ʔplytn': āfrītan
 1000 ʔplytk': āfrītak
 — 1000 ʔpln'y: a-parnāi
 1000 ʔpln'yk: a-parnāyīk
 1000 ʔplngykyh? *aurangīkīhā
 1000 ʔplng: awrang
 1000 ʔplwad: aparōd
 1000 ʔHPLWN-šn': kanīšn
 1000 ʔHPLWN-t'n': kandan
 1000 ʔplzyn': apar-zēn
 1000 ʔplk'l: apar-kār
 1000 ʔclm: āžarm
 — 1000 ʔplm'nd: apar-mānd
 1000 ʔclmyk: āžarmīk
 — 1000 ʔclmykyh: āžarmīkēh

۱۳۳۳ b'h'n': bahān
 ۱۳۳۲ b'hl: bahr
 ۱۳۳۱ b'hl: Bāxl (بخ)
 ۱۳۳۰ b'hl'wmndyh:
 bahrōmandēh
 ۱۳۲۹ b'klalyh: bahravārēh
 ۱۳۲۸ b'hk: bahrak
 ۱۳۲۷ b'hl': baxt
 ۱۳۲۶ b'hkn': baxtan
 ۱۳۲۵ b'gwbht': bagō-baxt
 ۱۳۲۴ BKYWN-stn' = grīstan
 ۱۳۲۳ b'l: bār
 ۱۳۲۲ b'ly: bālāi
 ۱۳۲۱ b'lyn': bālēn
 ۱۳۲۰ b'lyst': bālist
 ۱۳۱۹ b'lk': bārak
 ۱۳۱۸ b'lst'n': bāri-stān
 ۱۳۱۷ b'lst': bālist
 ۱۳۱۶ b'lstn': bāri-stān
 ۱۳۱۵ b'lc'n': *Bārzan
 ۱۳۱۴ b'm: bām
 ۱۳۱۳ b'md't': bām-dāt
 ۱۳۱۲ b'myk: bāmik
 ۱۳۱۱ b'st'n': bāstān
 ۱۳۱۰ b'pyl: Bāvel
 ۱۳۰۹ b'c': bāz
 ۱۳۰۸ b'cwk: bāzūk
 ۱۳۰۷ bht': baxt
 ۱۳۰۶ b't': bāt (conj. of butan)
 ۱۳۰۵ B'TL = pas

۱۳۰۴ RB² = dar

۱۳۰۳ bḡ, bḡr' (plur.): bag, bagān
 ۱۳۰۲ b'd'ap'nyh: bayāspānēh
 ۱۳۰۱ b'd'ap'n': bayāspān
 ۱۲۹۹ b'yhstn': Bēhi-stān?
 ۱۲۹۸ BYXH = māh
 ۱۲۹۷ bywl: Bēvar
 ۱۲۹۶ bywl'ap': Bēvar-asp
 ۱۲۹۵ bylwn': Bētōn
 ۱۲۹۴ bym: Bīm
 ۱۲۹۳ bym'wmnd: Bīmōmand
 ۱۲۹۲ bymkn': Bīmakan
 ۱۲۹۱ byš: Bēš
 ۱۲۹۰ byš'wmnd: Bēšōmand
 ۱۲۸۹ byš'cyh: Bēšazēh

۱۲۸۸ ʔwōhšt': Ašwahišť
 ۱۲۸۷ ʔnawšn': ašnavišn
 ۱۲۸۶ ʔnawtr': ašnūtān
 ۱۲۸۵ ʔwk': ašōk
 ۱۲۸۴ ʔwpt': ašōp
 ۱۲۸۳ ʔwpt'lyh: ašūftārēh
 ۱۲۸۲ ʔk'n'n': Aškānān
 ۱۲۸۱ ʔk'n': Aškān
 ۱۲۸۰ HŠKHWN-t'n' = vīrdātan
 ۱۲۷۹ ʔk'l'kynt'lyh:
 [۱۲۷۸] aškarākēnītārēh
 ۱۲۷۷ ʔk'lk': aškarak
 ۱۲۷۶ ʔkwom: aškom
 ۱۲۷۵ ʔkl: Aškar
 ۱۲۷۴ ʔkmb': aškamb
 ۱۲۷۳ hšm: kešm
 ۱۲۷۲ hšmyh: kešmēh
 ۱۲۷۱ hšmnyh: *kešm-(m)anēh
 ۱۲۷۰ hšmk'mkyh':
 kešm-kāmakihā
 ۱۲۶۹ ʔ-špyl = a-vēh
 ۱۲۶۸ ʔtyh: aštēh
 ۱۲۶۷ hētdhwom: hašt'dahom
 ۱۲۶۶ hšl': hašt
 ۱۲۶۵ hštwom: haštōm
 ۱۲۶۴ ʔšt'kyh: aštakēh
 ۱۲۶۳ ʔštk': aštak
 ۱۲۶۲ ʔštl: aštr

 ۱۲۶۱ HT = hakar
 ۱۲۶۰ ʔt: at (pron.)
 ۱۲۵۹ ʔt'n': atān (pron.)
 ۱۲۵۸ ʔthš: ātaxš
 ۱۲۵۷ HTYMWN-t'n' = āvaštān
 ۱۲۵۶ ʔtwrbyw'n': Ātwiyān
 ۱۲۵۵ ʔtwr': ātur
 ۱۲۵۴ ʔtwrsoc': ātur-sōc
 ۱۲۵۳ ʔtwrp't': Āturpāt
 ۱۲۵۲ ʔtwrp'tk'n': Āturpābakān
 ۱۲۵۱ ʔtwrplwbg: Āturfarrōbag
 ۱۲۵۰ ʔtwrplwbg'n': Āturfarrōbagān

111011 | bwt'n': būtan
 191011 | bwtk': būtak
 161011 | BRTH = duxt

 19 | bk': bag
 110010 | bkd't': Bagdāt (بغداد)

 1 | bl: bar
 111011 | bl'h: Brāh
 11100011 | bl'mytn': Brāmūtan
 110011 | blhmak': Brahmak
 110011 | bl't': Brāt
 110011 | br'twlaš': Brātōrēš
 110011 | bl'tl: Brābar
 110011 | bl'tluklyš': Brātōrēš
 110011 | bl'tlz't': Brātan-zāt
 110011 | blyh: Brīh
 110011 | blyhyn'k': Brīhērāk
 110011 | blyhyn'zn': Brīhērūtan
 110011 | blyhyn'šn': Brīhērīšn
 110011 | bly'n': Brīn
 110011 | bly't': Brīt
 110011 | blwc'n': Balwān
 110011 | blenwm: Baranom
 110011 | blšnyh: Barīšnēh
 110011 | blšnyh': Barīšnīhā
 110011 | blšn': Barīšn

 110011 | BSYM = x^aāš
 110011 | BSYM-yh = x^aāšēh
 110011 | BSL(Y)' = gāšēt
 110011 | bst': 1. bast, 2. Bast (بست)
 110011 | bstn': bastan
 110011 | bstwl: Bastwal
 110011 | bstšn': bastīšn

 1900 | bplk': baurak

 1900 | bck': būzak
 110011 | bčkyh: Bīzīškēh
 110011 | bčk': Bīzīšk

110011 | byš'čnyh: Bēšāzīšnēh
 110011 | byš'nyt'L: Bēšēnītār
 110011 | byš'yt'n': Bēšītan
 110011 | BYT' = xānak
 110011 | bytkš': Bītaxš

 110011 | BR' = Bē
 110011 | bwht'lyh: Buxtārēh
 110011 | bwhtn': Buxtān
 110011 | bwhtk'n': Buxtākān
 110011 | bud: Bōd
 110011 | bnd: Bānd
 110011 | B'YHWN-stn' = x^aāstan
 110011 | bndk': Bāndak
 110011 | bun: Būn
 110011 | B'W = āfrās
 110011 | bwndhšnyh: Būn-dahišnēh
 110011 | bwndhšn': Būn-dahišn
 110011 | bwndkyh: Bāvāndakēh
 110011 | bwndkynt'n':
 Bāvāndakēnītan
 110011 | bwndk': Bāvāndak
 110011 | bwnyštk': Būnyāštak
 110011 | bwnk': Būnak
 110011 | bwlytk': Būrrībak
 110011 | bwln'd: Būland
 110011 | bwkl: Bōr-gil
 110011 | bwlc'wnd: Būrzāwand
 110011 | bwlcyn': Būrzēn
 110011 | bwlcyt'n': Būzītan
 110011 | bwlc': Būrz
 110011 | bwlcw'ngyh':
 Būrz-uāngihā
 110011 | bwlcšnyk: Būrzīšnīk
 110011 | bwlcšn': Būzīšn
 110011 | bwlt'l: Būrtār
 110011 | bwlt'lyh: Būrtārēh
 110011 | bwlt'n': Būrtān
 110011 | bwlt-TWR' = Bōr-gāw
 110011 | bwrm: Būrm
 110011 | BRH = pus
 110011 | BRH-l = pūsar
 110011 | bwsk'n': Bōstān
 110011 | BNPŠH = x^aat
 110011 | bwc'kyh: Bōžākēh
 110011 | bnck': Bānjak
 110011 | bwčšn': Bōžīšn
 110011 | bwš'ap': Būšāšp
 110011 | bwtyh: Būbēh

د'ن'ن'ومند: d'n'n'omnd:

dānišnōmand

د'ن'ن'ی: d'n'nyh: dānišnēh

د'ن'ن': d'n'n': dānišn

ی'ه'و'ت': y'hw't': yāhūd

ی'ه'و'ت'ک'ن': y'hw't'k'n': yāhūdakān

د'ک': d'k': dāk

ی'ک'ند: y'k'nd: yākind

ی'ز'ک'رت': y'z'k'rt': yāzdkirtān

ی'ز'ک'رت': y'z'k'rt': yāzdkirt

ی'ک'نت': y'k'nt': yākint

گ'ل': g'l': gāl

د'ل': d'l': dār

د'ل'ی: d'l'y: Dārāi

د'ل'د'ن': d'l'd'n': Dārāyān

د'ل'پ'ک'رت': d'l'p'k'rt': Dārāv-kirt

د'ل'و': d'l'w': dārū

د'ل'و'ک': d'l'w'k': dārōk

د'ل'من': d'l'mn': dālman

د'ل'ن'ی: d'l'n'yh: dānišnēh

د'ل'ن': d'l'n': dānišn

گ'م': g'm': gām

د'م': d'm': dām

ی'م': y'm': yām

ی'م'س'پ': y'm's'p': jāmasp

ی'م'ک': y'm'k': yāmāk

ی'م'ت'و'ن-ن'ی'ه': y'm't'w'n-n'y'h = rasišnēh

ی'م'ت'و'ن-ن': y'm't'w'n-n' = rasišn

ی'م'ت'و'ن-ت': y'm't'w'n-t' = rasi'tān

گ'س': g's': gāh

گ'س'ن'ب': g's'n'b': gāhān-bār

گ'س'ن'ک': g's'n'k': gāhānik

ی'س'ن-ن': y's'n-n' = dārišn

ی'س'ن-ی': y's'n-y' = dārēt (dāstan)

گ'د'و'م'ب': g'd'w'm'b': gāz-dumb

ج'ف'ار: j'p'l: jāfar (ج'ف'ار)

د'ه'ن'ی: dh'n'yh: dahēnēh

د'ه'ن': dh'n': dahēn

د'ه'ن': dh'n': dahēn

ج'ه'ن': j'h'n': jahēn

د'ه'ک': dh'k': dāxāk

د'ه'ل'ی'ه': d'h'l'y'h: dāštārēh

د'ه'ت': dh't': dāstan

ز

ZY = i

ی'ز'د'ن': y'z'd'n': yāzdān

ی'ز'د'ن': dy'd'n': dāyān (plur. ی'ز'د'ن')

د'ه'وم': dh'w'm': dahom

د'ه'ک': dh'k': Dahāk

د'ه'م'ن': dh'm'n': Dahmān

ی'خ'ند'ی'ن': y'h'n': xandītan

ی'خ'ب'و'ن-ت': y'h'b'w'n-t' = dātan

د'ه'ک'ن': dh'k'n': dehkān

گ'ی'و'ک'م'ل': g'y'w'k'm'l' } Gayōmart

گ'ی'و'م'ل': g'y'w'm'l' } Gayōmart

د'ه'ی'و'پ': dh'y'w'p't': dahyūpat

د'ی'ک'ن'ی'ن'ی'ن': d'y'k'n'y'n'y'n': dāyākānēntān

د'ی'ک': d'y'k': dāyak

*گ'د'ک': *g'd'k': *gādak

ی'ز'د'ی'ک'رت': y'z'd'y'k'rt'n': yāzdekirtān

ی'ز'د'ی'ک'رت': y'z'd'y'k'rt': yāzdekirt

د'ه'س'ت': dh'y's't'n': Dahēstān

ج'د'ش': j'd's'n': jāyēšn

د'ی'ت': d'y'ty: Dāiti

ی'م'ت'و'ن-ت': y'm't'w'n-t' = āvurtān

ی'م'ت'و'ن-ت': y'm't'w'n-t' = āvurtān

ج'ه'ت': j'h'y't': jahēt (from jastan)

ج'ن'ومند: j'n'omnd: jānōmand

د'ن'ک': d'n'k': dānāk

د'ن'ک'ی'ه': d'n'k'y'h: dānākēh

د'ن'ک'ی'ه': d'n'k'y'h': dānākīhā

گ'و'ی'د'و'ت': g'w'y'd'w't': gāviyōt

ی'و'ی'ت': y'w'y't'n': yāvētān

ی'و'ی'ت'ن'ک': y'w'y't'n'k'n': yāvētānakān

ی'و'ی'ت': y'w'y't': yāvēt

ی'و'ی'ت'ک': y'w'y't'k': yāvētāk

گ'و': g'w': gāv

ج'ن': j'n': jān

ی'و'ی'ت': y'w'y't'n' = Bavētān

ی'و'ی'ت': y'w'y't'h = Bavētēh

ی'و'ی'ت': y'w'y't'n' = Bavēšn

ی'و'ی'ت': y'w'y't'n' = Būtān

ی'و'ی'ت': y'w'y't'h = Būtēh

ی'و'ی'ت': y'w'y't'n' = Būtān

د'ن'و'ک': d'n'w'k': dānūk

ج'ن'و'ل': j'n'w'l': jān-uvar

ی'و'ل': y'w'l': yāvar

د'ن'ی'س'ت': d'n'ist': dānistān

ی'ن'س'ل'و'ن-ت': y'n's'l'w'n-t' = oppurtān

١٣٦٦ گولگ: gurg
 ١٣٦٧ گولگ'ن': gurgān
 ١٩١٣٦ گولگسنگ': gurisnak
 ١٩١ گولک: dōlak
 ١٣٦٧ گولسک/س/یھ: gursakēh
 ١٣٦٧ گولسک'ھ: gursakēh
 ٢١١٣٦ گولس'ل: gurs-l-vār

٦٣ YWM = rōc
 ١٣٦٧ ywm'y: yumē
 ١٣٦٧ gum'n'yh: gumānēh
 ١٣٦٧ gum'n': gumān
 ١١٣٦٧ gum'n'lt'n': gumārtan
 ١٩١٣٦ gum'n'ltk': gumartak
 ١٣٦٧ dwm'b'wand: Dumbāvand
 ١٣٦٧ dwm'b': dumb
 ١١٣٦٧ gum'nyht'n': gumnēxtan
 ١٣٦٧ ywm'yd: yumē(i)
 ١٣٦٧ gum'ycān': gumāciān
 ٦٣ ZNH = ān

٢١١٣٦ dws'l: dō-sār
 ١٣٦٧ YNSBWN-šnyk=stanišnēh
 ١٣٦٧ YNSBWN-l'n'=staban
 ٢١١٣٦ dwsyt'l: dōsītār
 ١١٣٦٧ dwsyt'n': dōsītān
 ١٣٦٧ dwslyb'yh: dws(s)-srawēh
 ١٣٦٧ dwslyb': dws(s)-sraw
 ١٣٦٧ gws'pnd: gōspand
 ١٣٦٧ gws'pnd'wmmān: gōspandōmān
 ١٣٦٧ dws's'n': dōsīān
 ١٣٦٧ dws'tyh: dōstēh
 ١٣٦٧ dws't': dōst

١٣٦٧ dwp'd: dō-pād
 ١٣٦٧ gwpyl': Gōpet
 ٢١١٣٦ gwpt'l: guftār
 ١٣٦٧ gwpt'n': guftān

١٣٦٧ dws'yh: dužēh
 ٢١١٣٦ gwcyhl: Gōcihr
 ١٣٦٧ ywcy'st': yuyiyast
 ١٣٦٧ dws': duž
 ١٣٦٧ gnc': ganj
 ١٩١٣٦ gnck': Ganjak

١٣٦٧ dws': 1. dōš. 2. duš
 ١٣٦٧ gwš': gōš

١٣٦٧ gw'd: gōd (gōi)
 ١٣٦٧ gnd: gund
 ١٣٦٧ gng: gung
 ١٣٦٧ *GNV' = zēšt?
 ١٣٦٧ ywš'b'n': yuvān
 ١٣٦٧ dnd'n': dandān
 ١١٣٦٧ *dndytn': *dardītan
 ٦٣ ZWZN = drahm
 ١٣٦٧ gndk'yh: gandakēh
 ١٣٦٧ gndlp': Gandarv
 ٢١١٣٦ dwsyl: dōsīr
 ١٣٦٧ jwš'd'n'yh: jōyīš'nēh
 ١٣٦٧ jwš'd'n': jōyīš'n
 ١٣٦٧ ywš't'k': yu(vā)tkāk
 ١٣٦٧ ywš't-DYN' = yu(vā)t-dāstīlān
 ١٣٦٧ ywš't': yu(vā)t
 ١٣٦٧ dwsyt'n': dāstītan
 ١٣٦٧ ywš'tkyš': yu(vā)t-kāš
 ١٣٦٧ ywš'tl': yu(vā)ttar
 ١٣٦٧ ywš'tlyh: yu(vā)ttarēh

١٣٦٧ gw': gau
 ١٣٦٧ gn'': ganā
 ١٣٦٧ ywn'n'yk: yōnānāyik
 ١٣٦٧ gn'k': ganāk
 ١٣٦٧ gwng: gung
 ١٣٦٧ drwdstyh: druyistēh
 ١٣٦٧ drwdst': druyist
 ١٩١٣٦ gw'nk': gōnāk
 ١٣٦٧ dws'l: dō-sār
 ٢١١٣٦ gw'w'l: gō(v)-vicār

١٣٦٧ gwk'y: gukai
 ١٣٦٧ gwk'dytn': gukāyitan
 ١٣٦٧ gwk'n': gukān
 ١٣٦٧ dwk'n'yk: dōkānīk
 ١٣٦٧ dwk'n': dōkān
 ١٩١٣٦ dwk'nk': dōkānak
 ١٣٦٧ gwk's'yh: gukāhēt
 ١٣٦٧ dwkt'wb': Dugdāv

١٣٦٧ gw'l: gōr
 ١٣٦٧ gw'l: gul
 ١٣٦٧ dwl: dūr
 ١٣٦٧ dwl'y'p': dūr-ayāp
 ١٣٦٧ dwlhw'ylyh: dūr-hwōrēh
 ١٣٦٧ dwl'slwb': Dūrōsraw
 ١٣٦٧ gwłh's'n': Gulaxšān
 ١٣٦٧ gwłbk': gurbak

۱۱۰۱۱۱۱۱۱۱۱ YKTLWN-šn' = šzanišn
 ۱۱۰۱۱۱۱۱۱۱۱ YKTLWN-tr' = šzaban
 ځل¹ gl : gar
 ځل² dl : dil
 ځل³ *dl'hytn' : drāhītan
 ځل⁴ dl'y : drai
 ځل⁵ dl'd'n' : drāyān
 ځل⁶ dl'dytn' : drāyītan
 ځل⁷ dlhn'y : drahnāi [pat
 ځل⁸ dlhndkpl' : dar-handarz
 ځل⁹ gl'n' : garān
 ځل¹⁰ gl'myk : garāmīk
 ځل¹¹ gl'mykyh : garāmīkēh
 ځل¹² gl'mykyh' : garāmīkīhā
 ځل¹³ gl'mykynyhn' : garāmīk-
 ځل¹⁴ dl'c : drāž (ēnītan
 ځل¹⁵ gl'ck : garāzak
 ځل¹⁶ dl'cll : drāž-tar
 ځل¹⁷ dlh' : draxt
 ځل¹⁸ *gl'tn' : grātan
 ځل¹⁹ dly'p' : drayāp
 ځل²⁰ dlygš : drīgōš
 ځل²¹ dly : dilē
 ځل²² dlygš : drīgōš
 ځل²³ dlyk : darik
 ځل²⁴ *glykpt' : grī-kapt
 ځل²⁵ glystn' : grīstan
 ځل²⁶ glwh : grōh
 ځل²⁷ dl'n'y : dranāi
 ځل²⁸ *dlw'sp' : druwāsp
 ځل²⁹ dlwb' : drōb
 ځل³⁰ dlng : drang
 ځل³¹ dlwnd : druwand
 ځل³² dlwndyh : druwandēh
 ځل³³ dlwrc : drōž- (from druran)
 ځل³⁴ dlnc : dranij
 ځل³⁵ dlwcyh : druzēh
 ځل³⁶ dlwrc : druž
 ځل³⁷ dlwcyh : drōžanēh
 ځل³⁸ dlwcn' : drōžan
 ځل³⁹ dlncšnyh : dranjišnēh
 ځل⁴⁰ dlncšn' : dranjišn
 ځل⁴¹ dlwšt' : društ
 ځل⁴² dlwt' : drōt
 ځل⁴³ glwtr'n' : garšdmān
 ځل⁴⁴ dlk' : darak

ځل⁴⁵ dwšhw' : duš-x'ār
 ځل⁴⁶ dwšhw'lyh : duš-x'ārēh
 ځل⁴⁷ dwšhwht' : duš-hūxt
 ځل⁴⁸ dwšhw' : dōšax
 ځل⁴⁹ dwšhwšl't' : duš-huvaršt
 ځل⁵⁰ gwš'wlon' : Gōš-urvan
 ځل⁵¹ dwšhwmt' : duš-humat
 ځل⁵² dwšhwot'dyh : duš-x'abāyāh
 ځل⁵³ dwš'k's : duš-ākēh
 ځل⁵⁴ dwš'lm : dōšāran
 ځل⁵⁵ dwš'd'n'k : duš-dānāk
 ځل⁵⁶ dwš'd'pt' : *duš-dājt
 ځل⁵⁷ dwš'dyn' : duš-dēn
 ځل⁵⁸ *dwš'oyd'k : *duš-oyāk
 ځل⁵⁹ dwš'n'm : dušnām
 ځل⁶⁰ *gnēn' : ganišn
 ځل⁶¹ gwšnk' : gwšnak
 ځل⁶² gwšnep' : Gwšnasp [kavtānēh
 ځل⁶³ dwš'k'mkp'lyh : duš'kām-
 ځل⁶⁴ dwš'knyk : duš-kanīk
 ځل⁶⁵ dwš'kwnēn' : duš-kunīšn
 ځل⁶⁶ dwš'kmyh : duš(š)-šarmēh
 ځل⁶⁷ dwš'myn' : dušmēn
 ځل⁶⁸ dwš'mynēn' : duš-mēnišn
 ځل⁶⁹ dwš'mn' : dušman
 ځل⁷⁰ dwš'mt' : dušmat
 ځل⁷¹ gwš'asp' : Gwšasp
 ځل⁷² dwš'plyh' : duš-pargihā
 ځل⁷³ dwš'cšmyh : duš-cašmēh
 ځل⁷⁴ dwš'cšmyh' : duš-cašmīhā
 ځل⁷⁵ gwšt' : gōšt
 ځل⁷⁶ dwšt : dōš-tar
 ځل⁷⁷ jw't'l : jūtār
 ځل⁷⁸ dw't' : dūt
 ځل⁷⁹ jw'tn' : jūtān
 ځل⁸⁰ dw'tk' : dūtāk
 ځل⁸¹ gw'tlcyn' : Gōtarzēn
 ځل⁸² gz : gaz
 ځل⁸³ YZ/D/šHWN-tr' = yaštān
 ځل⁸⁴ DBYLWN-tr' = nayītan
 ځل⁸⁵ gzyk' : Gazīrak (الجزيرة)
 ځل⁸⁶ DBLWN-tr' = nayītan
 ځل⁸⁷ DKY' = pāk
 ځل⁸⁸ DKY'-yh = pākēh
 ځل⁸⁹ YK'YMVN-tr' = ēštān
 ځل⁹⁰ YKTYBWN-tr' = nipištān

11110-3 3pl-TWR² = Gafr-gāw
 191000 3 gcshtk': gižistak
 11100 3 ycsn': yazišn

11100 dšn': dašn
 19100 dšnk': dašnak
 211000 yšt'l: yaštār
 311000 dštyk: daštīk
 111000¹ dšt': dašt
 111000² yšt': yašt
 111000 yšt'n': yaštān

91100191100191100 yty'w'hwkwylwylw'k:
 yabā-ahū-vairyō
 11100 ytw': yat-ō
 1110011100 YTYBWN-štn' = nišāstan
 1110011100 YTYBWN-st' = nišast
 1110011100 YTYBWN-stn':
 1. nišāstan. 2. nišāstan

11100 dtykl: ditiakar
 1100¹ gt': gad
 1100² dt': dat
 19100 ytk': yatak

3pl gln: garm
 11100 dlm'n': darmān
 11100 glny'h: garmēh
 19100 glnwōk': garmōk

4110000 dipušt'yh: dru-pušt'eh
 4110000 dlpš': drajš
 11100 gkč'n': girzišn
 2110000 gplt'l: griftār
 311000000 gplt'l'omnd: griftārōmand
 1110000 gplt'n': griftān

9110000 glt'n'k: gartānāk
 11000¹ glt': 1. gart. 2. girt
 11000² dlt': dart
 11100 gln': gartān
 19100 gltk': girtak
 1110000 glt'n': gartišn

6 ym: yam
 11100 jm'n': jamān
 31100 dmyk': damīk
 11100111000 YMYTWN-tn' = murtan
 41100 GMR' = uštur
 1100 ymn': yaman (اليَمَن)
 1110011100 YMRRWN-tn' = guštan
 1110011100 ymkr't': yam-kart
 1110011100 YMLLWN-tn' = guštan
 22: 109 100² *DMH = mānāk?
 1110011100 dmet'n': damistān

11100111000 yst'tn': estātan
 211000000 dštqyl: dašt-gūr
 111000000 dšt': dašt
 211000000 dštwb'l: daštawar
 411000000 dštwbly'h: daštawarēh
 111000000 jstn': jastān
 1101910000 dštkr't': dašt-kart
 111001110000 yst'n': estān

0 dč-: daž-
 11100111000 YSBH'-stn' = kāmistan
 4110000 dpyry'h: dipirēh
 4110000 dpywry'h: dipīvarēh
 1110000 dpywr': dipīvar
 6110000 gedwm: gaž-dum
 191000000 gcsytk': gižistak
 100 dč': diž
 2 0 dpl: daur

1961 n'mk: nāmak
 2111011011 n'mcštyk: nam-cištik
 11011011 n'mcšt': nām-cišt

211011011 w'spuhl: vāspuhr
 211011011011 w'spuhlk'nyk:
 vāspuhrakānik
 11011011011 w'spuhlk'n':
 vāspuhrakān

211011011 w'stl: vāstr
 -1011011011 w'stlyuš: vāstryōš
 -1011011011011 w'stlyušyh: vāstryōšeh

211011011011 w'cyntl': vāzēnūtār
 111011011011 w'cyntn': vāzēnūtār
 211011011 w'cyk: vācīk
 211011011 nhyt: naxcīr
 111011011 w'cytn': vāzītār
 1011011011 w'c': vāc [kānēh
 -1011011011011 w'plyk'nyh: vāvarī-
 11011011011011011 w'plyk'nyhstn':
 vāvarīkānihistan
 -1011011011011 w'cšnyh: vācišnēh
 11011011011 w'cšn': vācišn

-1011011011 whš: vaxš
 111011011011 whšnyhn': vaxšēnītār
 111011011011 whšytn': vaxšītār
 211011011011 whšwl: vaxšvar
 -1011011011011 whšwlyh: vaxšvarēh
 -1011011011011011 whššnyh: vaxšišnēh
 111011011011 whššn': vaxšišn
 211011011011 whštyk: vahīšīk
 111011011011 whšt': vahīšt
 111011011011 w'stn': vāštār
 -1011011011011011 whštwm: vahīštōm

11011011011 w't': vāt
 -1011011011011 'D = tāi
 -1011011011011 wdh: vēh
 211011011011 nyh'nyk: nihānik
 111011011011 nyh'n': nihān
 -1011011011011011 nyh'wnd: Nihāvānd
 -1011011011011 wdhlyh: vēhēh
 111011011011011 wdhdyr': vēh-dēr
 1011011011011 *ny'ak: *niyādak?
 °1011011011011 wyhyr': vihp-
 °1011011011011011 wyhyr': vihc-

1

1 w: u
 111011011011 nh'htn': nihāxtān
 111011011011 nyd'dēn': niyāgišn
 111011011011 wyd'n': viyān
 1011011011011 nyd'k': niyāk
 211011011011 wh'L: vahār
 -1011011011011 w'hlm: Vahrām

-1011011011011011 w'hlm'wnd: Vahrāmāvānd
 1011011011011011 n'hlyk': Nahr-tīrak

1011011011011 nyd'c: niyāz
 -1011011011011011 wyd'p'nyh: viyāpānēh
 111011011011011011 wyd'p'nyhstn':
 viyāpānihistan
 111011011011011011 wyd'p'nyhytn':
 viyāpānēnītār
 111011011011011011 wyd'p'n': viyāpān

-1011011011011 w'y: vāi
 -1011011011011 n'd: nād (nāi)
 1011011011011 w'yndk': vāyēndak
 111011011011011 'BYDWN-tn': kartān
 111011011011011 'HDWN-tn': grīftān
 111011011011011011 *'HDWN-tkyh: grīftakēh
 -1011011011011011 whlyh: vihērēh
 211011011011011 n'ylyk: nāirīk

-1011011011011 w'ng: vāng
 111011011011011 w'nytn': vārītār
 -1011011011011011 nhwmm: nohom
 111011011011011011 w'wlvblst': Vaurubāst
 111011011011011011 w'rwclst': Vaurujāst
 -1011011011011011011 nhwm: nahom
 1011011011011011011 nhwmb: nihūmb- (nihūstān)
 111011011011011011011 whwmn': Vahuman
 111011011011011011011 nhwst': nax'īst
 -1011011011011011011011 nhwpt'lyh: nihūftārēh
 111011011011011011011 nhwptn': nihūftān

111011011011011 w't'n': vārān
 211011011011011 n'lyk: nārīk
 -1011011011011011011 w'lwm: vārōm

-1011011011011011 n'm: nām
 111011011011011011 n'mhw'st': Nām-x'āst
 111011011011011011011 n'm'wvlt': nām-āvurt
 111011011011011011011 n'mnyhtn': nāmēnītār
 211011011011011011011 n'myk: nāmīk

190101 nyłksng } /Nērōsang
 190102 nyłwsng }
 190103 *ny + 100 = ny-st: nist
 190104 *cGLH = bān?
 190105 nyłmt: nūmat

190106 wym¹: vīmār
 190107 wym²lyh: vīmārēh
 190108 wym³lymyh: vīmārēnītan
 190109 nymwycyk: nem-učcak
 190110 wymnd: vīmānd
 190111 nymk: nēvak
 190112 nymłwc: nēm-rōc

190113 wys: vīs
 190114 wyetwom: vīstom

190115 wyeyhytkyh: vīchūtakah
 190116 nyck: nēzak
 190117 wycšn: vēcīšn

190118 wyš: 1. vēš. 2. vīš
 190119 nyš¹: nīšān
 190120 wyšnc: vīš-šinj
 190121 wyšk: vēšak
 190122 NYŠH = zan
 190123 NYŠH-yh = zanēh

190124 wytwlyh: vēt-varēh

190125 wn¹: vīnās
 190126 wn²syh: vīnāsēh
 190127 wn³sy¹: vīnāsītār
 190128 wn⁴sy²: vīnāsītān
 190129 wn⁵sk¹: vīnās-kār
 190130 wn⁶sk²lyh: vīnās-kārēh
 190131 wn⁷ššn: vīnāsīšn
 190132 nwčk: /Nawāzak

190133 nng: nang
 190134 wnd¹: vīndātan
 190135 wndytn: vīndītān
 190136 nwyn: nīvīnn-
 190137 wndwd-šhpwhl:
 Vandāi-šāhpwhr

190138 wn¹: 1. van. 2. Van
 190139 wnd: Vanānd
 190140 wn¹-plwšn: Van-frōšn

190141 wyhyek: vīhēcak
 190142 wyhtn: vēxtān

190143 nyd: nē

190144 w-YDLWN-šnyh: vī-barīšnēh
 190145 w-YDLWN-šn: vī-barīšn
 190146 wydlpš: Vīdrafš
 190147 wdypt: vīdyēšt
 190148 wydt¹pš: Vīdat-afš

190149 wyn: vēn- (from dītan)

190150 DN² = zamān

190151 nyw¹ndl: nīyandar

190152 wyn¹k: vēnāk

190153 wyn²kūh: vēnākēh

190154 wyn³lyhstn: vīnārīhīstan

190155 wyn⁴lsh: vīnārīstan

190156 wyn⁵lšn: vīnārīšn

190157 wyn⁶lt¹: vīnārītār

190158 nyw¹lthēdl: nēv-Artaxēz

190159 wyn¹ltn: vīnārītān

190160 *ngnys¹: *nīgnē-sār

190161 ndw¹: nēv

190162 wywng¹n¹: Vīvānghārān

190163 ndwkyh: nēvakēh

190164 ndwkyn: nēvakēn

190165 ndwk¹: nēvak

190166 ndwkwkkyh: nē(vā)kōkēh

190167 ndwkwkkyh²: nē(vā)kōkīhā

190168 ndwkwk²: nē(vā)kōk

190169 ndwkšyhn: nīyōšītān

190170 wynptkyh: vīnāštakēh

190171 nywšhpwhl: /Vēv-šāhpwhr

190172 wynšnyh: vēnīšnēh

190173 wynšn: vēnīšn

190174 wyzš: Vīzarš

190175 wyl: vīr

190176 wyl¹s: vīgrās-

190177 wyl²stn: vīrāstān

190178 wyl³stk: vīrāstak

190179 wyl⁴c: Vīrāz

190180 wylwd: Vīrōi

190181 nylng: nīrang

190182 *wylwdšzn¹: vīrōyīšn-vār

190183 nyłwk¹wmndyh: nērōkōmandēh

190184 nyłwk: nērōk

- 101 | wlg : varg
 101 | wlyk' : virək
 110 119 | 'LYKWN-t'n' = virəxtan
 109 | wlnykyh : varanikəh
 11 | wln' : varan
 110 119 | wlnwđn' : virəyišn
 101 | wlz : varz
 101 | wlk' : varrak
 109 | wlkš : Var-kaš
 101 | nln : narm
 101 | 'LH = öi
 101 | wls : vars
 101 119 | wlc'wnd : varcävand
 101 119 | wlc'wndyh' :
     varcävandiha
 101 | wlykl : varzəkar
 101 119 | wlyt'l : varzibär
 101 119 | wlyt'lyh : varzibärəh
 110 | wlytn' : varziban
 101 | wlc' : 1. varc. 2. varz
 101 | wlc' : varcak
 101 119 | wlcrt'l : varz-kartär
 101 119 | wlcrt'lyk : varz-kartäk
 101 119 | wlcšnyh : varzišnəh
 110 | wlcšn' : varzišn
 110 | wln' : varišn
 101 119 | wlytn'y : vartənäi
 101 119 | wlynd'l : vartən-där
 110 119 | wlynytn' : vartəniban
 110 | wlytn' : vartən
 110 119 | wlytnšn' : vartənišn
 110 | wlt' : vart
 101 119 | wltk' : vartak
 101 119 | wltšnyh : vartišnəh
 110 119 | wltšn' : vartišn
     [škä
 101 119 | nm'dšnyh' : nimäyišn
 101 119 | nm'c' : namäc
 101 119 | nmwt'lyh : nimütärəh
 110 | nmwtr' : nimütan
 110 | nmt' : namat

 101 | us : vas
 101 | ns'y : 1. nasäi. 2. nisäi
 101 119 | wšn'kyh : vas-anäkəh
 101 119 | *wšn'nyk : *visärük
 110 119 | NSHWN-t'n' = vəxtan
 101 | nsk' : nask
 101 | wsy'l : vasyär

- 101 119 | nuzdhwum : nözdahom
 101 | nuak' : nötk
 101 119 | nrshy : Narsahē
 110 119 | nusstn' : niivistan
 101 119 | wnstkyh : vinastakəh
 101 119 | nwtl : Nətar
 110 119 | nwtl'n' : Nətarän

 101 119 | nzdyst' : nazdist
 101 | wzg : vazag
 101 | nzd : nazd
 101 119 | nzdyh : nazdēh
 101 119 | nzdyk : nazdik
 101 119 | nzdykyh : nazdikəh
 110 119 | nzdst' : nazdist
 110 119 | 'nzyšt' : *Nizišt
 101 | wznd : vizand
 101 119 | wzndk'l : vizand-kär
 101 119 | wzndkl : vizand-kar
 101 | wzl : vazr
 110 119 | 'ZLWN-t'n' = šuban
 101 119 | wzlwptk' : uzruftak

 101 119 | nk's : nikah
 101 119 | nk'sd'lyh : nikah-därəh
 101 | NKB = mätak
 110 119 | *NKD'N = nē(vay)kək ?
 110 119 | nkyhtn' : nikəxtan
 101 119 | nkyly : nikəräi
 110 119 | nkdytn' : nikərəiban
 110 119 | nkdlšn' : nikərışn
 101 | nkye- : nikəc- (nikəxtan)
 101 | nkye' : nikəc
 110 119 | nkyčšn' : nikəcišn
 101 | nknd : nikand
 101 119 | nkwnyhy : nikünəh
 110 119 | NKSWN-t'n' = kuštän
 110 119 | wkšn' : vikəstan

 101 | 'L = ö
 101 | wl : var
 101 | wl'g : varäg
 101 119 | wlhl'nyh : varhränəh
 110 | wlhl'n' : Varhrän
 101 119 | wlhl'm : Varhräm
 101 119 | wlhl'myhy : varhräməh
 101 | wl'c- : viröz-
 101 | wl'c : varöz
 101 | wlhš : Valaxš

- 1901 wewlg: vazurg
- 1901 wewlgyh: vazurgyh
- 1901 wck: vacck
- 1901 wd: vicar, vicar
- 11000001 nš'stn': nišāstan
- 110001 wš't': višāt
- 10001 nšdm: nišēm
- 10001 nšdmk': nišēmak
- 10001 wšwp': višōp
- 10001 wšwptn': višōpīn
- 110001 wšwptn': višōpīn
- 110001 wšwtr': višūtān
- 190001 wšwtk': višūtāk
- 1100010001 wškwptn': viškwptān
- 1100010001 wškwptn': viškwptān
- 100010001 cšMH-šnyh = āšnaušēnēh
- 11000001 cšMH-tr': āšnūtān
- 100001 nšst': nišast
- 11000001 nšstn': nišāstan
- 110000010001 wšt'p'n': Vištāspān
- 1000010001 wšt'p': Vištāsp
- 110001 wštr': vaštān
- 1100010001 cšTH-tr' = x'artān
- 1100010001 wt'htr': vitāxtān
- 1900010001 wt'htk': vitāxtāk
- 10001 wthym: vat-xēm
- 10001 wthwml: vat-humar
- 1100010001 wt'lynytr': vitānēnīban
- 1100010001 wt'lt'n': vitāntān
- 1100010001 wt'lt'at': vat-šaxt
- 10001 wtyh: vatēh
- 10001 wtywhl: vat-gōhr
- 100010001 wtywhlyh: vat-gōhrēh
- 100010001 wtdwš'lmlyh: vat-dōšāramēh
- 100010001 wtylšnyh: vitārišēnēh
- 1100010001 wtylšn': vitārišēn
- 1100010001 wtyst': vitist
- 11001 wt': vat
- 1100010001 wtkult': viturt
- 100010001 wtk'mkyh: vat-kāmākēh
- 19001 wtk': vatak
- 119001 wtkr': x'vadagan
- 10001 wtlg: vitāng
- 1100010001 NTLWN-tr' = pātān
- 1100010001 wtltr': vitārtān
- 1100010001 wltštr': vitāštān

- 110001 *nšbyr': Našibin (نصيبين)
- 10001, 10001 cšGDH = namāc
- 110001 wšym': višēm
- 100010001 wšyk'l: vaštākār
- 1100010001 wšymk'n': Višēmākān
- 1100010001 nšwb'šn': nišwārišēn
- 11000001 wšstr': višistān
- 100010001 wštkyh: višistākēh
- 100010001 wšpt'kyh: višp-ākāhēh
- 100010001 wšpd'n'kyh: višp-dānākēh
- 10001 wšp': višp
- 100010001 wšpwhrk': višpwhrk
- 100010001 wšpwlykyh': wšpwrīkīhā
- 13:110 1100010001 *wšpwhr': *Višpwhr?
- 1100010001 wšpš't': Višp-šāt
- 1000100010001 wš'hwlyh': vištāx'ihā
- 1100010001 wš'hw': vištāx'
- 1100010001 wšwlt'n': višturtān
- 10001 wštlg: vaštāng
- 1100010001 wštltr': vištārtān
- 1100010001 np'stn': nipāstan
- 1100010001 npykyrnytr': nipākēnītan
- 190001 npyk': nipāk
- 10001 wpl: vašt
- 110001 nplyn': nīfrīn
- 1900010001 nplytk': nīfrītak
- 1100010001 NPLWN-str' = špāstan
- 110001 nplt': nipart
- 1900010001 npltk': nipartak
- 1100010001 npst': nipast
- 1100010001 npstr': nipāstan
- 10001 NPŠH = x'āš
- 100010001 npš't': nīpišt
- 1100010001 npštr': nīpištān
- 1900010001 npštk': nīpištāk
- 10001 wcl: vicār
- 1100010001 wcl'n': vicārišēn
- 1100010001 wcl'tn': vicārtān
- 1100010001 wcyhyt': vicihīt
- 1100010001 wcyh': vicīn
- 10001 wcyh': vicīn
- 100010001 wcyh'tl': vicīrtār
- 100010001 wcyh'tl': vicīrtār
- 1100010001 wcyh'n': 1. vicītan. 2. vāzitan
- 1900010001 wcytk': vicītak
- 1100010001 wcwšn': vicōdišēn
- 10001 wewl: vaz-uvar

S

1105 zwt': zūt

95 ZK = l. hār. 2. an

1095 ZK-y = anē

1095 ZKL = nar

1095 zl'h: zrah

1095 zl'ḏ: } zrē(i)

1095 zl'y: }

1095 1105 YLYDWN-ynyt'l = zāyēnīār

91105 YLYDWN-šnyk = zāyīšnik

1105 YLYDWN-šn' = zāyīšn

1105 YLYDWN-t'n' = zātan

19105 YLYDWN-tk' = zātak

1095 zlyh: zrēh

1095 zlyḏ: zrē(i)

1095 zlyn': zarrēn

915 zlyk: zarīk [mand]

1095 1105 zlyk'wmnd: zarīkō-

1095 zlyl: Zarēr

1105 zlyl'n': Zarērān

1095 1105 ZLYTN-t'l = kištār

1095 zlng: Zrang

1105 zlm'n': zarmān

1105 zlstn': *Zarri-stan?

1095 1105 zltgš: zart-gāš

1105 1105 zltwš't': Zartwš't

1105 1105 zltwš't'n': Zartwš'tān

1105 zltwš't': Zartwš't

1915 zllk': zartak

1105 zm'n': zamān

1915 zm'nk': zamānak

915 zmyk: zamīk

1105 zstn': zastān

1095 zpl: zafar

1095 zt'l: zatār

1095 1105 zt'lyh: zatārēh

1105 ztn': zaban

(108)

S

1105 zyd'n': ziyān

19105 zyd'nk': ziyānak

1095 z'hl: zahr

1095 ZHB' = zarr

1105 1105 ZHB'-yn' } = zarrēn

1095 zhy'y: zahyāi

1105 1105 z'w'lst'n': Zāwalistān

1095 z'wl: zāvar

1105 z't': zāt

1105 z'tn': zātan

19105 z'tk': zātak

1095 zyd': ziyā (ziivistān)

1095 zyn-: zīn-

1095 zynh'l: zīn-hār

1095 1105 zyn'wndykh': zēnāvandihā

1105 zynd'n': zēn-dān

1095 zyn': zēn

1095 1105 zywndkyh: zīvandakēh

19105 zywndk': zīvandak

1105 1105 zywsh': zīvistān

1095 1105 zywšnyh: zīvišnēh

1105 zywšn': zīvišn

1095 ZY-m = i-m

1105 ZY-m'n' = i-mān

1095 ZY-š = i-š

1105 ZY-š'n' = i-šān

1105 1105 zyšt': zēšt

1095 ZY-t = i-t

1105 ZY-t'n' = i-tān

1095 zwhl: zōhr

1095 zng: zang

1095 znd: zand

1095 zndy: zandī

1095 1105 zndykyh: zandikēh

1095 zwyš: Zōiš

1105 1105 zwyš'n': Zōišān

1095 zn': zan

1915 znk': zanak

1095 zwl: zōr

1095 zwlyk: zōrīk

1105 1105 zwlw'n': Zuruān

1095 zwpl: zufr

1105 znšn': zanišn

- 1111119 KDMWN-tr' = xāstan
- 1111119 Kym-lnc': kēm-ranj
- 1111119 Kysl: Kēsar (Kaīrāp)
- 1111119 Kysē: kēsē
- 1111119 Kysyt': kēsēt (kašitan)
- 1111119 Kyswl: kišvar
- 1111119 Kyswlyk: kišvarik
- 1111119 Kysw'l: kišvi-cār
- 1111119 Kyt': kēt

- 19 KN = ōh, ō
- 119 KR' = har
- 1119 kn'l: kanār
- 1111119 kn'lk'wmndyh: kanāarakōmandēh
- 1111119 kn'lk': kanāarak
- 1111119 kwššyt'n': kōššitan
- 1111119 kwššnyk: kōššīnīk
- 1111119 kwššn': kōššīn
- 1111119 kw't'n': Kavātān
- 1111119 kw't': Kavāt
- 1111119 knd'k: kandak
- 1111119 KNY'-st'n' = nadi-stān
- 1111119 knd'n': kandan
- 1111119 knyk: kanīk
- 1111119 knyck': kanīcak
- 1111119 KRYTN-tr' = x'āndan
- 1119 K'N = nūn
- 1111119 kwnmlc': kūn-marz
- 1111119 kunšn': kūnišn
- 1111119 kwlws'k: kurušk
- 1111119 kwltlyk'n': Kurtikān
- 1111119 kwms: Kūmis (قوميس)
- 1111119 kwstyk: kustīk
- 1111119 kwst': kust
- 1111119 kwst'n': kōstan
- 1111119 kwst'k: kustak
- 1111119 kwsp'h: Kūfah (كوفه)
- 1111119 kwpyd'l: kōfidār
- 1111119 kwpyk: kōfīk
- 1111119 kwsp': kōf
- 1111119 krpkyk: kirpakīk
- 1111119 krp'k: kirpak
- 1111119 kwšyt'lyh: kōšitārēh
- 1111119 kwšyt'n': kōšitan
- 1111119 kwšk': kōšk
- 1111119 kwšš'n': kōššīn
- 1111119 kwš'n': kōštan
- 1111119 kt'l: kartār

9

- 1111119 k'hāšn': *kāyišn
- 1111119 k'hāšn': kāhišn
- 1111119 k'yn': Kāyēn
- 1111119 k'dws: Kāyēs
- 1111119 k'dws'n': Kāyēsān
- 1111119 KHDH = hāmīst
- 1111119 KHDH-yh' = hāmīstihā
- 1111119 khwbnyh: kahvarēh
- 1111119 k'l: kār
- 1111119 k'l': vāng
- 1111119 k'l'k'syh: kār-akāhēh
- 1111119 k'lyh: kārēh
- 1111119 k'dhk': kār-dahak
- 1111119 k'lyc'l: kārēcār
- 1111119 k'lpwt', -pt': kālpad, -pad
- 1111119 k'lt': kārt
- 1111119 k'm: kām
- 1111119 k'myh': kāmihā
- 1111119 k'mk'l: kām-kār
- 1111119 k'mkyh: kāmākēh
- 1111119 k'mk': kāmāk
- 1111119 k'mstn': kāmīstan
- 1111119 k'skyn': kāsakēn
- 1111119 k'c: kāc
- 1111119 k'pwł: Kāvul
- 1111119 k'tk': kātak

- 1111119 KBYR = vas
- 1111119 KBYR-yh' = vasihā

- 1111119 kd, kd'n': kai, kayān
- 1111119 kdhwslwd' } Kai-Xōsrōi
- 1111119 kdhwslwd' }
- 1111119 KDB' = drōg
- 1111119 kdb'y: kai-bāi
- 1111119 kdq's: kai-gāh
- 1111119 KYN' = gāspand
- 1111119 kdw'n': Kaiwān
- 1111119 kyn': kēn
- 1111119 kynwl: kēn-var
- 1111119 kynwlyh: kēn-varēh
- 1111119 kdwt'sp': Kai-Vištāsp
- 1111119 kdk': kayak
- 1111119 kdkw'l': Kai-Kavāt
- 1111119 kdwhl'sp': Kai-Quhrāsp
- 1111119 kylwkyh: kirrōkēh
- 1111119 kym: kēm

- LSY = man
- L' = nē
- lh'm: Rahām
- lh'd: rahy
- l'd: rāi
- l'd: rād
- l'd'wmand: rāyōmand
- l'dyn'k: rāyēnāk
- l'dynyt'lyh: rāyēnūtārēh
- l'dynyt'n': rāyēnūtan
- l'dynšn': rāyēnišn
- l'hyk: rahik
- LHYK = dūr
- l'hykyh: rahikēh
- L'WHL = apāc
- l'nyrytn': rānēnūtan
- l'n': rān
- l'hw': rax
- *l'hw't': *Rax"at
- l'k: Rag
- l'l' = ul
- l'l'-yh = ulēh
- LHM' = nān
- l'mnyyt'l': rāmēnūtar
- l'mšnyk: rāmišnuk
- l'mšn': rāmišn
- l'mštr': rām-šahr
- l's: rāh
- l'sd'l': rāh-dār
- l'sty: rāstē
- l'obyh: rāstēh
- l'styh': rāstihā
- l'st': rāst
- l'c: rāz
- l'pkklyh: rāpak-karēh
- l'pkklyh': rāpak-karihā
- l'-t = nē-t
- l'byh: rāzēh
- l'l': rāt
- l'htn': raxban
- LHTWN-t'n' = dawūtan
- LB' = vazurg
- LB'-yh = vazurgēh
- LB'-k'n': Vazurgakān

- kr'tlyh: kartārēh
- kr'tyl: kan-tigr (kantir)
- kr'tn': kartan
- kr'tk'l: kart-kār
- kr'tk': kartak
- kr'wk': kōtak
- KZY = has
- kl: karr
- KLB' = sak
- kl'brk: karbāk
- kl'yhstn': kirihistan
- kl'yrytn': kirrēnūtan
- kl'yš'p': kiršāp
- KLYT' = nipāst
- KLYTN-t'n' = x"āndan
- kl'k's: karkās
- kl'kwod: karkōi
- kl'm: kirm
- kl'm'n': Kirmān
- kl'sh = aškamb
- kl'pyh: karpēh
- kl'p': 1. karp. 2. karap
- kl'cm: *Karazm?
- km: karn
- km'n': kamār
- km'l: kamār
- km'l: kamar
- km'l'nd: kaman-band
- ks: kas
- kšytn': kašūtan
- kt'lc'y: katārci
- kt'm: katām
- kt'yk: katik
- kt'khw't'y: katak-x"atāi
- kt'khw't'lyh: katak-x"atāyēh
- kt'k': katak
- KTLWN-t'n' = māndan

9-6-2-9-1+
10-40-

1-3-4

- لwc: rōc
- لncyhstr': ranjihistan
- لwcynt'lyh:
rōcēnitarēh
- لncynyh': ranjēnītan
- لnc': ranj
- لwck'l: rōc-kār
- لncykyh: ranjakēh
- لwck': rōcak
- لnck': ranjak
- لwšnyh: rōšnēh
- لwšn': 1. rōšn. 2. Rōšn
- لwt': rōt
- لWTH = 1. apāk. 2. a-pāk?
- لwtst'k: rōstāk
- لwtsthm: Rōstahm
- لK = tō
- لK-yc = tō-ic
- لk': rag
- لKWM = šmāh
- لleytn': larzītan
- لm: ram
- لMYTN-tr' = apakandan
- لmk: ramak
- لsytn': rasītan
- لšn': rasišn
- لst'l: rastār
- لstn': rastan
- لstkyh: ristakēh
- لstk': 1. rastak. 2. ristak
- لSD-r = tar
- لpytpk: rapīṭvak
- لawl: razur
- لPNH = āvar
- لPNH-yt' = āvarēt
- لcm: razm
- لptr': rafban
- لšn': Rašn
- لt': rat
- لTMH = ēbar

- لBBH = dil
- لBWŠY' = varr
- لly'hlyh: riyahrēh
- لlyhtn': rēxtan
- لZNH = im
- لLYLY' = šap
- لLGLH = pād
- لlymr': rīman
- لlyst'hyc': rist-āxēz
- لlyst'hycšnyh:
rist-āxēzišnēh
- لlyst': rist
- لlystkyntn': ristakēnītan
- لlystk': ristak
- لLY-c = man-ic
- لlyc: rēc- (rēxtan)
- لlyp's: rēpās
- لlyčšn': rēcišn
- لlyš: rēš
- لlyšnytn': rēšēnītan
- لlyšglwtk': Rēš-galūtak
- لlytk': rētak
- لw'n'n': Ruwān
- لwkl'sp': Luhrāsp
- لwob'n': 1. ruwān. 2. rōwan
- لwob'k: rawāk
- لwob'kyh: rawākēh
- لwob'kyntn': rawākēnītan
- لwobšnyh: rawišnēh
- لwobšnyh': rawišnihā
- لwobšn': rawišn
- لwd: rōd
- لwg: rang
- لwdyntytn': rōdēnītan
- لwdyn': rōdēn
- لLYN' = pēš
- لwodšn': rōdišn
- لLYŠH = sar
- لLYT' = nēst
- لLYT'-yh = nēstēh
- لwn': rōn
- لLNH = omāh
- لwspyk: rōspik
- لwst'k: rōstāk
- لwstn': rustan
- لwp-: rōp-
- لwp': rōp

1006 M²LH = pur
 11006 m²lšn': mālišn
 12006 mhm²nyh: mahmānēh
 13006 mhist': mahist
 14006 MHŠY² = rōgn
 15006 m²tgd'n': mātagdān
 16006 m²tkyk: mātakik
 17006 m²tyšt': mātišt
 18006 m²t': māt
 19006 m²tk: mātak
 20006 m²tkul: mātak-uar
 21006 mtkwlyh: mātak-uarēh
 22006 m²tl: mātar

 1006¹ MY² = āp
 1006² myh: mēx
 19006 my²n'k': miyārak
 1006³ *myh: *mēx
 1006 MDYN² = šahristān
 19006 mdyntk': Madīnak(مدينه)
 1006⁴ mgwymlt': magwē-mart
 11006⁵ mynyhtn': mēnītan
 1006⁶ mynwd: mēnōi
 1006⁷ mgwony: magūnē
 1006⁸ mynadyh: mēnōyihā
 1006⁹ mgwpt': magu-pat
 1006¹⁰ mynšnyh: mēnišnēh
 1006¹¹ mynšnyh: mēnišnīhā
 2006¹² mynšnyk: mēnišnīk
 1006¹³ mynšn': mēnišn
 19006 mylk': mērak
 1006 MDM = apar
 2006¹⁴ MDMH'-yn'tl = sahen-tar
 11006¹⁵ MDMH'-stn' = sahisban
 2006¹⁶ myšs'l: mēš-sār
 1006¹⁷ mytkht': mitōxt
 2006¹⁸ mytlg': mihr(a)g

 10 MN = hac
 19006 muhllk': muhrak
 1006¹⁹ mwd: mōd
 1006²⁰ mng: mang
 1006 MRY² = sax'an
 8:11 1006²¹ *MRK'-n' = šāhān(plur.)
 1006²² MND²M = ciš
 19006 mwdk': mōdak
 1006²³ mwgm'tl': mōg-mart
 10 MNW = kē
 1106 mwrw: muru

6

1006²⁴ -m (pron.suff.)
 1006 m²h: mēh
 2006 m²hyk: māhik
 1006 myd²n': miyār
 1006²⁵ myd²ncykyh: miyānjīkēh
 1006²⁶ myd²ncykyh²: miyānjīkihā
 1006²⁷ m²hk'n': māhakān
 1006²⁸ m²hlyd'n'h: Māhiyārāh
 1006²⁹ m²hl's: Māhlāh
 1006³⁰ m²hm²nyh: mahmānēh
 1006 m²d: Mād
 11006³¹ for 1006³² q.v.
 11006³³ MHYTN'-tn' = zatan
 2006³⁴ m²n²k²k: *mānāyāk
 1006³⁵ m²n²kyh: mānākēh
 1006³⁶ m²nyh: mānēh
 1006³⁷ m²nyd: Mānī
 1006³⁸ m²ndn': māndan
 19006³⁹ *m²nywk': *mānēwak
 1006⁴⁰ m²ndkyh: māndakēh
 19006⁴¹ *m²ndk': māndak
 11006⁴² m²nyšt': māništ
 1006⁴³ m²n': mān
 1006⁴⁴ -m²n': -mān (pron.suff.)
 2006⁴⁵ m²nwšhwln'k
 Mānušx'arnak
 2006⁴⁶ m²nwšhwln':
 Mānušx'arnar
 2006⁴⁷ m²nwšcyhl: Mānušcihr
 1006 M²NH = yām
 2006 m²ns'l: mānsr
 2006⁴⁸ m²nslyk: mānsrik
 1006⁴⁹ m²rspnd: Māraspard
 1006⁵⁰ m²rspnd'n': Māraspandan
 1006⁵¹ m²nš²wmnd:
 mānišnōmand
 1006⁵² m²nšn': mānišn
 2006⁵³ m²nšcyhl: Mānušcihr
 1006⁵⁴ m²zdysnyh: māzdēšnēh
 1006⁵⁵ m²zdysn': māzdēšn
 1006⁵⁶ m²zdn': māzdešn
 2006 m²l: mār
 1006 MHL = fratak
 1006⁵⁷ m²lyd²n'h: Māhiyārāh
 1006⁵⁸ m²ly: Mālai
 2006⁵⁹ m²lyk: mārik
 11006⁶⁰ m²lyht': mālitān

ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ
ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ

(173)

ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlcp'n': marz-pār
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlš: maš
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlt'nkyh: martānakēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlk': mart
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlkwom: martōm
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlkomyh: martōmēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlkwomcyhlk': martōm-cihrak

ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MH=cē

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ ms: mas (u. also ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ ms'twlyh: masātorēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ msyh: 1. masēh. 2. Mīsēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ *mswl: *mas-var
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ msst': masist
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ msf': mast
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mstwk': mastōk
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mc'y, *mc'y: *macāi?
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mck': micak

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ haplography of
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ msyh': Masīhā (ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mšk': mašk

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MT? = dēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MT?-yk = dēhik
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mt'l: matār
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mt'lyh: matārēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtn': matan
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr': Mihr
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'ndwcyh: mihrān-družēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'ndlwcl': mihrān-druž
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'yh: Mihrēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'y'nyh: Mihrjānēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'dlwcl': mihr-druž
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ *mtr'n'c': Mihr-nāz
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'z'l': Mihr-zat
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtr'lk': Mihrak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mtk': matak

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruwcyhl: Marūcihr
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mro'k: mōk
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'k: muruāk
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'lyt': murvārit
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'cyh': muruēcak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw: muro; Mur (= P6)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'nyš: muru-niš
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'ok: muruak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw't': mur
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'tn': murtan
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'tk': murtak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'l: Mōsil (ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'lk'n': *Murtkān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw't'omnd: mustōmand
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw't'p't': Mustāpāt
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw't: must
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'l'dyk: Muzrāyik
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MN-š'n' = hac-išān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'k': mūtak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mruw'tp'n': *mutfan

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mzg: mazg
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mzd: mizd
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mzn': mazan

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mk'h: Makkah (ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MKBLWN-t'n' = patignastan

- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ ml: mar
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlh': Malhā
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlhy'n': Malhiyānā
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlg: marg
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlgyh: margēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlgy'nytn': margēnitān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ *mlync'n': *Marinjān?
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlglc'nyk: marg-arzānik
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlglc'n': marg-arzān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlw: Maru (ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlncynyt'l: marnjēnitār
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlncynyt'lyh: marnjēnitārēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlncynyt'n': marnjēnitān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MLK? = šāh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MLK?-n' = šāhān (pl.)
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ MLK?-yh = šāhēh
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlk': marak
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlkwš: Markūs
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlkwš'n': Markūsān
- ⲛⲓⲥⲡⲏⲛ mlcyhynd: marzihēnd (marz-)

سڀو سڀو syc'wrmnd: sēžōmand
سڀو سڀو sycdhwm: sēždahom
سڀو syc': sēž

سڀو swk } : Savah
سڀو سڀو swk' } : suw
سڀو سڀو swk' } : suw
سڀو sn's : snāh
سڀو سڀو swktn' : sōktan
سڀو swb'l : sōbār
سڀو سڀو swb'l'n' : sōbārīn
سڀو srd'l : sandār
سڀو سڀو srd'lyh : sardārēh
سڀو سڀو swd-TWR' = Sūi-gāw
سڀو سڀو snwšnyh : snawšnēh
سڀو snwt'n' : snūtan
سڀو سڀو swk'wrmnd : sūkōmand
سڀو swk' : sōk
سڀو سڀو swknd : sōkand
سڀو سڀو swkwd : Sugud
سڀو سڀو swkndl : Sōkandar
سڀو سڀو swk'ns : Sōšāns
سڀو swl'k : sūlak
سڀو سڀو swmb'wrmnd :
sumbōmand
سڀو swmb' : sumb
سڀو SWSY' = asp
سڀو سڀو swcnytn' : sōcēnītan
سڀو سڀو snwpyk' : Sin-jēpik
سڀو swck : sōcak
سڀو swc'n' : sōcīn
سڀو سڀو swš'ns : Sōšāns
سڀو swbyh : sūbēh
سڀو swt' : sūt
سڀو سڀو swtkyh : sūtākēh
سڀو swtk' : sūbak

سڀو szd : sīzd

سڀو SKYN' = kārt
سڀو sk' : sak

سڀو sl : sar
سڀو sl'd : srad (srāi)
سڀو سڀو slhwt'y : sar-x'atāi
سڀو sl'k' : srālak
سڀو SLY' = wat
سڀو سڀو SLY'-lyh : vattarēh

سڀو

Words with initial سڀو or سڀو not found here
are to be looked for under سڀو + سڀو.

سڀو syd' : siyā
سڀو سڀو s'hykyh : sahīkēh
سڀو سڀو syd'whā : Siyāvaxā
سڀو سڀو سڀو syd'whā'n' : Siyāvaxān
سڀو syd'mk' : Siyōmak
سڀو سڀو s'ht'lyh : sāxtārēh
سڀو s'ht' : 1. sāxt. 2. saxt
سڀو s'ht'n' : sāxtan
سڀو s'y : sāi
سڀو s'dk' : sāyak
سڀو shwn' : sax'an
سڀو s'k' : sāk
سڀو سڀو s'lyh : sārēh
سڀو سڀو *s'lygl' : sār-i-gar
سڀو سڀو سڀو s'lynytn' : sārēnītan
سڀو سڀو سڀو s'lyns'n' : sārēnīšn
سڀو s'l'k' : sālak
سڀو shm : sahm
سڀو سڀو سڀو s'm'nyh' : sāmānīhā
سڀو s'm'n' : Sāmān
سڀو سڀو سڀو s'm'nk' : sāmānak
سڀو سڀو سڀو shmyhstn' : sahmīhīstan
سڀو shmk'n' : sahmākan
سڀو s's'n' : Sāsān
سڀو سڀو s't'l : sōstār
سڀو سڀو سڀو s't'lyh : sōstārēh
سڀو shstk' : sahistak
سڀو shtyh : saxtēh
سڀو sht' : saxt
سڀو سڀو سڀو SGYTN-lynytn' = rawōnītan
سڀو shtn' : saxtan
سڀو سڀو سڀو SGYTN-lynytn' =
raftārītan
سڀو سڀو سڀو SGYTN-tn' = raftān
سڀو سڀو سڀو syhs'lyh : sūh-sālāk
سڀو سڀو syhs'l'k' : sūh-sālāk
سڀو syn' : sēn
سڀو سڀو سڀو SDKWN-tn' = dārītan (darrīban)
سڀو sgl : sagr (sēr)
سڀو سڀو sglyh : sagrēh (sērēh)
سڀو symyn' : sēmān
سڀو syml' : Sīmā/Simā
سڀو سڀو *symdyphl' : sīm-dēpah?
سڀو skst'n' : Sakistān

1910000 spwkyh': sapūkäh
 1910000 spwk': sapūk
 1910000 spwl: spurr
 1910000 spwlyk: spurrik
 1910000 spwlykyh: spurrikēh
 1910000 spwltn': spurtan
 1910000 spnc'nyh:
                   spinjānakēh
 1910000 spwč': spōc
 1910000 spzg: spazg
 1910000 spzgyh: spazgēh
 1910000 spl: spar
 1910000 splyhyt': sparihēt
 1910000 splm: spram
 1910000 scšnyh: sacišnēh

 1910000 st'hl: Staxr (استخر)
 1910000 st'hlk': staxrak
 1910000 st'dyt'l: stāyūār
 1910000 st'dytn': stāyūān
 1910000 st'dšn': stāyūšn
 1910000 st'lk': stārak
 1910000 sthm: stahm
 1910000 st'mbkyh: stambakēh
 1910000 sthmkyh: stahmakēh
 1910000 sthmk': stahmak
 1910000 stykl: sitikar
 1910000 styc'k': stēšak
 1910000 stwbynyh': stōbēnītan
 1910000 stwb': stōb
 1910000 stwnk': stūnak
 1910000 stwl: stōr
 1910000 stwlyh: stūrēh
 1910000 stwlp'n': stōr-pān
 1910000 stwlyyh: sturtēh
 1910000 stwš: 'sat-ōš
 1910000 stl: star
 1910000 stllyh: startēh
 1910000 stlt': start
 1910000 stpl: staur

1910000 slgwn': sargūn
 1910000 slšwtk': srišvatak
 1910000 slšk': srišk
 1910000 slyt': Srit
 1910000 slyt'k': sritak
 1910000 slv-ll= vaktar
 1910000 slv-lyh: vaktarēh
 1910000 slwb': i. srau. 2. sruw
 1910000 slwbl: srūbar
 1910000 slwš: Srōš
 1910000 slwš'hl'y: Srōš-ahlāi
 1910000 slwš'hl'dyh:
                   Srōš-ahlāyēh
 1910000 slwt': srōt
 1910000 slwt'n': srūtān
 1910000 slšw'tk' } srišvatak
 1910000 slšwtk' }
 1910000 slšk': srišk
 1910000 slt': sart
 1910000 sltk': sratak

 1910000 sml'n': Simlān/Simrān
 1910000 smlknd: Samarkand

 1910000 sc-: sac-
 1910000 sp'h: spāh
 1910000 sph'n': Spāhān (سپهان)
 1910000 sp'hl: spahr (cf. 1910000)
 1910000 sp'hptyh: spāh-patēh
 1910000 sp'hpt': spāh-pat
 1910000 sc'k: sacāk
 1910000 sc'kyh': sacākihā
 1910000 sc'kw'l: sacāk-vār
 1910000 sp's: spās
 1910000 sp'sd'l: spās-dār
 1910000 sp'sd'lyh: spās-dārēh
 1910000 spyhl: spihr
 1910000 scyd'lm: Sacidarm
 1910000 spy'n'y: spēnāi
 1910000 spy'n'k: spēnāk
 1910000 spyt'm: Spitām
 1910000 spyt'm'n': Spitāmān
 1910000 spyt': spēt
 1910000 spytk': spētāk
 1910000 spr'k: spannāk
 1910000 spwh'tn': spōxtān
 1910000 spndd't'n': Spandidātān
 1910000 spndd't': Spandidāt
 1910000 spndrmt': Spandarmat

—e° -py: -pi

1919000000 pd'ak: padakak

—ve pyd: pei

1100000000 *pyr'wnyht':
*pērāvanihit

19100 pdk: padak

19000 pyl: pil

1100000000 pdl'dyngtn':
pairāyēnitān

19000000 pdl'dk: pairāyak

900000000 pdl'dšnyk:
pairāyīšnitk

1000000000 pyl'wmnd: pīlōmand

1100000000 pyl'mwn': pērāmōn

1900000000 pdl'stk: pairāstak

1100000000 pyl'w'n': pīlwān

1900000000 pdl'wk: pairōk

1100000000 pyl'wcn': pērōzān

1000000000 pyl'wcn'wl: pērōz-āvar

—ve pyl'wcyh: pērōzēh

1000000000 pyl'wcyg: pērōz-gar

1000000000 pyl'wcygh: pērōz-garēh

1000000000 pyl'wcn': pērōz; pērōz

—ve pyl'wcklyh: pērōz-karēh

—ve pyl'pws: Philippos

—ve pym: pēm

1100000000 pycyt': pēcit

1900000000 pycytk: pēcītak

—ve pyš: pēš

1000000000 pyš'lw'l: pēšāruār

1000000000 pyš'hl't': pēš-xnat

1000000000 pyš'd't': pēš-dāt

900000000 pyš'nyk: pēšēnik

—ve pyš'wp'y: pēšōpāi

1000000000 pyš'k'l: pēša(k)-kā

1900000000 pyš'k: pēšak

1100000000 pyš'wtn': pīš'šōtan

—ve pytyd'ly'lyh:
pāitiyār-gārēh

—ve pytyd'lykh:
pāitiyārakēh

1000000000 pytyd'lk: pāitiyārak

1100000000 pytyš't'n': pāitiš'tān

900000000 pyt'k: pāitāk

—ve pyt'kyh: pāitākēh

1100000000 pyt'kyhst'n':
pāitākīhīstan

1100000000 pyt'knytn':
pāitākēnitān

0

e° -p

—ve p'h: pāh

—ve p'hny: pāhnāi

1100000000 p'h'n': pāhan

1000000000 p'ht: pāhr

1000000000 p'hlyht'l: pāhrēktār

1100000000 p'hlyht'n': pāhrēktan

1000000000 p'hlyc': pāhrēc

1900000000 p'hlw'k: pāhlūk

—ve p'hlwom: pāhlōm

—ve p'hlwomyh: pāhlōmēh

1100000000 p'htst': pāh-ast

—ve p'd: pād

1900000000 p'dk: pādak

1100000000 *p'ymytn': *pāyamītan?

1100000000 p'ytyš't'n': pāitiš'tān

—ve p'nyk: pānakēh

1900000000 p'nk: pānak

—ve p'ncdhwm: pānzdahom

1900000000 p'lyck: *pālēcak

1900000000 p'l'k: pārak

—ve p'ls: pārs

1100000000 p'lsk'n', for

1100000000 p'lsyk'n' } pārsīkān (pl.)

1100000000 p'lsyk'n' }

—ve p's: pās

1100000000 p'shw': pāsax

1100000000 p'pk'n': pāpakān

1900000000 p'pk: pāpak

—ve p'swm: pāšom

1100000000 p'sšn': pāšīšn

1000000000 p'thwslwq': pāt-xōsrōi

—ve p'tyd'wnd: pātiyāvōnd

—ve p'twzw'nyh: pāt-uzwārēh

—ve p'thš'y: pātīxšāi

—ve p'thš'd'wmnd:
pātīxšāyōmand

—ve p'thš'dyh: pātīxšāyēh

1100000000 p'td'sn': pātdāšn

1000000000 p'tyc': pātēz

1100000000 p'tn': pātān

1000000000 p'tlwc': pātrōc

—ve p'tlcm: pātrāzm

—ve p'tpl's: pātīfrās

Ⓔ-Ⓕ

1140404040 cyh'c't'n': Cihrazātan
 191040 cyhk': cihrak
 1140 cygon: cigōn
 -40140 cygonyh: cigōnēh
 11401140 cynwpt': Cinvat
 404040 cyk'mc'y: cikām-cī
 2040 cyl: cār
 -4040 cylyh: cārēh
 4040 cym: cim
 11404040 cyyst': Cēcist
 194040 cyšmk': Cīšmak
 114040 cytn': cītan
 191040 cytk': cītak

 4040 cnd: cand
 204040 cndwl: Cand-var
 11404040 cndān': candiān
 2040 cwl: Cōl
 4040 šwH = grū
 11404040 cwpyg'n': cōwēgān

 1940 ck': cak

 404040 cl'byk: carātk
 4040 clm: carm
 -404040 clpyh: carpēh
 14040 clp': carp

 4040 cm: cim

 4040 cām: cašm
 1140404040 cām'k'd'n':
     cašm-kāyān, pl. of
 -40404040 cām'k's: cašm-kāh
 194040 cām'k': cašmak

 40404040 cting: catrang
 194040404040 ctkwšw'k': catrušwabak

Ⓖ Ⓔ+Ⓕ

1140404040 ptyšt'n': patištān
 40404040 ptytyk: patītk
 11404040 ptyt': patīt
 1040 pt': pat
 40404040 ptn'syk: patnāsik
 °404040 ptw'c-: patwāc-
 3114040 ptwand: patwand
 19114040 ptwk': pattūk
 1140404040 ptwstn': patwastan
 19140404040 ptwstk': patwastak
 20404040 ptk'l: patkār
 1140404040 ptk'lyt': patkārit
 1140404040 ptk'lytn': patkāritan
 1140404040 ptk'lēn': patkārišn
 1140404040 ptk'ptn': patkāptan
 1140404040 ptkwptn': patkōptan
 2040 pkl: pibar
 11404040 pl'l'n': patrān
 40404040 plm'nyk: patmānik
 -404040404040 plm'nykyh': patmānikihā
 1140404040 plm'n': patmān
 19140404040 plm'nk': patmānak
 114040404040 plmash'tn': patmāxtan
 114040404040 plmawcn': patmōcan
 -404040 plš: patiš
 20404040404040 pšhw'lg'l: pātēk'ārgar

Ⓖ

40 -c: -ic
 -4040 c'h: cāh
 4040404040 ch'ldhwm: cahārdahom
 40404040 ch'lwsm: cahārom
 1140404040 ch'lkrt': cahār-kart
 4040404040 ch'lp'd: cahār-pād
 2040 c'l: cār
 -404040 c'lyh: cārēh
 194040 c'lk': cārak
 -40404040 c'pwkyh: cāpūkēh
 191404040 c'pwk': cāpūk
 1140404040 c'š'n': cāšīšn
 1140404040 c'š'tn': cāštan

 4040 šBW = hēr

-4040 cyh: cāh
 1140404040 cyhnytn': cihānītan
 204040 cyhl: cāhr

10-40-01-22

(17.)

- 100000 šws: šas (Σωσα)
- 100000 šwsl: šusr
- 100000 šwsl'yh: šusrēh
- 100000 šwstrn': šustan
- 100000 šwstl: šustar (شستر)
- 100000 šNT = sāl
- 100000 šNT-k' = sālak

- 100000 šKBHWN-t'n' = sabitan
- 100000 škwh: škōh
- 100000 škwpt'yh: škuftēh
- 100000 škwpt': škuft
- 100000 šKL = hur
- 100000 škstrn': škastan
- 100000 škstk': škastak
- 100000 škpt': škaft
- 100000 škptk': škaftak

- 100000 šLYT' = pātxsāi
- 100000 šLYTN-t'n' = višātan
- 100000 šlm: šarm

- 100000 šM = nām
- 100000 šM-hw'st': šām-x'āst
- 100000 šM-k' = nāmak
- 100000 šmšdl: šamšēr

- 100000 šst': šast

- 100000 šp'n': 1. šapān. 2. šupān
- 100000 špyl = oēh
- 100000 špyl-yh = oēhēh
- 100000 špyl-d'k': oēh-dāk
- 100000 špyl-d'yn': oēh-dān
- 100000 šp': šap
- 100000 špk': šapak
- 100000 šplg: *šlfr(a)g?
- 100000 špst'n': šapistān
- 100000 špšyl: šiššēr
- 100000 šPTYN = lap

- 100000 ššwm: šāšonz

- 100000 štr': šahr
- 100000 štr'yd'l: šahridār
- 100000 štr'yd'lyh: šahridarēh
- 100000 štr'd'l: šahridār
- 100000 štr'd'lyh: šahridarēh
- 100000 štr'ywr': šahrēvar

17

- 100000 -š (pron. suff.)
- 100000 šh: šāh
- 100000 šyp' = dēu
- 100000 šyp'-n' = dēvān (plur.)
- 100000 šyp'-ysnyh: dēvōnēh
- 100000 šyp'-yckyh: dēv-izakēh
- 100000 šyp'-yck': dēv-izak
- 100000 šyp'-n' = dēvān (plur.)
- 12:40 100000 *š'hn': *šāhān (plur.)?
- 100000 š'dyndkyh: šāyēndakēh
- 100000 šhykyk: šāhūtk
- 100000 šhykykyh: šāhūtkēh
- 100000 š'dstrn': šāyistan
- 100000 š'dtrn': šāyitan
- 100000 šhw'l: šāhvār
- 100000 -š'n': -šān (pron. suff.)
- 100000 š'ncdhwrm: šānzdahom
- 100000 š'k': šāk
- 100000 š'm: šām (الشم)
- 100000 šhpwhl: šāhpuhr
- 100000 šhpwhl'n': šāhpuhrān
- 100000 š'tyh: šātēh
- 100000 š't': šāt

- 100000 šDYTN-t'n' = oistan
- 100000 šywn': šēvan
- 100000 šDRWN-t'n' = frētātan
- 100000 šBKWN-šn' = hilišn
- 100000 šBKWN-t'n' = hištan
- 100000 šgl: šagr (šēr)
- 100000 šyl: šir
- 100000 šylynyk: širēnak
- 100000 *šyp-: šēp-
- 100000 šyckykn': šētkān
- 100000 šypšyl: šiššēr
- 100000 šyšyndwhl': šiššir-duxt
- 100000 šyt: šēt

- 100000 šn'htn': šnāxtan
- 100000 šn'l: šnār
- 100000 šn's: šnās
- 100000 šn'sk': šnāsak
- 100000 šn'syh: šnāsēh
- 100000 šwd: šōd
- 100000 šwd'wmnd: šōdōmand
- 100000 šwn': šōn
- 100000 šRM = drōt

10

- 10° -t (pron.suff.)
- 1010 t'hl: tahl
- 1101010 t'hln': tāktan
- 19101010 t'hk': taktak
- 1010 t'd: *tai
- 1010 t'y: tē
- 11010° -t'n': -tān (pron.suff.)
- 1910 t'k': 1. tāk. 2. tāk
- 101010 t'lyk: tāyk
- 10101010 t'lykyh: tāykeh
- 1010 thm: tahm
- 1910 thmk: tahmak
- 1010 t'p: tāp
- 101010 t'cyk: t'āyk
- 110101010 t'pst'n': tāpistan
- 1101010 t'ptn': tāptan
- 110101010 t'syln': tāšiltan
- 1010101010 t'sšnyh: tāššnēh
- 101010101010 *t'ltqws: *t'āragatōs

110101010 TBLVN-stn' = škastan

- 10 TB = nēu
- 1010 tyk: tē(h)
- 1010 TYN' = qil
- 1010 tgl: tigr (tūr)
- 1010 tyl: tūr
- 101010 tglyp: tigrigāf
- 1010 tym'l: tīmār
- 1010 tyc: tēz
- 10101010 tyōnkyh: tišnakēh
- 191010 tynk: tišnak
- 10101010 tyštl: t'štr
- 10 tw: tō
- 10101010 twhykyh: twihkēh
- 1010 twhm: tōhm
- 191010 twhmk: tōhmak
- 1010101010 tn'pwhk': tanāpuhrak
- 101010 twš'k: twšāk
- 1010101010 twš'kyh: twšākēh
- 1010101010 twš'kyh': twšākēhā
- 110101010 twš'ym': twšētan
- 110101010 twš'šn': twšēšn
- 1101010 twhtn': tōxtan
- 1010101010 twb'nykyh: twānīkēh
- 1010 twb'n': twān

- 1010101010 štyk: šahrk
- 11010101010 štr'st'n': šahrstān
- [11010101010 common fault for 11010101010 q.v.]
- 10101010 šTL' = kanārak (or ālak)
- 10101010 štywl: šahrēvar

10

(145)

- 191210 tl'cwuk': karazük
- 110 TLN = dō
- 210210 tl'wuynt': tarvānibār
- 110210 tl'wuynt': tarvāniban
- 1910 tl'wk': tarrök
- 110210 tl'myñnyh': tar-māniñneh
- 110 tls: tars
- 110210 tlyh: tarsēh
- 110210 tlynyht': tarsēniban
- 110210 tlyht': tarsiban
- 110210 tlsñ': tarsīñ
- 110210 tlytkyh: tirtakāh

- 1610 TMH = ānōd

- 110210 tsypam: tsifōn (Kṛṣṇa)
- 110210 tsom: tasom

- 110210 tp'h: tapāh
- 110210 tp'hyh: tapāhāh
- 110210 tp'hynt': tapāhāniban

- 110210 tcynt': tacāniban
- 110210 tcynt': tacāniban
- 110210 tc': tac
- 110210 tcānyh: taciñāh

- 110210 tñkyh: tiñakāh
- 110210 tñk': tiñak
- 110210 tñt': tñt

10

- 110210 twb'nklyh: twān-karēh
- 110210 twb'nstn': twānistān
- 110210 twbw: twānūr
- 110210 TWB = dit
- 110210 twg: tang
- 110210 twgyh: tangēh
- 110210 twgyh: tōgēh
- 110210 TWB-c = dit-ic
- 110210 tn': tan
- 110210 TWR = gāw
- 110210 tn'wānmd: tanōmand
- 110210 tnok': tanūk
- 110210 twl: tūr
- 110210 twlyst': turist
- 110210 twk': tūrak
- 110210 tom: tōm
- 110210 -twm: -tom (ending of the superlative)
- 110210 twmbk': twmbak
- 110210 tws: tās (تاس)
- 110210 twsl: tāsār, or twsl: tāsār
- 110210 twok': tōwak (تَوَاك)
- 110210 twc-: tōz (تَوَاك)
- 110210 twc'p': tōcāp?
- 110210 twān': twān
- 110210 twst': twst

- 110210 twyk: twik
- 110210 twykyh: twikāh
- 110210 twt': twt

- 110210 tl: 1. tar. 2. tarr
- 110210 -tl: -tar (ending of the comparative)

Figures.

	Parth.inscr.	Pers.inscr.	Palber	Books	Pers.equivalents	Ideograms
1		۱		۱	ē; Books ē (س), -ē *ēvak, yak	(Books sometimes س۱ H.N?) ۱۹۱۱۱۱۱۱ : ۱۱ (Parth. ۱۱ H.N = ē)
2		۱۱	۱۱	۲	dō	۱۱ ۱۱ : ۱۱ ۱۱ ۱۱ : ۱۱
3		۱۱۱	۱۱۱	۳	sē (س۳)	۱۱۱ ۱۱۱ : ۱۱۱
4		۱۱۱۱	۱۱۱۱	۴	cahār	۱۱۱۱ ۱۱۱۱ : ۱۱۱۱
5			۱۱۱۱	۵	panj	۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱
6	۱۱۱۱۱		۱۱۱۱۱	۶	šās	۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱
7	۱۱۱۱۱۱		۱۱۱۱۱۱	۷	haft	۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱۱
8	۱۱۱۱۱۱۱	۱۱۱۱۱۱۱	۱۱۱۱۱۱۱	۸	hašt	۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱۱۱
9			۱۱۱۱۱۱۱	۹	nah	۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱۱۱
10	۲	۲	(۲)	۱۰	dah	۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱ : ۱۱۱۱۱۱۱
11				۱۱	yāzdah	
12				۱۲	duāzdah	
13				۱۳	sēzdah	} also ۱۱۱۱۱, ۱۱۱۱۱; ۱۱۱۱۱ for ۱۱۱۱۱
14				۱۴	cahārdah	
15				۱۵	pānzdah	
16				۱۶	šāzdah	
17				۱۷	haftdah	
18				۱۸	hašt dah	
19				۱۹	nōz dah	
20	۳	۳	۳	۲۰	vīst	
21				۲۱	vīst u yak	
22			۳۳	۲۲	vīst u dō	
23			۳۳۳	۲۳	vīst u hašt	
30	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	ih	
40	۴۰	۴۰		۴۰	az. cihl, cel	
50	۵۰	۵۰		۵۰	panjāh	
60	۶۰	۶۰		۶۰	šast	
70	۷۰	۷۰		۷۰	haftāt	
80	۸۰	۸۰		۸۰	haštāt	
90	۹۰	۹۰	۳۳۳	۹۰	navat	
100	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	sat	
200	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	Paz. (log.) dušat; dō sat	
500	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	panj.sat	
800	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	hašt.sat	
1000	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	hazār	
'a millenium'				۱۰۰۰	hazārak	
6000				۶۰۰۰	šās hazār	

(174)

Ordinals:

- 1st - 𐭠𐭣𐭥𐭥 fratom, ideogr. 𐭠𐭣𐭥𐭥 : 𐭠𐭣𐭥𐭥 = 𐭠𐭣𐭥𐭥 ;
𐭠𐭣𐭥𐭥 yakom (in 21st, 31st, etc.)
- 2nd 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 difikar;
dōvom, ideogr. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 : 2-𐭠𐭣𐭥𐭥 = 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 : 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
- 3d 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 silitkar;
sēyom, ideogr. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 : 3-𐭠𐭣𐭥𐭥 = 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 : 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
- 4th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 cahārom; 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tasom.
- 5th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 panjom
- 6th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 šašom
- 7th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 haftom
- 8th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 haštom
- 9th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 nohom, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 nahom
- 10th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 dahom
- 11th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 yāzdahom
- 12th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 duāzdahom
- 13th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 sēzdahom
- 14th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 cahārdahom
etc.
- 20th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 vīstom
- 21st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 vīst u yakom
- 22nd 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 vīst u dōvom
- 23d 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 vīst u sēyom
- 24th 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 vīst u cahārom
etc.

Note:- The ideograms of '2nd' and '3d' are taken from the MS of the Frahang i Fahlavik utilized by Anquetil Duperron: Cod. Pers. 417, Suppl. 24978, of the Bibliothèque Nationale, Paris.

Paradigms.1. h- 'to be'.

Present tense	Book Pahlavi	Persian inscriptions	Psalter	Pazand	Manichean Persian
Indicative: Sing. 1	𐭄𐭆𐭇𐭆𐭋 HWH-om = hom			hōm, hum	
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-m = ham	HWH-m	HWH-m	hēm	hyṃ
	𐭄𐭆𐭇𐭆𐭋 HWH-ym = hēm			hēm	hyṃ
	2 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-w-yd } = hē		HWH-w	h(a)ē	hy
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-w-yh }			hahē	
	3 𐭄𐭆𐭇𐭆 ʔYT' = hašt	ʔYTY	ʔYTY	hašt, ašt	ʔst
	𐭄𐭆𐭇𐭆 LʔYT' = nēst	LʔYTY	LʔYTY	nēst	nyšt
	Plur. 1 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-ym = hām			hom?	hwṃ
	2 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-yt' = hāt			hēd	hyd
3 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-nd = hēnd	HWH-nd	HWH-nd	hend, hand	hynd	
Subjunctive: Sing. 2, 3	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-'y = hāi				
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-'h = hāh				
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-' = hā				
	3 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-'t' = hāt			hād	h'ḏ
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-t = hat			hat	
Plur. 3 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-nd = hānd				h'nd	
Optative: Sing. 3	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-yd } = hē	HWH	HWH-d	hē, hēd	hy
	𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-d }				

All other forms are borrowed from būtan, v. infra

𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-nd, regularly representing the ind. 3d p. plur. hēnd, sometimes represents the same form of the subjunctive, hānd: p. 14:2 (future); 𐭄𐭆𐭇𐭆:5 (conditional).

Parthian forms:— 𐭄𐭆𐭇𐭆 ʔdyh: ayēh, p. 17:18, the ind. 2d p. sing. = Man. Parth. ʔyy.— In the HajA: 1) 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-ndy, ll. 9-10, the auxiliary of the conditional, is the Parthian optative 3d p. sing. ahēndē = Man. Parth. ʔhyndy, -yy, -yyh.— 2) 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWH-nt, l. 11, is the subjunctive 3d p. plur. ahānd (= nt archaic spelling for -nd).— 3) 𐭄𐭆𐭇𐭆 HWHN, l. 14, is the ind. 3d p. plur. ahēnd = Man. Parth. ʔhynd.

(177)
2. būtan 'to become, to be'.

Form	Book Pahlavi	Persian inscriptions	Psalter	Pazand	Manichean Persian
Present Indicative: Sing.	1 -𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎= bavam		bmy	bōm	
	2 $\left. \begin{array}{l} \text{—𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎} \\ \text{—𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎} \end{array} \right\} = \text{bavē}$			bāē	bwyj
	3 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavēt 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bāt 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavāt		𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎	bahōd	bwy(j)d
Plur.	1 -𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎= bavēm		𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎		bwym
	2 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavēt				bwyd
	3 -𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎 = bavēnd	𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎	𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎	bēnd	bwynd
Imperative: Sing.	2 -𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎 = bās			bās	b'š
	Plur. 2 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavēt 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bāt		byty	bōd	bwyd
Subjunctive: Sing.	2 -𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavāi				
	3 $\left. \begin{array}{l} \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \\ \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \end{array} \right\} = \text{bavāt}$ 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bāt 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavā	𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎	b'ty	bād	b'ā
	Plur. 2 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎 = bavāt				bw'd
Infinitive	$\left. \begin{array}{l} \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \\ \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \end{array} \right\} = \text{būtan}$		bwtny	būdan	bwdn
Past Participle	$\left. \begin{array}{l} \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \\ \text{𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎𐭎𐭎} \end{array} \right\} = \text{būt}$	𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎	bwtj	būd	bwd

As to the preterite tenses, v. Grammar.

Parthian forms:— In HajA, ll. 8.9.10, 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎 𐭎𐭎𐭎-𐭎 = būt.—

—𐭄𐭆𐭏𐭕𐭎𐭎𐭎𐭎-𐭎 = bavā, p. 114:25, is the Parthian subjunctive 3d p. sing. = Man. Parth. bō'h, preserved in an imprecation formula.

Note:— In p. 100:2 the form 𐭎𐭎𐭎𐭎𐭎 bwt', regularly = būt, must be read as the present ind. 3d p. sing. bavat (= bavēt). From this derives Paz. bahōd (ō only graphical for ō; also written bahud) < *baod, in which an inorganic h has been inserted to fill up the hiatus, < *bavod < bavat.— Cfr. below šutan.

(144)

3. ēstātan 'to stand'.

Form	Book Pahlavi	Pazand	Manichean Persian
Present Ind. Sing. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-m = ēstam	ēstam	
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-yd = ēstē	ēstāē	
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-yt' = ēstēt 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 ystyt'	ēstēd	'ystyd
Plur. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-ym = ēstēm		
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-d = ēstēnd	ēstēnd	'ystynd
Imperative: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN = est		
Plur. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-yt' = ēstēt		
Subjunctive: Sing. 3	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-t' = ēstāt		
Infinitive	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-tn' = ēstāban 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 yst'tn'		
Past Participle	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YK ^c YMWN-t' = ēstāt 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 yst't'	ēstād	'yst'd

Note: - Inscriptions and Psalter YK^cYMWN-t = ēstēt and ēstāt. -
Inscr. Pl., l. 3 YK^cYMWN = ēstāt.

4. šutan 'to go'.

Form	Book Pahlavi	Pazand	Manichean Persian
Present Ind. Sing. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-m = šavam	šavom	
	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-yd = šavē		
	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-yt' = šavēt	šahōd	šoyd
Plur. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-ym = šavēm		
	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-d = šavēnd		šoynd
Imperative: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥 'ZLWN = šav	šō	šw
Plur. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-yt' = šavēt		šoyd
Subjunctive: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-y = šavāi		
	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-t' = šavāt		šw'd
Optative: Sing. 3	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-yh = šavēh		
Infinitive	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-tn' = šutan	šudan	šwdn
Past Participle	𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-t' = šut	šud	šwd

The form 𐭪𐭥𐭥𐭥 'ZLWN-x₂, p. 47: 13, stands for šavēnd. - Paz.
šahōd < *šavāt, cf. šahōd, supra s.v. būtan. - 'ZLWN Pl., l. 5 = šut.

(IV)

5. burtan 'to carry, to take away'.

Form	Book Pahlavi	Sazand	Manichean Persian	
Present Ind. Sing. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥 YBLWN-m =	baram	brym	
	𐭪𐭥𐭥𐭥 YBLWN-yd =	barē	bryh	
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YDLWN-yt' =	barēt	barēd	bryd
Plur. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YDLWN-ym =	barēm	brwm	
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YDLWN-yt' =	barēl	bryd	
	𐭪𐭥𐭥𐭥 YDLWN-d =	barēnd	{ barēnd barand	brynd
Imperative: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥 YDLWN =	bar	bar	
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 YDLWN-yt' } 𐭪𐭥𐭥𐭥 YBLWN-yt' }	barēt	barēd	bryd
Subjunctive: Sing. 3			barād	brād
	Plur. 3			br'nd
Optative: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥 blyš:	barēš		
	𐭪𐭥𐭥𐭥 YDLWN-yd =	barē	bryh	
Infinitive	𐭪𐭥𐭥𐭥 YDLWN-t' } 𐭪𐭥𐭥𐭥 bultn' }	burtan	burdan	burdn
Past Participle	𐭪𐭥𐭥𐭥 YBLWN-t' } 𐭪𐭥𐭥𐭥 YDLWN-t' } 𐭪𐭥𐭥 bult' }	burt	burd	burd
	Inscr. PI, l. 4 𐭪𐭥𐭥 YBLWN = burt			

The form 𐭪𐭥𐭥𐭥 YDLWN-x₁ stands for

1. the imperative plur. barēt: p. 141:12;
2. the pres. ind. 3d p. plur. barēnd; used in the sense of the optative: p. 40:8.

The form 𐭪𐭥𐭥 YDLWN-x₂ stands for

1. the imperative sing. barē (v. Grammar): pp. 10:10, 7:16;
2. the imperative plur. barēt: p. 41:7;
3. the past participle = preterite burt: pp. 44:11, 49:23.

Ε1:11.20. Ε7:8. Ε11:15. Δ1:25. Δ4:4.9. ΔΔ:24. Δ7:15.17. 11:25.

6. kartan 'to make, to do'

Form	Book Pahlavi	Persian inscriptions	Psalter	Pazand	Manichean Persian					
Active Present Ind. Sing. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-m = kunam		𐭪𐭥𐭥𐭥-m	kunam-em						
	𐭪𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-m = kunom			kunōm						
	𐭪𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-yd = kunē									
2	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-yt' } = kunēt 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 kunyt' 𐭪𐭥𐭥𐭥 kunad: *kunad		𐭪𐭥𐭥𐭥-t	kunēd	qwnyd qwnd					
						Flur. 1	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-ym = kunēm		kunēm	qwnym
							𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-yt' = kunēt		kunēd	kwnyd
𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-d = kunēnd		𐭪𐭥𐭥𐭥-d	kunēnd	kwnynd						
Imperative: Sing. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥 = kun		𐭪𐭥𐭥𐭥	kun	kwn					
Flur. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-yt' = kunēt		𐭪𐭥𐭥𐭥-yt'	kunēd	qwnyd					
Subjunctive: Sing. 1		[kunān]	𐭪𐭥𐭥𐭥-n	𐭪𐭥𐭥𐭥-n	qwn'n					
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-y = kunāi				qwn'y					
	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-h = kunāh									
3	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-t' = kunāt			kunād	qwn'd					
Optative: Sing. 3		[kunēh]	𐭪𐭥𐭥𐭥							
Infinitive	krtn': (𐭪𐭥𐭥𐭥-m)} = kartan	krtny		kandan kirdan	kyrdn					
Past Participle	krt' (𐭪𐭥𐭥𐭥-t')} = kart	krtj	krtj	kard kird	kyrd					
Passive Present Ind. Sing. 2	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-ghyt' = kunihēt				kwnyhyd kyryhyd					
		[kirihiēt]								
Flur. 3		[kirihiēnd]			kyryhynd					
Subjunctive: Sing. 3		[kirihiāt]			kyryh'd					
Preterite	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 g klyhst': kirihišt									

The form 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭥𐭥𐭥-x₁ stands for

- the pres. ind. 3d p. sing. kunēt: pp. 𐭪𐭥:21. 𐭪𐭥:25. 26. 𐭪𐭥:1.17.26. 𐭪𐭥:17.
𐭪𐭥:24.26. 1.𐭪:20. 1.𐭪:19;
- the pres. ind. 3d p. plur. kunēnd: pp. 𐭪𐭥:4. 97:13.14. 98:16.17. 99:7.
100:5.25. 1.𐭪:3.21. 1.𐭪:1.3.21.26. 1.𐭪:25. 1.𐭪:20;
- the imperative sing. kunē (v. Grammar): pp. 𐭪:3. 77:16;
- " " plur. kunēt: pp. 1:13. 10:12. 98:16;
- the past participle = preterite kart: p. 1:14.

(1A)

The form ϵIMV $\epsilon\text{BYDWN-x}_2$ stands for

1. the pres. ind. 2nd p. sing. kunē: p. १३:०;
2. the pres. ind. 3d p. sing. kunēt: p. 1-2:7;
3. the pres. ind. 3d p. plur. kunēnd: pp. ५:3. ५२:10 (subj. = kunānd?) 90:8. 97:14. 18. 94:17. 91:26. 1-1:8;
4. the imperative sing. kunē: pp. ५:16. १:20;
5. the past participle = preterite kart: p. 2:1.

To be noticed:

the pres. ind. 2nd p. sing. $\mu\epsilon\text{IMV}$ $\epsilon\text{BYDWN-x}_2\text{-yd} = \text{kunē}$

(Kn. 7:11, where also $\mu\epsilon\text{IND}$ $\epsilon\text{YDLWN-x}_2\text{-yd} = \text{barē}$);

the pres. subj. 3d p. sing. IMV $\epsilon\text{BYDWN-x}_2\text{-'t} = \text{kunāt}$, p. 28:14;

the form $\hat{\epsilon}\text{IMV}$ = kunēnd (not used in the present Manual).

Passive voice.

This form is derived from the present stem by means of the suffix $\text{-yō} - \text{-h-}$; the suffix -ēn- forming the active stem of the causative verbs is dropped:

Present indicative 3d p. sing.:

raṣṣw rahikēt (rastan rah-) - raṣṣw sparikēt (spurtan) - raṣṣw nipēsikēt (nipištan nipēs-) - raṣṣw kunihēt (kartan kun-) - raṣṣw akārikēt (akār-ēn-itan) - raṣṣw paitākihēt (paitāk-ēn-itan).

3d p. plur.:

raṣṣw marzihēnd (p. 2:11; marz-).

Note 1. The passive of raṣṣw apasihēnitan (the causative of *apa-sid-) is raṣṣw apasihēt < *apa-sidyā; the old Aryan passive, or raṣṣw apasihiyēt, for -ihēt.

Note 2. raṣṣw rahikēt (thus written p. ५१:1) is written raṣṣw p. 91:22; perhaps raṣṣw lhydyt' = rahiyēt is meant.

Subjunctive 3d p. sing.: raṣṣw apasihāt < *apa-sidyāti.

Infinitive: raṣṣw apasihistan - raṣṣw sahmihistan.

Past Participle: 1. raṣṣw viyāpikist (p. 9:24) - raṣṣw vāvarikanikist - raṣṣw kirikist - raṣṣw ranjikist - raṣṣw paitākikist. - 2. raṣṣw vīnārikist (p. 20:16) - raṣṣw vīstārikist (p. ११:13) - raṣṣw pērāvanikist (p. ५५:17).

○ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹ ۱۹۱۹

15. 1st a add. by S. - ۱۹۱۹] M possibly ۱۹۱۹, as clearly written in P, = a-dēn? - 16. ۱۹۱۹] thus A. = all MSS; unacceptable emendation by S. - ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹ = DP. - ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹. - 17. ۱۹۱۹] thus all MSS; A. ۱۹۱۹; S. ۱۹۱۹. - 25. ۱۹۱۹ | ۱۹۱۹] thus A.; DP. ۱۹۱۹ | ۱۹۱۹; S. ۱۹۱۹ ۱۹۱۹, but also proposes the reading of A. - 26. ۱۹۱۹] NK ۱۹۱۹. - [P. 17. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] thus MDPK; A. ۱۹۱۹; S. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] DPNK ۱۹۱۹. - 9. ۱] A. and S. ۱. - 10. ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹ = DP; S. ۱۹۱۹, read "Nahāzīgān", which seems to be his own conjecture. - 11. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹. - 12. The words from ۱۹۱۹ to ۱۹۱۹ incl. > NK. - 14. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹. - 15. ۱۹۱۹] S. reads "murūyushān"; A. ۱۹۱۹. - 21. ۱۹۱۹] M] ۱۹۱۹. - 23. ۱۹۱۹] ۱۹۱۹ ۱۹۱۹. - 24. ۱۹۱۹] all ۱۹۱۹. - 26. ۱۹۱۹] thus the MSS; A. and S. ۱۹۱۹. - 27. ۱۹ add. by S. - ۱۹۱۹] thus A. = DP; S. ۱۹۱۹ + ۱. - [P. 7. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹; A. ۱۹۱۹, evidently a careless writing (v. p. ۱۹۱۹, n. 5) of ۱۹۱۹, cfr. p. DV:25. - 5. ۱۹۱۹] thus S. = M]NK; A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] S. + ۱۹۱۹. - 7. ۱۹۱۹] thus S. = M]; A. ۱۹۱۹. - 10. ۱۹۱۹] M]P ۱۹۱۹. - 11. ۱۹۱۹] thus S. = M]; A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] S. - 18. ۱۹۱۹] A. + ۱۹۱۹. - 19. ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹ = DP. - ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] A. and S. ۱۹. - ۱۹۱۹] A. + ۱. - 20. ۱ > S. - 21. ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] thus S. = ۱; MNPK ۱۹; A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] NPK ۱۹. - 22. ۱۹۱۹] A. and S. ۱۹. - [P. 7. ۱۹۱۹] A. ۱۹. - 7. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹ = NK. - ۱۹۱۹] thus S. = NK; A. ۱۹۱۹ = DP. - 8. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹ + ۱. - 9. ۱۹۱۹] thus the MSS; S. transliterates "az rūē"; A. ۱۹ ۱۹. - ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹, also l. 15. - 17. ۱۹۱۹] A. + ۱۹۱۹. - 17. 24. ۱۹۱۹] thus emended by A.; S. ۱۹۱۹ = all MSS. - 18. ۱۹۱۹] thus A.; S. ۱۹۱۹ = all MSS. - 20. ۱۹۱۹] thus A. = DP; S. ۱۹۱۹. - 23. ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹. - ۱۹۱۹] S. = M]. - ۱۹۱۹] thus S. = M]; A. ۱۹۱۹. - 25-26. ۱۹۱۹] all MSS ۱۹ ۱۹; S. ۱۹ ۱۹; A. ۱۹ ۱۹. - 27. ۱۹۱۹] A. ۱۹۱۹; S. ۱۹۱۹. - [P. 8. ۱۹۱۹] thus A.; S. ۱۹۱۹. - 4-5. The words from ۱۹۱۹ to ۱۹۱۹ incl. > NK. - 5. ۱۹۱۹] A. + ۱۹۱۹ (not in M] = S). - 7. ۱۹۱۹] v. above ad p. V: 17. - 9. ۱۹۱۹] thus A.; S. ۱۹. - 13. ۱۹۱۹] thus A. = DP; S. ۱۹. - ۱۹۱۹] A. and S. ۱۹; A. "all ۱۹", but according to S., D has ۱۹. - 15. ۱۹۱۹] A. ۱۹. - 16. ۱۹۱۹] S. ۱۹۱۹ + ۱. - ۱۹۱۹] S. + ۱۹ = K. - 19. ۱۹۱۹] A. ۱۹ = DP. - 22. ۱۹۱۹] S. ۱۹. - 24. ۱۹۱۹] A. and S. ۱۹. - ۱۹۱۹] thus emended by A.; all MSS ۱۹; S. ۱۹. -

§.9:2-11:5 (K11).

(184)

The long period p. 1:24-9:6 is complicated and suffers from an anacoluthon. It consists of

I. A series of subordinated clauses introduced by כִּי :

1. כִּי אֵלֶיךָ.....אֲשֶׁר אֵלַי וְאֵלֶיךָ כִּי, ll. 24-25, in which the clause אֲשֶׁר.....אֲשֶׁר כִּי is inserted as an explication of אֵלֶיךָ אֲשֶׁר;
2. the clause אֲשֶׁר..... אֵלֶיךָ כִּי is continued by וְכִי.....כִּי, ll. 25-26; after וְכִי the author brings a long series of relative clauses describing the misery a) of the exiled brothers (וְכִי.....כִּי, ll. 27-9:2), and b) of the brothers kept in custody (וְכִי.....כִּי, p. 9:2-3, and וְכִי.....כִּי, ll. 3-4); then he takes up the interrupted clause וְכִי.....כִּי in another form by
3. the clause וְכִי.....כִּי אֲשֶׁר אֵלַי כִּי, l. 4, and continues this by the clauses כִּי.....כִּי, l. 5, and כִּי.....כִּי, ll. 5-6;

II. The head clause beginning with וְכִי אֲשֶׁר, l. 6.

Neither A. nor S. has understood the structure of this passage.

[§.9] 2. וְכִי] thus S. = all MSS; A. emends to וְכִי - כִּי.

A. and S. כִּי - כִּי] thus S.; M] כִּי; A. כִּי, read andah-san - כִּי] thus S. = all MSS; A. כִּי - כִּי] thus S.; all MSS כִּי; A. כִּי read avī.sāmān - 8. כִּי] S. כִּי - כִּי] thus M]; A. and S. כִּי = P. - 9. כִּי] S. כִּי - כִּי] thus A. and S.; all MSS כִּי (DP כִּי). - 13. כִּי] S. כִּי - כִּי] thus S. = NK; A. כִּי - 16. כִּי] thus A. = P; S. כִּי = D. - 19. The words from 25 to 11:19 incl. > NK. - כִּי] A. כִּי - 21. כִּי] S. כִּי = NK. - 22. כִּי] thus A.; S. כִּי = P. - 23. כִּי] A. כִּי = DP. - 19] S. + כִּי - כִּי] S. + כִּי - 24. כִּי] PNK כִּי - 26. 1st כִּי] thus A. = DP; S. wrongly emends to כִּי - [§.10] 1. כִּי] A. and S. כִּי - כִּי] S. כִּי - כִּי > S. = MNK. - 9. כִּי] thus A. = P; S. כִּי = P. - 11. כִּי > N. - כִּי] emendation proposed by S.; A. and S. כִּי - 19. כִּי > A.; added by S. - כִּי] A. כִּי = P. - 20. כִּי] thus A. with the remark: "all כִּי"; but S. כִּי = D. - 21. כִּי] S. proposes to add כִּי - 23. כִּי] A. and S. כִּי - 25. כִּי] A. כִּי - [§.11] 1. S. has כִּי - 4. כִּי > A. - כִּי] thus A., with the remark: "all כִּי"; but S. כִּי with the remark: "so D" - 5. כִּי] NK כִּי -

11. 1111109. - 9. 1111109] thus MPNK; A. and S. 10. - 7. 1111109] A. 1111109. - 9. 1111109] A.
 remarks: "all 110"; no variant in S. - 10. 1111109] A. 1111109. - 17. 1111109] thus A.; D 1111109; P 1111109; S. 1111109. - 18-19. 1111109] thus M]; A.
 1111109; S. connects 110 with the preceding word and reads 1111109, adding 1 after it. - 21. 1111109] D 1111109, also 1. 26. - 24. 1111109] A. 1111109. -
 ¶. 11] 3. 1111109] A. 1111109. - 11. 1111109] thus S. = MNK; A. 1111109. - 11. 1111109] thus A.;
 > MNK; added by S. - 14. 1111109] S. 1111109. - 17. 1111109] > S. -
 18. After 1111109, which he had written 1111109, M added 1111109 as a correction; this was taken over by N and K as an independent word: 1111109, and 1111109 added to it. A. eliminates 1111109, but maintains 1111109. - 19. 1111109] thus A. = P; S. 1111109 = D. - 20. 1111109] S. 1111109 = MK; 1111109; A. 1111109. -
 25. 1111109] A. remarks: "all 1111109"; S. + 1. - 27. 1111109] thus A. without variants; S. 1111109. - 1] S. 1111109. - ¶. 11] 2. 1111109] A. and S. 1111109. - 5. 1111109] A. 1111109. - 7. 1111109] A. and S. 1111109. - 9. 1111109] S. 1111109. - 10. 1111109] eliminated by A. - 7. 1111109] A. 1111109. - 12. 1111109] A. 1111109. - 1111109] A. 1111109, emendation against all MSS; this form is also correct, 1111109 and 1111109 alternating in this w, v (Glossary. - 13. 1111109] thus A. = DP; S. 1111109. -
 15. From 1111109 to 1111109 incl. > NK. - 20. 1111109] PKN 1111109 > S. - 22. 1111109] thus A. and S.; A. remarks: "all 1111109". - 1111109] A. and S. 1111109. - 1111109] A. and S. 1111109. - 23. 1111109] S. 1111109. - 24. 1111109] S. 1111109. - 1111109] A. and S. + 1111109. - 25. 1111109] thus all MSS; A. and S. 1111109. - 26. 1111109] A. 1111109. - 1111109] thus A. = DP; S. 1111109. - ¶. 11] 1. 1111109] A. remarks: "all add 1111109"; S. 1111109. - Both 1111109] A. 1111109. - 2. 1111109] S. 1111109. - 3. 1111109] thus A. = DP; S. 1111109. - 5. 1111109] thus A. = DP; S. 1111109. - 7. 1111109] thus S.; A. 1111109 = DP. - 9. 1111109] S. 1111109. - 10. 1111109] A. and S. 1111109. - 11. 1111109] added by S. - 1111109 eliminated by A. - 12. 1111109] A. and S. 1111109. - 14. 1111109] A. 1111109 = DP. - 15-16. From 1111109 to 1111109 incl. > NK. - 15. 1111109] S. 1111109, read by him "dikgân", which is, according to A., the reading of all MSS except M; A. 1111109 = M. - 16. 1111109] thus S.; A. 1111109; 1111109. -
 19. 1111109] A. and S. 1111109. - 21. 22. (1) added by S. - 23. 1111109] thus A.; S. 1111109 = D; P 1111109, 1111109. - 26. 1111109] thus A. (read by him vāj); S. 1111109. - ¶. 11] 1. 1111109] S. 1111109 = M]. - 2. 1111109] thus S. = M]; A. 1111109. - 3. 1111109] A. 1111109. - 4. 1111109] thus A. and S. = N; according to A., all other MSS 1111109. - 7. 1111109] thus A. and S.; MD 1111109; 1111109;

P. 8°; NK 10° - (1019) add. by S. - 8. 1000] A. 1100 = DP. - 10. 4000] thus A. without variants; S. 4000 (10), read "i nihâdê dagyâ". - 19. 1900] A. 9000. - 1000] A. 1000. - 15. 100] A. and S. 10. - 10. 110] A. + 1 = DP. - 18. 4000] thus A. = DP; S. 4000, read "humanish, which shows that 4000 is meant. - 22. 4000] A. and S. 4000. - 23. 1000] A. 1000 = DP. - 24] S. 1, both perhaps faults for 1. - 26. 11000] A. 10000 = DP. - P. 17] 3. 1000] S. + 190191. - 5. 1000] A. 1000 = DP. - 6. 1000] S. 9000 and adds 1. - 7. 1000] A. 1000. - 10. 10] thus A. without variants; S. wrongly emends to 1000. - 13. 1000] 1° > S. - 1000] thus A. = DP; S. 1000. - 15. 4000] all MSS 4000. - 17-18. The words from 10 to 1000 incl. > NK. - 21. 1000] S. 1100. - 22. 1000] S. adds 1000. - 1000] S. 1000; NK 1000. - P. 17] 5. 1000] thus A. = DP; S. 1000. - 9. 1000] S. 1000. -

II. The Ayyâtkâr i Zarērân.

P. 19] 1. (2000) add. by J-A. - 100] J-A. 100. - 8. 4000] thus M; J-A. 1000; P. 1000. - 1000] J 31°. - 12. 1000] thus J-A.; P. emends to 1000, read xîsi/dak; unacceptable. - 20. 1000] S. 1000; probably suffers from some corruption: 1000 = anōē is strange; for 1000 = xūnēr? or for 1000 = avîš referring to 1000? is 1000 = bē a false ideogram of bēh, the optative of būtan? - 21. 10] M] 1. - 22. 110] J + 10000. - 24. 10] J-A. - P. 20] 17. 1000] J-A. 1000. - 22. 24. 1000] J-A. 1000. - P. 21] 5. 1000] J-A. + 1. - 8. 1000] M] 1000. - 13. 14. 1000] M] throughout 1000. - 15. 1000] M] 1000. - 1000] thus M]; J-A. 1000. - 17. 1000] J-A. 1000, false ideogram of 1000 which was read bē (u. Glossary s. u. bag); cfr. pp. 24. 24. 1000: 21-22. - 20. 1000] J-A. adds in brackets 1000, which is meant to be a correction (wrong). - 23. 1000] M] 1000. - 24. 1000] J-A. adds 1000. - 27. 1000] J-A. 1000, also p. 24: 4. - P. 22] 2. 1000] J-A. 1000. - 6. The additions by J-A. - 7. 1000] M 1000. - 9. 1100] J 95. - 10. 95] M] + 10. - 19-20. 1000] J-A. 1000. - 23. 1000] J-A. 1000. - 1000] J 1000. - 23. 1000] J-A. 1000. - 24. 1000] M] 1000; eliminated by J-A. - 25. 1000] M] 1000. - 25. 28. 1000] thus M]; J-A. 1000. - 25. 1000] J-A. + 10. - P. 23] 5. 10] J-A. - 7. 1100] M] 1100. - 21. 1100] J-A. 1100. - 1000] thus M] (1000); eliminated by J-A. - 23. 1000] J-A. 1000. - 26. 1100] J + 1000. - 27. 1000] M] 1000.

-חַסְדֵיךָ; J also p. 24:1. - [פ. 24] 9. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. יִשְׁמְרֶךָ. - 13. לְיָמֶיךָ M J
לְיָמֶיךָ. - [פ. 25] 2. עָנִי J J 146. - 11. וְיִשְׁמְרוּךָ M יִשְׁמְרֶךָ. - 13. עָנִי J-A. עָנִי. -
 16. עָנִי my conjecture; J-A. עָנִי, also pp. 27:13. 25. 27. 29:1. - עָנִי
 J-A. + J. - 24. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. יִשְׁמְרֶךָ. - [פ. 27] 6. יִשְׁמְרֶךָ M J 146. - 7. The words from
וְיִשְׁמְרוּךָ to וְיִשְׁמְרוּךָ incl. > J. - וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 10. עָנִי J-A. -
 11. וְיִשְׁמְרוּךָ M J 146. - 18. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A., wrongly interpreting the passage,
 adds in brackets וְיִשְׁמְרוּךָ. - 22. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 23. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A.
וְיִשְׁמְרוּךָ. - [פ. 25] 2. עָנִי. - 25. עָנִי M J עָנִי. - 26. עָנִי J-A. עָנִי. - עָנִי
 thus J-A. = J; West supposed עָנִי. - [פ. 27] 1. וְיִשְׁמְרוּךָ thus M J. - 18. וְיִשְׁמְרוּךָ
 J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ? וְיִשְׁמְרוּךָ. - 19. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. + J. - וְיִשְׁמְרוּךָ J-A.
וְיִשְׁמְרוּךָ. - 22. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. -
 23. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. + J. - 24. וְיִשְׁמְרוּךָ J וְיִשְׁמְרוּךָ; J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 27. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. -
 [פ. 28] 3. וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ. - 4. וְיִשְׁמְרוּךָ J וְיִשְׁמְרוּךָ. - 5. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. -
 6. וְיִשְׁמְרוּךָ M J וְיִשְׁמְרוּךָ. - 8. וְיִשְׁמְרוּךָ J וְיִשְׁמְרוּךָ. - 13. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. -
 14. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ + J. - וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 17. וְיִשְׁמְרוּךָ J וְיִשְׁמְרוּךָ > M J. -
 18. 20. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 22. וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ. - 23. וְיִשְׁמְרוּךָ > J. -
וְיִשְׁמְרוּךָ J וְיִשְׁמְרוּךָ. - 24. וְיִשְׁמְרוּךָ > J. - 27. וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ; J וְיִשְׁמְרוּךָ. - [פ. 29] 5. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. + J. -
 10. וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ. - וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ. - 13. וְיִשְׁמְרוּךָ J-A. adds in brackets
וְיִשְׁמְרוּךָ. - 13-14. J-A. וְיִשְׁמְרוּךָ through haplography. - 20-21. The
 words וְיִשְׁמְרוּךָ וְיִשְׁמְרוּךָ וְיִשְׁמְרוּךָ > M J through homoioteleuton; restored
 by J-A. - [פ. 30] 3. וְיִשְׁמְרוּךָ M וְיִשְׁמְרוּךָ. - 4. וְיִשְׁמְרוּךָ M J וְיִשְׁמְרוּךָ. -

III. The Legend of Keresāspa.

9.11 1. 9.11.10] Dh. °ei. - 4. 2. 25] thus CD; Dh. 116 2. 25. - 10. 11.11.10] Dh. generally 10. 11.11.10, also 10. 11.11.10, cf. NP. كرساسپ. - 7. 11.11.10 10. 11.11.10] Dh. 10. 11.11.10 10. 11.11.10; CD 10. 11.11.10 10. 11.11.10. - 8. 11.11.10] D 10. 11.11.10. - 10. 11.11.10] Dh. 10. 11.11.10 10. 11.11.10; CD 10. 11.11.10 10. 11.11.10. - 12. 11.11.10] B 10. 11.11.10; D 10. 11.11.10. - 13. 11.11.10] all MSS 10. 11.11.10. - 14. 11.11.10] D 10. 11.11.10. - 18. 21. 11.11.10: 7. 19. 11.11.10: 12. 17. 11.11.10] thus CD; Dh. 11.11.10. - 19. 11.11.10] > CD. - 21. 11.11.10] Dh. 11.11.10. -

9.12 1. 11.11.10] CD 11.11.10. - 11.11.10] Dh. + 2. - 5. 11.11.10] CD + 2. - 6. 11.11.10] B 11.11.10. - 13. 11.11.10] Dh. 11.11.10 = B; C 11.11.10; D 11.11.10. - 11. 2d 11.11.10] B 11.11.10. - 14. 11.11.10] Dh. 11.11.10 = B. - 15. Both 11.11.10] thus Dh.; CD 11.11.10. - 16. 11.11.10] Dh. 11.11.10 without variants. - 17. 11.11.10] thus CD; Dh. 11.11.10 = B. - 17. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - From 11.11.10 to 11.11.10 incl. > D; C on the margin. - 19. 11.11.10] thus CD; Dh. 11.11.10. - 20. 11.11.10] Dh. 11.11.10; C 11.11.10 (!); D 11.11.10 (!). - 25. 11.11.10] CD + 11.11.10. - 26. 11.11.10] B 11.11.10. - 11.11.10] thus CD; Dh. 11.11.10. - 27. 11.11.10] Dh. 11.11.10 = B. -

9.13 1. 11.11.10] thus C; Dh. 11.11.10. - From 11.11.10 to 11.11.10 incl. > D. - 11.11.10] thus B; Dh. 11.11.10. - 2. 11.11.10] D 11.11.10. - 11.11.10] thus CD; Dh. 11.11.10. - 11.11.10] CD 11.11.10. - 3. 11.11.10] > CD. - 11.11.10] B 11.11.10. - 5. 11.11.10] thus Dh. = B; > CD. - 9. 11.11.10] > CD. - 11. 11.11.10] > B. - 12. 11.11.10] thus Dh. = B; C 11.11.10; D 11.11.10. - 11.11.10] Dh. 11.11.10; B 11.11.10. - 13. 11.11.10] CD 11.11.10. - 11.11.10] C 11.11.10; D 11.11.10. - 20. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 11.11.10] CD 11.11.10. - 21. 11.11.10] thus CD; D 11.11.10. -

9.14 1. 11.11.10] CD + 11.11.10. - 11.11.10] thus Dh.; C 11.11.10; D 11.11.10. - 2. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 4. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 5. 11.11.10] thus C; > Dh. - 6. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 7. 2d 11.11.10] thus CD; > Dh. - 8. 11.11.10] Dh. 11.11.10; D 11.11.10. - 11.11.10-11.11.10] CD 11.11.10. - 10. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 12. 11.11.10] Dh. 11.11.10 (with the remark: "thus all"), but proposes 11.11.10. - 11.11.10] B 11.11.10. - 16. 11.11.10] thus CD; > Dh. - 20. 11.11.10] > D. - 26. 11.11.10] CD 11.11.10. -

9.15 1. 11.11.10] CD 11.11.10. - 5. 11.11.10] Dh. 11.11.10; CD 11.11.10. - 7. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 8. 11.11.10] > CD. - 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 9. 11.11.10] Dh. 11.11.10. - 13. 11.11.10] Dh. 11.11.10; CD 11.11.10. - 15. 11.11.10] CD 11.11.10. - 11.11.10] Dh. 11.11.10 with the remark: "thus all." - 16. 11.11.10] CD 11.11.10. -

IV. Extracts from the 7th Book of the Dēnkart.

Note: - As the text reproduced in this Manual is thoroughly based on that of Madon, and all variants refer to divergencies from this, the sign "M." before variants has been omitted.

[P. 17] 1. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬀. - 17-18. 𐬎𐬀𐬎 = anagr, l. 18, is the correct reading of FB, v. Introduction. The mentioning of the Moon, l. 17, is quite out of place, since there can be nothing about the Endless Lights, the abode of Ohrmazd and the Ameshaspentas. The difficulty cannot be eliminated by emending the word 𐬨𐬀𐬎𐬀: the conjecture of S.: 𐬨𐬀𐬎𐬀 = mēš 'Mies', is out of the question, because the stars belong to the fourth sphere, and West's conjecture: 𐬨𐬀𐬎𐬀 = *maxš 'germ', cannot be thought of. No doubt the confusion is due to a simple clerical error. When beginning to copy out the different stages of the descent of the Prophet's x^aarenah the scribe leapt too early to the stage of the Moon and wrote: 𐬨𐬀𐬎𐬀 𐬎𐬀 𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬎𐬀𐬎𐬀 𐬎𐬀𐬎𐬀, then observed his mistake and went back to the stage of the 𐬨𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀, but unfortunately without cancelling the faulty words. The MSS contain numerous instances - as a rule not noticed by Indian editors - of this bad habit. - [P. 17] 5. 𐬨𐬀𐬎𐬀 𐬨𐬀𐬎𐬀 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 12. 𐬎𐬀𐬎𐬀. - 13. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 14. 𐬨𐬀𐬎𐬀. + 𐬎. - 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 16. 𐬎𐬀𐬎𐬀 (printer's error). - 19. 𐬨𐬀𐬎𐬀. possibly for 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 21. 𐬨𐬀𐬎𐬀. + 𐬎. - 24. 𐬨𐬀𐬎𐬀. [P. 18] 1. 𐬨𐬀𐬎𐬀 + 𐬎. - 3. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 8. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 𐬨𐬀𐬎𐬀. 𐬨𐬀𐬎𐬀, false interpretation of 𐬨𐬀𐬎𐬀 as 'wys'ri' instead of 'wys'ri'; thus also l. 14 and p. 18: 2. 4. - 9. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 12. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 14. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 19. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 24. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 25. 𐬨𐬀𐬎𐬀, but cfr. p. 17: 14. - 25. 𐬨𐬀𐬎𐬀. [P. 19] 3. 𐬨𐬀𐬎𐬀. + 𐬎. - 7. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 10. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 11. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 15. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 20. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 22. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 24. 𐬨𐬀𐬎𐬀, also p. 18: 7. 18: 5. - [P. 18] 2. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 6. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 12. 𐬨𐬀𐬎𐬀 perhaps 𐬨𐬀𐬎𐬀? - 21. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 23. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 25. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 27. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - [P. 18] 2. 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 15. A verb must have fallen out here; 𐬨𐬀𐬎𐬀. - 19. The word division of M. is wrong. - 21. 𐬨𐬀𐬎𐬀 = varrakān; but in this expression gōspandān = 𐬨𐬀𐬎𐬀 is the proper word:

Av. pasu vīra. - [Fr. 42] 6. - 𐬯𐬀𐬎𐬎 (191055) 𐬯𐬀𐬎𐬎] 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 .
 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 was falsely divided 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 , and 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 added as
a gloss. - [7. 16] 116. - 70. 𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 16. 𐬎𐬎] 𐬎 . - 19. 𐬎𐬎𐬎]
 𐬎𐬎𐬎 . - 21. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 𐬎] 𐬎 . - 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 22. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . -
[Fr. 43] 3. 𐬎𐬎𐬎𐬎] + 𐬎 . - 7-10. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 13. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . -
15. 𐬎𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 16. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 18. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 23. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . -
[Fr. 44] 2. 𐬎] 𐬎 . - 4. 𐬎] 𐬎 . - 7. 𐬎] + 𐬎 . - 12. 𐬎] + 𐬎 . - 13-14. 𐬎𐬎]
 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 19. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 20. 22. 𐬎] 𐬎 . - 23. Evidently
the Pahlavi rendering of an Avestan verse, cfr. Vd. 19:46, which underlies
l. 27-24. The words 𐬎𐬎𐬎 𐬎 𐬎𐬎 are continued by 𐬎 , l. 26. -
[Fr. 45] 5. 𐬎] 𐬎 . - 7. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 14. 𐬎] + 𐬎 . - 𐬎] + 𐬎 . -
17. 𐬎𐬎𐬎𐬎] 𐬎 . - 18. 𐬎𐬎𐬎] preceded by 𐬎𐬎 , a clerical error
tacitly corrected by the following 𐬎𐬎𐬎 , cfr. ad p. 147:17-18. - 20. 𐬎]
 𐬎 . - 25. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 27. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎 . - [Fr. 47] 1. 𐬎𐬎𐬎 is the
correct reading of FB, as against 𐬎𐬎𐬎 of M.; v. Introduction. -
6. 𐬎] 𐬎 . - 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 16-21: v. Ut. 19:57-64. -
16. 𐬎𐬎] 𐬎𐬎 . - 17. 𐬎𐬎𐬎] 𐬎𐬎𐬎 . - 19-21: a badly transmitted
Pahlavi rendering of Ut. 19:57:

*yaē ashi airyanām dahyungam
zātanām azātanām
yatca ašaoṇō Zaratuštrahe.*

The text of M. runs thus: 𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎 . Here
 𐬎𐬎𐬎𐬎 is a slip of pen tacitly corrected by the following 𐬎𐬎𐬎𐬎 =
 dāhān ; 𐬎𐬎 is a corruption of 𐬎𐬎 = dāhān , added as a gloss, and
then misunderstood and misplaced. In l. 21 𐬎𐬎𐬎𐬎 has to be added.

Fr. 47: 25-47: 11: the same pedigree in Zsprm, ch. VII (ed. Anklesaria,
pp. 53-54); cfr. further BdA, pp. 234:14-235; 228:5-230:10; BdJ, pp. 77-79.

- Fr. 47: 25. 𐬎𐬎𐬎𐬎] all the other texts 𐬎𐬎𐬎 . -
 𐬎𐬎𐬎𐬎] Zsprm 𐬎𐬎𐬎 ; BdA 𐬎𐬎𐬎 , 𐬎𐬎𐬎 ;
BdJ 𐬎𐬎𐬎 . -
 𐬎𐬎𐬎𐬎] Zsprm 𐬎𐬎𐬎 ; BdA -; BdJ 𐬎𐬎𐬎 . -
26. 𐬎𐬎𐬎𐬎] Zsprm 𐬎𐬎𐬎 ; BdA 𐬎𐬎𐬎 ;
BdJ 𐬎𐬎𐬎 . -
 𐬎𐬎𐬎] Zsprm 𐬎𐬎𐬎 ; BdA 𐬎𐬎𐬎 ; BdJ 𐬎𐬎𐬎 . -
 𐬎𐬎𐬎] Zsprm 𐬎𐬎𐬎 ; BdA 𐬎𐬎𐬎 ; BdJ 𐬎𐬎𐬎 .

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

§. 47 1. ዘላለማዊ [M. ዘላለማዊ]; Zsprm ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [the other texts] ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

2. ዘላለማዊ [Zsprm + ዘላለማዊ].-

3. ዘላለማዊ [M. ዘላለማዊ]; Zsprm ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ.-

4. ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ = BdA; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ = BdA; BdJ ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

7. ዘላለማዊ [BdA] ዘላለማዊ; BdJ ዘላለማዊ.-

9. ዘላለማዊ [M. ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ.-

ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; > BdA.

11. ዘላለማዊ [Zsprm] ዘላለማዊ; BdA ዘላለማዊ.-

§. 47 2. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ] ዘላለማዊ.- 4. ዘላለማዊ + 1.- 9. ዘላለማዊ

ዘላለማዊ.- 10. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 12. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 13. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 25. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

26. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ] preceded by ዘላለማዊ, a clerical error, not cancelled, for ዘላለማዊ.-

§. 47 1. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 8. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 18. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 27. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ.- §. 50 2. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 5. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 7. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ.- 8. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 9. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 10. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ.- 12. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 13. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 14. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ] preceded

by ዘላለማዊ, a clerical error not cancelled.- 15. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 18. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 25. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- §. 51 4. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ] + 1.-

6. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 8. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 13. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ], cfr. ll. 15-16.-

ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- §. 51: 20-24: 16: this passage, corresponding to Zsprm,

cfr. X, § 17 sq. (ed. Anklesaria, p. 65), is carelessly transmitted, but thanks

to the strict symmetry of the expressions used for the different stages

the wording can be restored with great safety, except in p. 24: 7, where

the decisive words are lost. Cfr., however, below ad l.- 22. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 25. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].- 27. ዘላለማዊ [ዘላለማዊ].-

25. [ՄՄՄՄՄՄ] + 1. - [ՄՄՄՄ] + 1. - [Չ. 71] 5. [ՄՄՄ] ՄՄՄ. - 10b-11a: this passage is handed down in two variants juxtaposed without any division:

[ՄՄՄՄ ՄՄ] { (1) [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ] (2) [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ]

whence we may conclude that [ՄՄՄ] = anāk is the Iranian equivalent of the rare ideogram [ՄՄՄ] = HBLN? not found in the Trahang. - 13. [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ]; S. [ՄՄՄՄ]. - 15. [ՄՄՄ] [ՄՄՄ]. - 18. [ՄՄՄ] [ՄՄՄ]. - 20. [ՄՄՄ] + 1. - 25. [ՄՄՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄՄՄ]. Uncertain. The text is fragmentary; [ՄՄՄՄՄ] is the last word of the folio, and the next folio is lost.

V. The Pand-namak.

[Չ. 74] 4. [ՄՄ] > [ՄՄ]. - 5. [ՄՄ] [ՄՄ] [ՄՄ]. - 12. [ՄՄՄ] [ՄՄՄՄՄ]. - 13. [ՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ]; Չ [ՄՄՄ]. - [ՄՄՄՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄՄՄՄ]. - 15. [ՄՄՄՄՄ] thus [Մ]; Չ. [ՄՄՄՄՄ]. - 15-16. [ՄՄՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄՄՄ] ^M[ՄՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄՄՄ] [ՄՄ]. Here [Մ] is a correction belonging to [ՄՄՄՄ], and originally written above: [ՄՄՄՄ], or on the margin, but then misplaced, and inserted as an independent word. In M the gloss [ՄՄՄ] is added by a later hand; taken up by Չ. instead of [ՄՄՄՄՄ]. - [Չ. 74] 1. [ՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄ]. - 5. [ՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄ]. - 6. [ՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄՄՄ]. - [ՄՄ] Չ. throughout [ՄՄ]. - 9. [Մ] [ՄՄ ՄՄ]. - 10. [ՄՄՄՄՄ] Չ. [ՄՄՄՄՄ]. - [ՄՄՄՄՄ] thus [Մ]; [Մ] > Չ. - 12. [ՄՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄՄ]. - 19. [ՄՄՄ] [Մ ՄՄ]. - 26. [ՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄ]. - [ՄՄՄՄ] Չ. [ՄՄՄ]. - [Չ. 74] 4. [ՄՄՄՄ] Չ. [ՄՄՄՄ]. - 6. [ՄՄՄՄՄ] [ՄՄՄՄ]. - 17. [ՄՄՄՄ] Չ. [ՄՄՄՄ ՄՄ]. - 19. [Մ] > [Մ]. - 20. [ՄՄ] thus Չ.; [ՄՄ ՄՄ]. - 27. [ՄՄ] > Չ; in M added by a later hand. - [Չ. 75] 9. [ՄՄՄՄ] [Մ Մ]. - 11. [ՄՄ] in M changed to [ՄՄ] = Չ. - 13. [ՄՄ] Չ. [ՄՄ]. - 14. [ՄՄՄՄ] [Մ ՄՄՄՄ]. - 15. [ՄՄՄ] Չ. + [Մ] as put in brackets. - 16. [ՄՄՄՄ] thus Չ.; [ՄՄ Մ]. - 18. [ՄՄՄ] thus [Մ]; Չ. [ՄՄՄ]. - 19. [Մ] thus Չ.; [ՄՄ Մ]. - 20. [Մ] > [Մ]. - [ՄՄ] Չ. [ՄՄ]. - 21. [ՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄՄ]. - 23-24. The words from [ՄՄՄ] to [ՄՄՄ] incl. are added by a later hand in M; > Չ. - [Չ. 77] 5. [ՄՄ] thus [Մ]; Չ. [ՄՄ]. - 8. [ՄՄՄ] [Մ ՄՄՄ]. - 9. [ՄՄՄ] [Մ ՄՄՄ]. - 13. [Մ] thus Չ.; [ՄՄ Մ]. - 27. [ՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄՄ]. - [Չ. 77] 5. [ՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄ], corrected in M by a later hand to [ՄՄՄ]. - 14. [ՄՄ] [ՄՄ ՄՄ]. - 15. [ՄՄՄՄ] [ՄՄ ՄՄ]. -

vi. The Menōyē xrat.

§. 7A 2. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥] K 𐭠𐭣𐭥𐭥. - From 𐭠𐭣𐭥𐭥 to 𐭠𐭣𐭥 incl. → K. - 7. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; N. ham. ayāra = 𐭠𐭣𐭥. - 19. 𐭠𐭣𐭥] K 19. 𐭠𐭣𐭥, and throughout 𐭠𐭣𐭥 for 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] K 10°, perhaps = 𐭠𐭣𐭥; N. bahōd. - 15. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; N. kašmginī = 𐭠𐭣𐭥. - 17. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - **§. 79** 3. 𐭠𐭣𐭥 > K. - 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥 (!); N. wanting in several MSS; in others: āraīx u. - 10. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - Last | > K. - 14. 19. 𐭠𐭣𐭥] K 19. 𐭠𐭣𐭥; N. ēmōk. - 16. 𐭠𐭣𐭥] N pēštar. - 18. 𐭠𐭣𐭥] N. kēsend. - 19. → 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 27. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - The last two 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - **§. V** 1. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 5. | > K. - 11. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 15. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; N. oštiq. - 19. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; N. jādēgō. - 19. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥, perhaps only a clerical error, not cancelled, for the following 𐭠𐭣𐭥; > N; → > K. - 22-23. K: 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 | 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥; N. pa dōstē āsānī. - manēšnī dōstī vēr; Skr.: mītrānām samādhānāya mānastī mītrataḥ uttamā. - 23. 19. 𐭠𐭣𐭥 thus K; N. sūd = 𐭠𐭣𐭥, but some MSS savak = K. - 26-27. 𐭠𐭣𐭥] N. humak(a). - **§. VI** 1. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 5. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; | > KN. - 11. 𐭠𐭣𐭥 > N. - 5-6. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 6. 𐭠𐭣𐭥] N. ajīhošnī. - 7. 𐭠𐭣𐭥] K + 𐭠. - 9. | > K. - 10. 𐭠𐭣𐭥] N. šnācāi = 𐭠𐭣𐭥. - 11. 1st | > N. - 12. 17. 𐭠𐭣𐭥] N. uzdēst. - 14. 15. 19.] N. hozār sāl. - 19. 11. 19] K 10. 19. - 20. 19] K 𐭠. - **§. VII** 3. 𐭠𐭣𐭥] N. garāmī = 𐭠𐭣𐭥. - 4. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥; N. āzarāmī = 𐭠𐭣𐭥. - 6. 𐭠𐭣𐭥] K 𐭠𐭣𐭥. - 10. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠 > N. - 7. 𐭠𐭣𐭥] N. xʰarēd = 𐭠𐭣𐭥. - 19. 11. 19] thus S.; K 19. 19; N. ast = 𐭠𐭣𐭥; A. 19. 19. - 12. 19] K 19. 19. - (𐭠𐭣𐭥)] N. šahōd = 𐭠𐭣𐭥 after 𐭠𐭣𐭥, l. 13. - 16. 19] K 19; N. hamōin. - 18. 11.] N. kē = 11. - 19. 𐭠𐭣𐭥] N. arāst = 𐭠𐭣𐭥. - 21. 35 > N. - 23. 19] preceded by 𐭠, a clerical error, not cancelled, for the following word. - 26. 19] K 19. - 27. 19] N. nēk = 19. - **§. VIII** 2. 19] N. plur. - 19] K 19 = N. hād. - 4. 19] N. hom = 19 or 19. - 6. 19] N. kardan. - 7. 19] K 19. - 8. 19] K 19. - Both 19] N. kardan. - 9. 19] N. andōxtan. - 12. 19] K 19; N. eʰ (-ca) = A. - 13. 19-19] N. štanāšnī ca kardan. - 15. 19] N. rāst u frārām. - 19. 19 > K. - 20. 19] K 19. - 19] N. vād i xʰāšbōi (= 19). - 22. 19] N. throughout kargizica. - 27. 19 (= ahrāmijēt)] N. arāmed. - **§. VE** 1. 19] K 19. - 9. 19] N. āsāned = 19. - 12. 25]

K 𐭩𐭥. - 𐭧𐭥𐭥 𐭥𐭥] N. + tan u bōi. - 13. 1st 𐭥𐭥𐭥 > N.; 2nd 𐭥𐭥𐭥: N. 𐭥𐭥𐭥 =
 hae, a misreading of 𐭥𐭥𐭥 = has, v. Glossary. - 14. 𐭥𐭥𐭥 > K. - 15. 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥
 N. nišīnend. - 16. 𐭥𐭥] N. u andā = 𐭥𐭥 𐭥𐭥. - 18. 26. 𐭥𐭥𐭥𐭥] N. vaḡinend =
 𐭥𐭥𐭥𐭥. - 20. 19𐭥𐭥] N. rōž. - 22. 𐭥𐭥𐭥𐭥] K 𐭥𐭥𐭥𐭥; N. vad = 𐭥𐭥. - 11𐭥𐭥]
 N. band. - 24. 𐭥𐭥𐭥𐭥] N. āškarā = 𐭥𐭥𐭥𐭥. - 25. 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥] N. xašm.
 kāmihā. - 3d | > K. - 26. 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥] N. buržāvandihā = 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥. -
 11𐭥𐭥𐭥] K 11𐭥𐭥𐭥]; N. u vārāmed (wanting in the ed. of West). -
 27. 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥] in K 𐭥 not marked; N. apatūihā, Skr. asaktivṛtyā. -
 [Pr.VI] 1. 11𐭥𐭥] N. vepā. - 3. 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥] N. anaomēdihā = 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥. -
 𐭥𐭥] N. azēr = 𐭥𐭥. - 7. 11𐭥𐭥] K 11𐭥𐭥 11𐭥. - 11𐭥𐭥𐭥] N. + q duškanik. -
 8. 11𐭥𐭥] N. duškanīšn. - 9. 𐭥𐭥] N. + pa gēbī. - 10. 12. 15. 17. 11𐭥𐭥] N. kardān. -
 11. 11𐭥𐭥𐭥] N. parastīdān. - 12. 𐭥𐭥𐭥] N. ka-ca θō. - 12-13. N.: 𐭥𐭥 𐭥𐭥 dūr
 frāž mad u ke 𐭥𐭥 nazdik. - 14. 𐭥𐭥𐭥] N. anāzarm. - 15-18. 11𐭥𐭥𐭥, 11𐭥𐭥𐭥,
 11𐭥𐭥] N. stadān, dādān, guštan. - 17. 𐭥𐭥𐭥] K 𐭥𐭥. - 18. 11𐭥𐭥] K
 𐭥𐭥𐭥. - 22. 11𐭥𐭥𐭥] N. cašm-xāhišn. - 23. 𐭥𐭥𐭥𐭥] N. cašm.
 xāhišnitar-ca. - 25. 11𐭥𐭥] N. zrōved. - 26. 1st | > K. - [Pr.VI] 2. 11𐭥𐭥] N.
 aimāsiš. - 6. 𐭥 𐭥] thus N.; K 1𐭥. - 9. 3d |] K 𐭥. - 11. 𐭥𐭥𐭥] K
 𐭥𐭥𐭥. - Only one 19𐭥𐭥 in N. - 11-12. 11𐭥𐭥 11𐭥𐭥] thus K (but
 11𐭥𐭥); N. arzanī bahōd. - 12. 𐭥𐭥 > N. (except in some MSS). - 11𐭥𐭥𐭥]
 N. būdān. - 11𐭥] K 11𐭥; N. pūd. - 13. 19𐭥𐭥] N. + xūn. - Perhaps this
 passage should be read thus: 𐭥𐭥𐭥 19𐭥𐭥 11𐭥 11𐭥, v. Glossary s.v.
 dušītak. A conjectures thus: 𐭥𐭥𐭥 (11𐭥) 19𐭥𐭥 19𐭥. - 1st | > N. -
 21. 11𐭥𐭥] K 11𐭥𐭥. - 22. 11𐭥𐭥 11𐭥] > K. - 23-24. The words
 from 𐭥𐭥 to 11𐭥𐭥𐭥 incl. > K. - [Pr.VI] 3. 4. 19𐭥𐭥] K 19𐭥. - 6. 𐭥] N.
 𐭥. - 7. 11𐭥𐭥] K 11𐭥, for 11𐭥. - 10. 11𐭥] N. buā. - 11. 11𐭥𐭥] N.
 āsārihed. - 𐭥] K 𐭥. - 11𐭥𐭥] N. awazāned = 11𐭥𐭥. -
 12. 11𐭥] N. drāžend. - 13. 11𐭥] K 𐭥. - 14. 11𐭥] N. awazānend. -
 15. 25] K + 𐭥. - 16. 11𐭥] N. vatarī. - 𐭥] K 𐭥. - 18. 11𐭥 > N.
 𐭥] N. + gušt ešted. - 20. 11𐭥] K 11𐭥, cfr. p. 11𐭥, n. 5. -
 21. 11𐭥] K 11𐭥. - 22. 11𐭥 11𐭥 > N., but in two MSS a blank space
 is left here. - 24. 11𐭥] N. anā = 𐭥. - 26. 𐭥 > N. - 11𐭥] N. + kāmēd.
 - [Pr.VI] 1. 11𐭥] N. pērōžgarī. - 3. 11𐭥] K 11𐭥. - 4. 11𐭥] N.
 sudā = 11𐭥. - 12. 11𐭥] K 11𐭥. - 21. 𐭥] N. mar. - 22. 11𐭥] K 11𐭥.
 - [Pr.VI] 8. 25] N. u q. - 11. 11𐭥] N. - 𐭥 (also p. 11𐭥: 7). - 11. 11𐭥] K
 11𐭥. - 11𐭥] K 11𐭥. - 17. 11𐭥] K 11𐭥. - 𐭥] K

0. 11451. - 114511111 K 114511111. - 1110111110 K 10°; > N. - 25. 11451111111 K
 1145111111. - [P.A.] 4. 1145111111 preceded by 1 in N.=K. - 11.14. 1145111111 K 1145111111;
 N. nahunbad, var. nahonid = 114511111. - 12-13. The bracketed words > K. -
 17. 1111 > N. - 20. 1111] N. + 1. - 21. 11451111] N. awāvaritā = 11451111. -
 24. 11451111] K 11451111; N. ainā. - 11451111] N. garṣiṣṭī. - [P.A.] 4. 1145111111111111
 K 1145111111111111. - 2nd | > K. - 8. 2nd | > N. - 9. The bracketed words
 > K. - 10. 1145111111111111 K 1145111111111111. - 1145111111 K + 1. - 4th | > N. - 12. 1st |
 > K. - 11] N. vīmard. - 15. 1145111111] N. sānānāihā (= 11451111). - 21. 2145
 > N. - 1 > K. - 22. 1145 1] K 1145. - 23. 1145] K 1145 = N. - [P.A.] 2. 1145111111 K 1145111111. -
 5. 11451111] K 1145111111; N. vchēṣṭa. - 1145111111] K 114511111111; N. vchēṣṭā. -
 8. 11451111] N. star (Skr. stara). - 9. 11451111] N. awazand. - 15. 11451111] N. darōg. -
 21. 114511111 > K. - 22. 11451111111111] N. duṣṭaca dastī = 11451111111111. - 23. 2145111111
 > K. - 23. 11451111] N. druṣṭat. - [P.A.] 4. 11451111] N. kasa. - 7. 11451111] N. xaxit.
 u vadard = 1145111111111111, cfr. p. 14:13. - 8. 1145111111] in K preceded by
 11451111111111, a clerical error, not cancelled, for 11451111111111. - 1111 > N. - 9. 1145
 11451111] K 1145111111; N. rōḥ spōḥ, Skr. dina-śkhalanātā. - 24. 1145 1145111111111111
 K. 1145111111111111. - [P.A.] 2. 1145111111] N. starī. - 4. 114511111111] K 114511111111. - 6. →
 114511111111 and 1. 7. 114511111111 have changed places in K. - 9. 114511111111] K
 114511111111. - 14. 114511111111] dāred = 114511111111. - After 114511111111 K repeated by mistake
 the words 114511111111 1145 1145 1145, but having observed his fault he put the sign ::
 and recommenced the text with 114511111111, without cancelling his mistake. -
 114511111111] K 114511111111; N. arṣṭiṣṭī. - 1110 1145111111 > K. - 25. 11451111] K 11451111. -
 26. 1145111111111111] N. xaxit. dōḥī. - [P.A.] 2. 11451111] N. gōḥī (> some MSS). -
 7. 1st | > K. - 9. 13. 20. 1145111111] N. duṣṭand. - 11. 2d | > K. - 12. (11451111) added
 from N. - 13. 1] N. 1. - 14. 1111 > N. - 15. 11451111] N. humānā = 1145111111, repeated
 after 11451111 and 11451111, and after 11451111. 17. - [P.A.] 2. 11451111 > K. - 19451111
 K 19451111. - 3. 11451111] K 11451111. - 1145111111] N. vīmard. ested. - 11451111] K + 1. -
 3-4. 1145111111 > K. - 11451111 > N. - 114511111111 > N. - 6-7. The words from
 11451111 to 19451111 incl. > K. - 8. 11451111] N. u ānō. - 1 > N. - 114511111111] K 114511111111;
 N. anbāraḥ. - 9. 11451111] N. u ānō ku. - 114511111111] K 114511111111 added
 above the line; 1 > N. - 11. 11451111] N. u awar. - 1145111111111111] N. mānāṣṭar
 u niṣṭar. - 20. 114511111111] N. dṛṣṭinend. - 25. 1145111111] N. + ṣāh. -
 [P.A.] 5. 1145111111] N. + 1. - 1145111111] K 114511111111. - 7. 1145111111111111
 K 114511111111. - 8-9. The bracketed words added from N. - 9. In K the words
 1145111111111111 114511111111 are written twice, first with an erroneous 114511111111,

then with the correct 𐬵𐬀𐬎𐬎, to which 𐬀 is added. — 10. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬵𐬀𐬎 > K. —
 10-11. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎 > K. — 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎] K. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎. — 12. 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀𐬎𐬎] N. mardwanz. —
 13. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎] N. vadardihā. — 15. 𐬀𐬵𐬀𐬎] N. vadard. — 𐬀𐬵𐬀𐬎] N. vardinend. —
 23. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. kad. — 26. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. pa dast = 𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬵𐬀𐬎. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. dāred. —
 27. 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎𐬎. — [§. 18] 2. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎] N. azāšnī. — 3. 𐬀 > K. —
 5. 𐬵𐬀𐬎𐬎] K. 𐬵. — 6. 𐬵𐬀𐬎] K. 𐬵. — 7. 1st 𐬀 > K. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. vīnastan. —
 17. 𐬀𐬵𐬀𐬎𐬎] N. θagī. — 18. 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎; N. awasīnān. —
 24. 𐬀 > N. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. ōgama. — 25. 𐬀 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 26. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. pānāi. —
 [§. 19] 4. 𐬵𐬀𐬎𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎𐬎; N. šāyastan. — 5. 2nd 𐬀 > K. — 𐬵𐬀𐬎𐬎 written
 twice in K. — 7. 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. šāind kardan. — 16. 1st 𐬀 > N. —
 17. 2nd 𐬀 > K. — 19. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. āwginā = 𐬵𐬀𐬎𐬎. — 20. 𐬵𐬀𐬎𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎𐬎. —
 2nd 𐬀 > K. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. + u āharman. — 24. K thus: 𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬀𐬵𐬀𐬎 𐬵𐬀𐬎 𐬀. —
 25. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. gēthā. — 26. 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. gēthī. — 1 > K. — 27. 𐬵𐬀𐬎𐬎]
 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] N. kard estēd. — [§. 9] 1. 1st 𐬀 > N. — 2. 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. —
 3. 𐬀 > K. — 𐬵𐬀𐬎𐬎] K. + 𐬀. — 5. 2nd 𐬀 > N. — 8. 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 10. 𐬵𐬀𐬎𐬎]
 N. + vandandi = 𐬵𐬀𐬎𐬎 (Str. labhante). — 11. 𐬵𐬀𐬎𐬎 > K. — 13. 𐬵𐬀𐬎𐬎]
 K. 𐬵𐬀𐬎𐬎; N. u tuggarī. — 𐬵𐬀𐬎 > K. — 13-14. The words from 𐬵𐬀𐬎 to
 𐬵𐬀𐬎 incl. > N. — 𐬵] K. 𐬵 = N. — 𐬵] N. vahist. — 17. 𐬵𐬀𐬎] N.
 frēvinend, var. frēvënd. — 19. 𐬵] N. ōi. — 19. 24. 𐬵] N. Garšn. —
 22. 𐬵𐬀𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎. — 𐬵 > K. — 𐬵] N. rā. — 𐬵 𐬵𐬀𐬎𐬎 𐬵
 𐬵𐬀𐬎𐬎 > N. — 25. 𐬵𐬀𐬎] N. frēštānī, -nia, frēšt(a). — 1 > N. —
 26. 𐬵𐬀𐬎] N. vānom. — 𐬵] N. u. — 𐬵𐬀𐬎] N. nazār. — 2last > K. —
 [§. 91] 1. 𐬵 > N. — 𐬵𐬀𐬎] N. cāšīd. — 2. 𐬵𐬀𐬎] N. nyōxšīd. —
 𐬵𐬀𐬎] K. 𐬵𐬀𐬎. — 3. 𐬵] N. dār. — 5. 𐬵𐬀𐬎 > N. —

VII. Cosmology and Eschatology.

[P. 94] 1. ۱۰۶۶] C ۱۰۶۶; D ۱۰۶۶ ۱۰۶۶. - 2. 1st ۱ > CD. - ۱۰۶۶] Dh.
 ۱۰۶۶; ۱ > CD. - ۱۰۶۶] thus CD; Dh. ۱۰۶۶. - 3. ۱ > all. - ۱۰۶۶] thus CD;
 Dh. ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶. - 2nd ۱۰۶۶] B ۱۰۶۶.
 7. The words from ۱۰۶۶ to ۱۰۶۶ incl. > CD. - 8. ۱۰۶۶] Dh. throughout
 ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶] all only ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶] B ۱۰۶۶. - 9. ۱۰۶۶] D ۱۰۶۶.
 - ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶. - 10. ۱۰۶۶] CD + ۱. - ۱۰۶۶] Dh. ۱۰۶۶ = B. - 11. ۱ > C. -
 13. ۱۰۶۶] D ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶] all ۱۰۶۶. - 2nd ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶. -
 15. ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶. - ۱۰۶۶ > B. - 16. ۱۰۶۶] thus CD; Dh. ۱۰۶۶. -
 18. The words from ۱۰۶۶ to ۱۰۶۶ incl. > B. - 19. ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶.

[P. 94] 2. ۱۰۶۶] Dh. throughout ۱۰۶۶, a hybrid of ۱۰۶۶ = pāhak <
 pādak, and ۱۰۶۶ = pāyak (NP. پایه) < pādak. - 4. ۱۰۶۶] CD ۱۰۶۶.
 5. ۱۰۶۶] Dh. + ۱. - ۱۰۶۶] Dh. ۱۰۶۶. - 6. ۱۰۶۶] Dh. + ۱. - ۱۰۶۶]
 CD + ۱. - 10. ۱۰۶۶] obscure, certainly no mistake of the copyist, as it
 is repeated four times. At first sight it would seem to signify 1.000x4.000
 = 4 millions, but as far as can be judged from the present context this
 figure is out of the question. If the vault of heaven is a sphere enclosing
 the whole universe; if, further, the earth is a plane laid through its centre,
 dividing it into two hemispheres, and the lower one, the tukikōh (p. 94:9),
 measures 68.000 frasangs in depth; then the upper hemisphere evidently
 measures just as much in height. Now our author divides this upper
 hemisphere into four sections, each covering a distance of ۱۰۶۶ frasangs;
 consequently this figure ought to signify 17.000. This is obviously
 impossible. With regard to the unit ۱۰۶۶ 14.000 would be more
 reasonable (the author admits himself that his figures are approximate,
 v. gloss. s. v. mar: mar vēš), but such a writing of the figure 14.000 is not
 known and cannot be imagined. Is ۱۰۶۶ an old corruption of
 ۱۰۶۶ = 34.000? Then the upper hemisphere would measure 4x34.000
 = 136.000 frasangs in height; this is the double of 68.000, that is to
 say, the whole length of the axis from top to bottom. But if this be
 the case the scheme of the author is disturbed; and why should such
 a clear figure as ۱۰۶۶ have been misunderstood and corrupted? C and
 D give the emendation ۱۰۶۶, which leads nowhere. - 11. ۱] thus CD;

> Dh. - [سرسرچ] thus C; D سرسرچ; Dh. سرسرچ. - 14. اى] thus CD; > Dh. - 16. اىس] D اىس. - 17. اىس] D اىس اىس - 18. اىس] CD + اىس. - 19. اىس > C. - 20. اىس] Dh. اىس. - 21. اىس] BD اىس. - 22. اىس] D اىس. - 23. اىس > C. - 24. اىس] thus CD. - 25. اىس] CD + اىس. - 27. اىس] > CD. - [¶. 94] 1. اىس] CD اىس. 2. اىس] CD اىس. - 3. اىس] Dh. اىس. - 4. اىس] CD اىس. - 5. اىس] CD + اىس. - 6. اىس] all اىس; emended by Dh. - 7. اىس] > CD. - 7. 8. اىس] CD اىس. - 11. اىس] Dh. اىس, cfr. p. 133, n. 5. - 11-12. اىس] Dh. اىس. - 14. اىس] CD اىس; Dh. اىس. - اىس] Dh. اىس. - 15. اىس > B. - In PR (pp. 132:11-134:11) a passage belonging to the Vita of Zarathushtra has been interpolated between ll. 16 and 17 of our text. - 17. The figure اىس from C; D اىس, which is also written above in C; Dh. اىس. - 18-19. The words from اىس to اىس incl. > B. - 19. اىس] thus CD; Dh. + اىس. - 20. اىس] CD + اىس. - 21. اىس] Dh. اىس = B. - 22. 24. اىس] thus C; Dh. اىس. - 23. 1st] > CD. - اىس] D. - 27. اىس] Dh. اىس. - [¶. 95] 1. اىس] Dh. اىس. - 2. اىس] Dh. اىس; CD اىس. - 3. اىس] Dh. اىس. - 4. اىس] Dh. اىس. - 5. اىس] Dh. اىس. - 6. اىس] Dh. اىس = D; B اىس, probably due to the misunderstanding of a writing اىس, that is, اىس corrected to اىس; C اىس. - 7. اىس] CD + اىس. - 8. اىس] D اىس. - 9. اىس] Dh. اىس. - 10. اىس] all اىس, emended by Dh. - 11. اىس] Dh. اىس. - 12. 24.] thus CD; Dh. اىس. - 13. اىس] Dh. اىس. - 14. اىس] B اىس. - 15. اىس] B اىس. - 16. اىس] CD اىس. - 17. اىس] > B. - 18. اىس] B اىس. - 19. اىس] CD اىس. - 20. اىس] B اىس. - 21. اىس] B اىس. - 22. اىس] CD اىس. - 23. The words from اىس to اىس incl. > D; in C on the margin. - 24. اىس] thus CD; Dh. اىس. - اىس] CD اىس. - اىس] > CD. - 27. اىس] D اىس. - [¶. 97] 1. اىس] > CD. - 2-7. This passage is also found in K35, p. 16:9-15. - 3. اىس] > BK. - 6-7. The words from the first اىس to اىس incl. > CD. - 7. اىس] > D. - 9. اىس] CD + اىس. - 10. اىس] Dh. اىس. - 11. اىس] B اىس. - 12. اىس] Dh. (= C) seems to have before اىس the figure اىس = 60; B اىس; D اىس. I have followed the Persian Rivāyat, which give اىس. Cfr. p. 91:8, 99:10. - 11. اىس] C اىس; D اىس. - 12. اىس] CD اىس. - 13-14. Both اىس] CD اىس. - 15. اىس] CD + اىس. - 17. اىس] thus CD; > Dh. - 18. اىس] CD اىس. - 19. اىس] D اىس. - 20. اىس] > CD. - 21. اىس] C اىس; D اىس. - 22. اىس] CD اىس; Dh. اىس. - 23. اىس] Dh. + اىس. - 24. اىس] Dh. اىس. - 25. اىس] Dh. اىس. - 26. اىس] Dh. اىس. - 27. اىس] Dh. اىس. - 28. اىس] Dh. اىس. - 29. اىس] Dh. اىس. - 30. اىس] Dh. اىس. - 31. اىس] Dh. اىس. - 32. اىس] Dh. اىس. - 33. اىس] Dh. اىس. - 34. اىس] Dh. اىس. - 35. اىس] Dh. اىس. - 36. اىس] Dh. اىس. - 37. اىس] Dh. اىس. - 38. اىس] Dh. اىس. - 39. اىس] Dh. اىس. - 40. اىس] Dh. اىس. - 41. اىس] Dh. اىس. - 42. اىس] Dh. اىس. - 43. اىس] Dh. اىس. - 44. اىس] Dh. اىس. - 45. اىس] Dh. اىس. - 46. اىس] Dh. اىس. - 47. اىس] Dh. اىس. - 48. اىس] Dh. اىس. - 49. اىس] Dh. اىس. - 50. اىس] Dh. اىس. - 51. اىس] Dh. اىس. - 52. اىس] Dh. اىس. - 53. اىس] Dh. اىس. - 54. اىس] Dh. اىس. - 55. اىس] Dh. اىس. - 56. اىس] Dh. اىس. - 57. اىس] Dh. اىس. - 58. اىس] Dh. اىس. - 59. اىس] Dh. اىس. - 60. اىس] Dh. اىس. - 61. اىس] Dh. اىس. - 62. اىس] Dh. اىس. - 63. اىس] Dh. اىس. - 64. اىس] Dh. اىس. - 65. اىس] Dh. اىس. - 66. اىس] Dh. اىس. - 67. اىس] Dh. اىس. - 68. اىس] Dh. اىس. - 69. اىس] Dh. اىس. - 70. اىس] Dh. اىس. - 71. اىس] Dh. اىس. - 72. اىس] Dh. اىس. - 73. اىس] Dh. اىس. - 74. اىس] Dh. اىس. - 75. اىس] Dh. اىس. - 76. اىس] Dh. اىس. - 77. اىس] Dh. اىس. - 78. اىس] Dh. اىس. - 79. اىس] Dh. اىس. - 80. اىس] Dh. اىس. - 81. اىس] Dh. اىس. - 82. اىس] Dh. اىس. - 83. اىس] Dh. اىس. - 84. اىس] Dh. اىس. - 85. اىس] Dh. اىس. - 86. اىس] Dh. اىس. - 87. اىس] Dh. اىس. - 88. اىس] Dh. اىس. - 89. اىس] Dh. اىس. - 90. اىس] Dh. اىس. - 91. اىس] Dh. اىس. - 92. اىس] Dh. اىس. - 93. اىس] Dh. اىس. - 94. اىس] Dh. اىس. - 95. اىس] Dh. اىس. - 96. اىس] Dh. اىس. - 97. اىس] Dh. اىس. - 98. اىس] Dh. اىس. - 99. اىس] Dh. اىس. - 100. اىس] Dh. اىس.

25. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. $\hat{\text{a}}$. - §.97 2. 𐬀𐬀 > CD. - 5. 𐬀𐬀𐬀𐬀 > B. - 7. 𐬀 > CD. -
8. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] CD + 1. - 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 9. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 > B. - 𐬀𐬀𐬀𐬀] B
 𐬀𐬀° . - 12. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] CD + 𐬀𐬀𐬀 . - 16. 𐬀𐬀] B 𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh.
 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 17. 𐬀𐬀] thus CD; > Dh. - 18. 𐬀𐬀𐬀] thus CD; Dh. $\hat{\text{a}}$. - 19. $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀]
C 𐬀𐬀𐬀 . - 21. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 ; B 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 6.] Dh. $\hat{\text{a}}$. -
 $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 . - 22. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] CD 𐬀𐬀𐬀𐬀 ; Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 23. 𐬀𐬀𐬀]
Dh. 𐬀𐬀𐬀 . - 24. 1st 𐬀 > D. - 25. 𐬀𐬀 > CD. - §.98 3-4. The words from 𐬀𐬀
to 𐬀𐬀 incl. > B; then B 𐬀𐬀𐬀 . - 4. 𐬀𐬀 > CD. - 5. 𐬀] Dh. $\hat{\text{a}}$. - 7. 𐬀𐬀𐬀]
Dh. 𐬀𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀𐬀𐬀] B 𐬀𐬀𐬀 ; Dh. 𐬀𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 =
B; C 𐬀𐬀𐬀𐬀 ; D 𐬀𐬀𐬀𐬀 ; cfr. ad p. 97:10. - 10. 𐬀𐬀𐬀𐬀] B 𐬀𐬀° . - 11. 𐬀
> CD. - 12. 𐬀] thus CD; Dh. 𐬀 . - 13. $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀𐬀] thus Dh.; the MSS $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀𐬀 =
gumēxt-āyend? - 15. 𐬀𐬀 > B. - 17. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 > B. - 𐬀𐬀𐬀] B 𐬀𐬀 .
- 𐬀𐬀𐬀𐬀] here K begins; K 𐬀𐬀𐬀 = Dh. - 18. 𐬀] CD + 1. - 𐬀𐬀𐬀] all MSS
 𐬀𐬀𐬀 with the Avestan $\mu = \text{𐬀}$, v. p. 101:6, n. 2. - last 25] D + 1. -
20. 𐬀𐬀𐬀𐬀] thus KCD; Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 22. 𐬀𐬀𐬀𐬀] KB 𐬀𐬀 . - 24. 𐬀𐬀𐬀]
C 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀] thus CD; Dh. 𐬀𐬀 = K. - 25. 𐬀𐬀] CD + 𐬀𐬀 . - 26. 𐬀𐬀𐬀]
C $\hat{\text{a}}$. - $\hat{\text{a}}$ 𐬀𐬀𐬀] all 𐬀𐬀° . - 27. 𐬀𐬀𐬀 only in K; > Dh. - 𐬀𐬀𐬀] all 𐬀𐬀𐬀𐬀 ,
but cfr. ad p. 100:15. - §.99 2. 𐬀𐬀] CD 𐬀𐬀 . - 4. 𐬀𐬀] thus KCD; > Dh. -
5. 6. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] thus D; Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀 = K. - 7. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 = K,
v. ad p. 100:15. - 8. 𐬀] thus KCD; > Dh. - 𐬀𐬀𐬀] K 𐬀𐬀𐬀 ; D 𐬀𐬀𐬀 ; C
 𐬀𐬀𐬀 ; Dh. 𐬀𐬀𐬀 . Dh. has understood ll. 7-8 quite differently: he emends
(against all MSS) 𐬀𐬀 (l. 7) to 𐬀𐬀 = vāng and reads 𐬀𐬀 which he
derives from "Av. 𐬀𐬀 "; possibly Av. (688) 𐬀𐬀 'to drive away' is
meant. This interpretation has little to recommend itself. - 10. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀
KB 𐬀𐬀𐬀𐬀 ; CD 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀] thus KD; 𐬀 > C; Dh. 𐬀 𐬀 , a
"hyper-Pahlavism" for 𐬀𐬀 . - 12. 𐬀𐬀] B 𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀] thus CD; Dh.
 𐬀𐬀 = K. - 13. sqq. Cfr. DRM, p. 817-818; DD, ch. 35. - 14. 𐬀𐬀𐬀] K
 𐬀𐬀𐬀 ; C 𐬀𐬀𐬀 ; Dh. 𐬀𐬀𐬀 . - 𐬀 𐬀𐬀 > KB. - 15. 𐬀𐬀] D 𐬀𐬀 . -
16. 𐬀𐬀𐬀] CD 𐬀𐬀 𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀 > CD. - 18. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] all 𐬀𐬀𐬀𐬀 . -
 𐬀𐬀𐬀𐬀] KBC 𐬀𐬀𐬀 . - 20. 𐬀𐬀] D 𐬀𐬀 . - 21. 𐬀𐬀𐬀𐬀] B 𐬀𐬀𐬀 . -
21-22. 26. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] KB 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 23-24. The words from
 𐬀 to 𐬀 incl. > D. - 22. 𐬀] all 𐬀 , but 𐬀 l. 24. - 23. 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀] Dh.
 𐬀𐬀𐬀 ; K 𐬀𐬀𐬀 ; C 𐬀𐬀𐬀 ; all + 1. - 24. The words from 𐬀 to
 𐬀𐬀𐬀 incl. > D. - §.100 1. 𐬀𐬀𐬀] K 𐬀𐬀 . - 3. 𐬀𐬀] CD + 𐬀 . - 5. 𐬀𐬀𐬀]
KCD 𐬀𐬀 . - 𐬀𐬀𐬀] all 𐬀𐬀𐬀𐬀 . - 6. 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀] Dh. 𐬀𐬀𐬀𐬀 = K;

CD ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K ⲛⲉⲥ , but with ⲛⲉ written above. - 8. ⲛⲉⲥ] K ⲛⲉⲥ ; > CD. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] C ⲛⲉ . - 10. ⲛ] thus KCD; > Dh. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] Dh. + 1 (not in K). - 10-11. ⲛⲉⲥ > ⲛⲉⲥ] thus K; Dh. ⲛⲉⲥ > ⲛⲉⲥ . - 11. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] B ⲛⲉ . - ⲛⲉⲥ] thus Dh. = KC; B ⲛⲉⲥ ; D ⲛⲉ . - 12. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus Dh. = K; C ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; D ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; cfr. p. 100:11-12. - 12-13. The words from ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ to ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ incl. > D. - 13. ⲛ] CD 1. - 14. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus KCD; ⲛ > Dh. - 15. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] B ⲛⲉⲥ . - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus explicitly K here and in the following. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus KB; K here and l. 17 with g and y marked, p. 101:23 without diacritical signs. Dh. throughout in this text ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ = CD; thus also K in pp. 98:27-29:7. 101:4. I have replaced ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ everywhere by ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - 18. ⲛ > ⲛ ; > ⲛ | ⲛ > B. - 19. ⲛ > KB. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] all ⲛⲉⲥ . - 20. 1st ⲛ] thus KCD; > Dh. - 21. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - 23. Both ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus all MSS; Dh. conjectures ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - ⲛ > ⲛ ; C on the margin. - 24. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus KCD; Dh. ⲛⲉⲥ ; D + 1. - 25 > D. - 26. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K + 1; CD + 1. - 27. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] thus CD; Dh. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; K ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . -

[P. 101] 1. The words from ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ to ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ incl. > B. D. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] D ⲛⲉⲥ . - 2. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] Dh. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] KB ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; Dh. ⲛⲉⲥ = CD. - 4. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] all ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ , v. above ad p. 100:15. - 5. ⲛⲉⲥ] K ⲛⲉⲥ . - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] Dh. (= CD) detaches ⲛⲉ and prefixes it to the following word. - 7. 19] K 19. - 8. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K ⲛⲉⲥ ; Dh. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] no diacritical sign in K and Dh.; CD ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] Dh. puts a full stop after this word and begins a new paragraph. - 10. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; CD ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - ⲛⲉⲥ] thus KCD; > Dh. - 11. ⲛⲉⲥ > D. - 13. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] KBC ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - 15. ⲛ] thus K; > Dh. - 15-16. The words from ⲛⲉⲥ to ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ incl. > D; C on the margin. - 16. ⲛ] > CD. - 17. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] CD ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - 18. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] CD ⲛⲉⲥ . - 22. ⲛⲉⲥ > Dh. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] all ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ , v. ad p. 100:15. - 26. ⲛⲉⲥ] all ⲛⲉⲥ .

[P. 104] 4. ⲛ] all 1. - 19. ⲛ] thus all; Dh. conjectures ⲛ . - 5. ⲛ > CD. - 6. ⲛ] thus KCD; Dh. ⲛ . - 7. ⲛ] all ⲛ . - 19. ⲛ] thus CD; Dh. ⲛ = KB. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] K ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ ; B ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ . - 9. ⲛ] CD + ⲛ . - 10. ⲛ] B + ⲛ > ⲛ . - 11. ⲛ only in D. - 11-12. The words from ⲛⲉⲥ to ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ incl. > D. - 15. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] conjectured by Dh., who in the text has ⲛⲉⲥ = KB; CD ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ = B. A, p. 51:10, but cfr. *ibid.*, p. 51:14. 52:12. - 19. The words from the 1st ⲛⲉⲥ to ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ incl. > D; C on the margin. - 22. ⲛⲉⲥ > D. - ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] Dh. + 1 (not in KCD). - 24. ⲛⲉⲥ > KCD ⲛⲉⲥ ; Dh. ⲛⲉⲥ = B. - 25. ⲛⲉⲥⲟⲩⲁⲛⲁ] all ⲛⲉⲥ . - 2nd ⲛ written twice in all MSS. -

[P.1.11] 1. 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭣𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 1-2. The words from 𐭠𐭠 to 2nd 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 incl. > KB. - 2. 𐭠𐭠𐭠𐭠 KD 𐭠𐭠𐭠𐭠 ; C 𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 3. 𐭠𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 . - 4. 𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠 ; CD 𐭠𐭠𐭠 ; Dh. 𐭠𐭠 = B. - 6.8. 𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠 [sic!]; all the others 𐭠𐭠𐭠 ; Dh. + 1 (not in CD). - 7. 𐭠𐭠𐭠 thus C; all the others 𐭠𐭠𐭠 . - 8. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 ; the others in one word: 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 9. 𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 . - 9. 𐭠𐭠 > CD. - 11. 𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠 thus Dh.; K 𐭠𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 . - 12. 𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 . - 13. 1 > KCD. - 14. KCD 𐭠𐭠𐭠 . - 15. 𐭠𐭠𐭠 KCD 𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 16. 𐭠𐭠𐭠𐭠 CD 𐭠𐭠𐭠𐭠 = Dh. in the text; in a note he conjectures 𐭠𐭠𐭠𐭠 which he identifies with NP. 𐭠𐭠𐭠 . I follow this emendation, only with another reading. KB 𐭠𐭠𐭠 . - 18. 𐭠𐭠𐭠 CD + 𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠𐭠 CD 𐭠𐭠𐭠 . - 23. 𐭠𐭠 all 𐭠𐭠 , cfr. p. 111, n. 5. - 24. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 Dh. 𐭠𐭠 = K; all 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 25. 𐭠𐭠𐭠 Dh. 𐭠𐭠𐭠 . - 27. 𐭠𐭠 > C; the words 𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠 C on the margin. - [P.1.12] 1. 𐭠𐭠𐭠 added by the present editor; in B a blank space is left here. - 2. 𐭠𐭠 thus CD; > Dh. - 𐭠𐭠 KB 𐭠𐭠𐭠 . - 4. K: 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠 . - 7. 𐭠𐭠 thus KB; Dh. 𐭠𐭠 . - 11. 𐭠𐭠𐭠𐭠 KCD 𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠 Dh. + 1 = K (not in CD). - 13. 𐭠𐭠𐭠 KD 𐭠𐭠𐭠 ; C 𐭠𐭠𐭠 ; Dh. 𐭠𐭠𐭠 . - 𐭠𐭠 thus K; > Dh. - 17. 1 > KBD. - 𐭠𐭠𐭠 Dh. in one word = B; K 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 on two lines; CD 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 24. 2nd 1] thus CD; > Dh. = K. - [P.1.13] 2. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 thus Dh. = C; in the MSS various corruptions of little interest.

From the Dāhistān i Dēnik.

7. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. throughout 𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 11.20. A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 = K, cfr. ad p. 99: 21-22. - 𐭠𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 15. 𐭠𐭠𐭠𐭠 thus K, with a marked d; B 𐭠𐭠𐭠𐭠 with a marked d; A. = B, but without diacritical sign. - 16. 𐭠𐭠 thus A. = K; other MSS 𐭠𐭠 . - 17. 𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠 , K 𐭠𐭠𐭠 (𐭠 for 𐭠). - 𐭠𐭠𐭠𐭠 all 𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 20. 1st 𐭠𐭠 KB 𐭠𐭠 . - 23. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 24. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 + 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - [P.1.7] 3. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 thus KB; A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 4. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 16. KB 𐭠𐭠 . - 5. 𐭠𐭠 K 𐭠𐭠 ; > D, where 𐭠𐭠𐭠 follows. - 6. 𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠 , quoting also 𐭠𐭠 . - A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 11. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 A. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 15.18. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 all MSS 𐭠𐭠𐭠𐭠 ; A. conjectures 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 . - 18. 𐭠𐭠𐭠 > KB. - 23. 𐭠𐭠𐭠𐭠 K 𐭠𐭠𐭠𐭠 .

25. [𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] + 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥, a clerical error, not cancelled, for the following
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥; > K. - [¶. 114] 1. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] K 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥? - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 2. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥.
 4. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 2nd 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥. - 1st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥. - 8. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] K
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 = K; K + 𐭠. - 12. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 13. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥]
 K 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 14. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] written twice in K. - 1st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 15. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥]
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥. - 17. 1st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] K 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 18. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥]
 K 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥. - 19. 1st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 2nd 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 1st 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥. - 20. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥.

ix. The Šahristānīhā i Ērān.

Note: - Variants without designation refer to the text of Jamasp Asana (= J-A), which represents the consensus of his two MSS: M and J; Mk. refers to the edition of Markwart, v. Introduction.

[¶. 114] 1. No heading in the MSS; correctly it must be 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, not 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 as J-A has it (misled by NP. 𐭠𐭣𐭥𐭥?). - 3. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥; Mk.'s emendation is unacceptable. - 14. 𐭠𐭣𐭥𐭥] thus M] (𐭠𐭣𐭥𐭥); J-A emends quite arbitrarily to 𐭠𐭣𐭥𐭥, which is, moreover, incompatible with the grammar in this context. - 𐭠𐭣𐭥𐭥] J-A in brackets after the following 𐭠𐭣𐭥𐭥, where it is in fact out of place. No doubt, in the original of M it was written on the margin, and then inserted on the wrong place. - 𐭠𐭣𐭥𐭥] thus M] (𐭠𐭣𐭥𐭥); J-A emends to 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, thus creating an impossible form. - 15. The words in brackets are evidently a later addition. - 17. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥; thus frequently. - 18. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 19. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥. - 20. 𐭠𐭣𐭥] possibly the original had 𐭠𐭣𐭥. - 23. 𐭠𐭣𐭥] thus Mk.; J-A. 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] thus Mk.; J-A. 𐭠𐭣𐭥. - [¶. 114] 3. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 6. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 15. 𐭠𐭣𐭥] Mk. emends to 𐭠𐭣𐭥. - 16. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 22. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 23. 𐭠𐭣𐭥 (to be read 𐭠𐭣𐭥)] 𐭠𐭣𐭥. - 25. 𐭠𐭣𐭥] thus Mk.; J-A. 𐭠𐭣𐭥. - 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥; the correct form is probably 𐭠𐭣𐭥 = NSYBYN = 𐭠𐭣𐭥.

[¶. 110] 2. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥 1. - 𐭠𐭣𐭥𐭥] thus J-A. = J; in M the last letters are eaten by worms. - 2-3. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥𐭥. - 7. 𐭠𐭣𐭥𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 8. 𐭠𐭣𐭥] M 𐭠𐭣𐭥; J 𐭠𐭣. - 10. 𐭠𐭣] 𐭠𐭣. - 11. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥. - 12. 𐭠𐭣𐭥. 𐭠𐭣𐭥] 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 1. In the first word Mk. very happily recognized 𐭠𐭣𐭥 = Visāmakār (v. Glossary); for the following three words he

(18)

Corrigenda.

- P. 10, l. 25: insert $\epsilon\upsilon\iota\epsilon\iota$ before $\mu\alpha\zeta$: $\mu\alpha\zeta \epsilon\upsilon\iota\epsilon\iota$.
" 14, l. 8: $\hat{\sigma}\mu\alpha\mu\alpha$, read $\hat{\sigma}\mu\alpha\mu\alpha$.
" 14, l. 20: 25, read 64.
" " l. 27: insert $\omega\upsilon$ after $\mu\mu\mu\mu\omega$: $\hat{\sigma}\mu\alpha\mu\alpha \omega\upsilon$.
" 14, l. 16: insert ι after $\mu\epsilon\mu\mu\mu$.
" 18, l. 24: $\mu\mu\mu\mu\mu$, read $\epsilon\mu\mu\mu$.
" 18, l. 4: $\mu\mu\mu$, read $\mu\mu\mu \mu\mu$.
" 14, l. 27: after $\epsilon\mu\mu$, add ι .
" 84, ll. 13 and 26: $\mu\mu\mu\mu\mu\epsilon\iota$, read $\mu\mu\mu\mu\mu\epsilon\iota$.
" VI, l. 5: $\mu\mu\mu\mu\mu$, read $\mu\epsilon\mu\mu\mu$.
" VII, l. 1: read $\mu\mu\mu\mu\mu \mu\mu$.
" 18, l. 9: $\mu\mu\mu\mu\mu$: delete μ .
" 10, l. 12: $\hat{\sigma}\mu\alpha\mu\alpha$, read $\hat{\sigma}\mu\mu\mu$.
- P. 110, l. 16: read coalescence.
" 114, col. 2, l. 25: delete $\mu\mu\mu$.
" 104, " 2: insert after $\mu\mu\mu\mu$, l. 5:
 $\mu\mu\mu\mu\mu\mu\mu\mu$ $d\acute{\epsilon}m\upsilon'st'$: $da\acute{s}m\upsilon\text{ast}$.
" 105, " 2: insert after $\mu\mu\mu\mu\mu$, l. 2:
 $\mu\mu\mu\mu\mu\mu\mu$ $w\epsilon\omega\lambda\mu\mu\mu$: $Vazurg-mihr$.
" 109, " 1: insert after $\mu\mu\mu\mu\mu$, l. 14:
 $\mu\mu\mu\mu\mu$ $k'lw'n'$: $k\acute{a}r\upsilon\acute{a}n$.
" 174, " 1: delete $\mu\mu\mu\mu\mu\mu\mu$.
" 177, " 1, l. 31: $\mu\mu\mu\mu\mu\mu$, read
 $\mu\mu\mu\mu\mu\mu\mu$ $p'd'sn'$: $p\acute{a}d\acute{a}sn$, and insert after
 $\mu\mu$, l. 13.
" IV, " 1, l. 38: $\mu\mu\mu\mu$ $\acute{s}n'l$: $\acute{s}n\acute{a}r$, read
 $\acute{s}w\mu$: $\acute{s}u\mu$.
" IV, " 2, l. 15: $\mu\mu\mu\mu\mu$, read $\mu\mu\mu\mu\mu$ ($\mu\mu\mu\mu\mu\mu$!) and
insert after $\mu\mu\mu\mu$, p. 101, col. 2, l. 27.
" 11, l. 23: add $\hat{\sigma}\mu\mu\mu\mu\mu$ $\text{BYDWN-yhynd} = \text{kunih\end{p>$